





**E** sunt fm pmissionem pplo: r sacerdotib<sup>9</sup> in pascha: oues nu-  
 mero duo milia: ac vituli ceti. **E**t iechonias r semeias r na-  
 thanael fratres: r asabias r oziel et coraba in phase: oues  
 quicq milia: vitulos quigetos. **E**t cum hec fieret elegater: c  
 steterunt sacerdotes r leuite habetes acyma p trib<sup>9</sup>. **E**t fm  
 partes picipatus paterni i cospectu populi offerebat do-  
 mino: fm ea que i libro moysi scripta sut. **E**t assauerit pha-  
 se igni: prout oportebat: r hostias coxerunt in emolis r i ol-  
 lis cum beniuolentia. **E**t attulerunt omnibus qui erant ex ple-  
 be: et post hec parauerunt sibi et sacerdotibus. **S**acerdo-  
 tes em offerebat adipem: vsq dum finita esset hora: r leui-  
 te parauerunt sibi et fratribus suis filiis aaron. **E**t sacri ca-  
 tores filij asaph erant per ordinem: fm pceptus dauid: et  
 asaph et cacharias r ieddim<sup>9</sup> q erat a rege: r ostiarij p sin-  
 gulas ianuas: ita vt non puaricaret vnusquisq sua. **F**ra-  
 tres em illoz parauerunt illis. **E**t summata sut q ptinebat  
 ad sacrificiu dñi. **I**n illa die egerunt phase: r offerebat hosti-  
 as sup dñi sacrificiu fm pceptum regis iosie. **E**t egerunt si-  
 lij israel q inuerti sut in tpe illo/phase: r diem festu acymoz  
 per dies septes. **E**t non est celebratu phase tale in israel/ a  
 temporibus samuel pphete: r omnes reges israel no cele-  
 brauerunt tale pascha/ qle egit iosias/ r sacerdotes/ et leuite  
 r iudei r ois israel: qui inuenti sunt in comoracione hiero-  
 solymis. **O**ctauodecimo anno regnate iosia celebratu est  
 phase. **E**t directa sunt opera iosie i cospectu domini sui in  
 corde pleno metueta: r q circa illum quide coscripta sunt  
 in pristinis tibus de eis qui peccauerunt: quicq irreligiosi  
 fuerunt in dñm pze omi gete: r qui no quesierunt verba dñi  
 sup israel. **E**t post omnem actu huc iosie/ ascedit pharao  
 rex egypti venies i charchamis ab itinere sup euphrate: et  
 exiit illi obuiam iosias. **E**t misit rex egypti ad iosiam/ di-  
 ces: **Q**uid mihi r tibi e rex iude? **N**o sum missus a dño vt  
 pugnem tra te. **S**up euphrate em bellu meu e. **F**estinas  
 descende. **E**t no est reuersus iosias super currum: sed expu-  
 gnare eum conabat: no attedes verbu pphete ex ore dñi:  
 sed constituit ad eum bellu in campo mageddo. **E**t descen-  
 derunt principes ad regem iosiam. **E**t dixit rex pueris suis:  
**A**mouete me a pzelio: **I**nfirmat<sup>9</sup> suz em valde. **E**t statim  
 amouerunt euz pueri ipsius d acie. **E**t ascendit sup currum  
 secundariu suum: r puenies hierosolyma vita functus est:  
 r sepult<sup>9</sup> e in paterno sepulchro. **E**t i tota iudea lugebat io-  
 sia: r q psidebat cu vxorib<sup>9</sup> lametabatur eu vsq in hunc die:  
 r datu e hoc fieri semp i omne gen<sup>9</sup> isrl. **H**ec aut pscpta sut  
 in libro historiariu regum iude: r singula gesta acta iosie r  
 eius gloria: r intellectus eius in lege dñi: queq gesta sunt  
 ab eo r que no scripta sunt in libro regum israel r iude. **E**t  
 assumentes qui erant ex gente iechonia filiu iosie: constitue-  
 runt regem pro iosia patre suo: cum esset annorum triginta-  
 trium: r regnavit sup israel mesibus tribus. **E**t amouit euz  
 rex egypti ne regnaret in hierosolymis. **E**t mulctauit gete  
 argenti talenta centu: r auri talentum vnum. **E**t constituit  
 rex egypti ioakim fratrem ipsius regem iude r hierusalē: r  
 alligauit magistratus ioakim: r caracem fratrem suum: p  
 r apprehedes reduxit in egyptuz. **A**nnoz erat ioakim vi  
 ginti quinq cu regnare cepisset in terra iuda r hierusalem:  
 r fecit malum in conspectu dñi. **P**ost hunc aut ascedit na-  
 buchodonosor rex babilonis: r alligas euz in areolo vin-

**E**t tu dederunt. hic aut exprimit/ cu dr: **H**ec. sup  
 ple que sequuntur. **D**e regalib<sup>9</sup> data sunt: id  
 est de bonis ducum regalib<sup>9</sup>: fm pmissionem  
 deo factam: ppter qd dicit libro Paral. **Q**uod  
 vouerant obtulerunt: qz votum est pmissio facta  
 deo: a **Q**ues numero duo rē. qd no erat  
 in libro Paral. exprisuz. **b** **I**echonias rē.  
 iste. ij. Paral. xxxv. vocat chonias: r e idē no-  
 men in hebreo sicut i. latino nicolaus et colaus  
 colin<sup>9</sup> r coletus. **S**ciendū aut q h in sequentib<sup>9</sup>  
 q repetunt de alijs libris noia psonaz varian-  
 tur: r plura vel pauciora hic r ibi ponunt et nu-  
 meri psonaz vel aialū maiores vl minores hic  
 q ibi r ecouerso: q oia r filia breuif sic solunt.  
 pmo de noib<sup>9</sup>: nā multi erant binomij vel trino-  
 mij: vt patuit in plib<sup>9</sup> locis veteris r noui testa-  
 menti: r sic idem homo frequēter scribit sō vno  
 noie in vno libro: r sub alio noie in altero. **S**i  
 militer d pluralitate psonaz: qz qñ plures cōcur-  
 runt ad vnū actu: aliqui tacent in vno libro qui  
 in alio exprimunt r ecouerso. **S**imilit<sup>9</sup> de nu-  
 meris dicendū q minor numer<sup>9</sup> includit in ma-  
 iori: ppe qd qñ minor numer<sup>9</sup> scribit i vno loco  
 alter q in alio: no est aliqua falsitas nisi minor  
 scriberetur cum pcesione maioris: et relat<sup>9</sup> ad  
 idem simpliciter: quod non est in proposito: et sic  
 patet q dicte variationes no arguunt aliquā in-  
 scriptura falsitatem. **c** **E**t hec cuz fierent.  
**D**ic pñr describit pasche celebratio: et piz snia  
 ex dictis. ij. Paral. xxxv. exceptis q sequuntur.  
**d** **I**n emolis. i. in ollis eneis. **e** **E**t offe-  
 rebat hostias. i. pacificas ad qz no tenebant  
**f** **S**up dñi sacrificiu. qd erat puetū fieri.  
**g** **E**t directa sut opa iosie. **H**oc no est in  
 Paral. s. imediate subdit bellū pharaois tra-  
 ipm. **h** **I**n corde pleno metu. i. dei metu  
 indicata. **i** **D**e eis q peccauerunt rē. **I**sti po-  
 tissime fuerunt amon pater iosie r manasses auus  
 eius: sicut pater. iij. Regum. et. ij. Paral.  
**k** **E**t post oem actu. **H**ic describitur iosie  
 mors r et<sup>9</sup> tumulatio: r piz snia ex dict. ij. Pa-  
 ral. xxxv. i. si. ca. b. excepto. **l** **N**o attedens  
 xbu pphete ex ore dñi. ex b loco videt q pha-  
 rao misit ad iosia vnū de pphet<sup>9</sup> dñi qd no dicit  
 in libro Paral. vel ipse pharao dicit hic pphaz  
 nam malis aliqñ cōcedit actus pphetandi: sicut  
 piz de balaam Num. xxiij. **m** **E**t assumen-  
 tes. **H**ic pñr describit filioz iosie successio: r piz  
 sentētia ex dictis. ij. Paral. xxxv. r. iij. Regū.  
 xxiij. et. xxiij. et. xxxv. in quib<sup>9</sup> hec materia diffuse  
 tractatur except<sup>9</sup> his que sequunt. **E**t assumen-  
 tes qui erant ex gente iechonia rē. iste vo-  
 catur ioachaz. iij. Reg. xxiij. r. ij. Paral. xxxv.  
 ad quod potest dici q erat binomius. **n** **C**o-  
 stituerunt regē p iosia patre suo cu eet an-  
 norū trigintatium. iij. Reg. et. ij. Paral. dz  
 q erat annoz. xxiij. vnde videt hic numer<sup>9</sup> falsi-  
 ficatus per scriptores vnum. x. vel denariū ad-  
 dentes: vel oportet dicere q ibi tacent. x. anni q  
 hic exprimuntur: r sic vtrūq esset verū: quia mi-  
 nor numerus includitur in maiori sicut predictū  
 est. **o** **E**t alligauit magistrat<sup>9</sup> ioakim.  
 fratrem pdicti ioachaz non in vinculis sed iura-  
 mēto vt fidelit<sup>9</sup> redderet tributū regi egypti qui  
 pstituit eū regē iude p ioachaz fratre suo: vt piz  
 iij. Reg. r. ij. Paral. is. s. dicit de regno ei<sup>9</sup>. **A**n-  
 noz erat. xxx. ioakim cu regnare cepisset rē.  
**p** **E**t zaracelē fratē ei<sup>9</sup>. r hī in aliqbus bi-  
 bliis. **E**t cacharia fratē suū. i. ipm ioachaz q no-  
 minat<sup>9</sup> h cacharias. **q** **A**pphedēs redu. in  
 egypt. cathenis ligatus: sic piz. ij. Paral. xxxv. et  
 iij. Reg. xxiij. **r** **P**ost hūc aut rē. qz fugie-  
 bat exercitū chaldeoz qñ poterat. **s** **E**t al-  
 ligas eū i areolo. vin. rē. est aut area spatū  
 in q terunt blada: r inde dz areola diminutiūz  
 et est paruū spatū i q aliq ligat<sup>9</sup> cum cathenis  
 pot pcedere r no vltra: r illa cathena dz aureo/  
 lū vinculu: sic aut fuit d isto dispositū vt ad b i ba-  
 bylonē du-

Re. 23. f  
Pa. 35. cRe. 23. f  
Pa. 36. a







**A** ceteris locis subiectam epistolam regi artaxerxi. **B**omi-  
 ne pueri tui rathimus ab accidentibus: et sabellius scri-  
 ba: et reliqui curie tue iudices in celesyria et phenice. **E**t  
 nunc notum sit domino regi: quoniam iudei qui ascenderunt  
 a vobis ad nos: venientes in hierusalem civitatem refugam  
 et pessimam: edificaturnos eius: et statuunt muros: et tem-  
 plum suscitant: quod si civitas ista et muri isti consummati fue-  
 rint: non tamen tributa non sustinebunt pendere: sed etiam re-  
 gibus resistent. **E**t quia id agitur circa templum: recte ha-  
 beri arbitrati sumus non despiciere hoc ipsum: sed notum fa-  
 cere domino regi: ut si videbitur regi: querat in libris patrum  
 tuorum: et inuenies in admonitionibus scripta de his: et scies  
 quoniam civitas ista fuit refuga: et reges et civitates concu-  
 tiens: et iudei refuge: et plura committentes in ea ab eterno: ob  
 quam causam civitas ista deserta est. **N**unc ergo notum faci-  
 mus domine rex: quoniam si civitas hec edificata fuerit: et  
 huius muri erecti fuerint: descensus tibi non erit in celesy-  
 riam et phenicem. **T**unc scripsit rex rathimo qui scribebat  
 accidentia et balthemo et sabellio scribe et ceteris constitu-  
 tis et inhabitantibus in syria et phenice ea que subiecta sunt.  
**L**egi epistolam quam misistis mihi. **P**recepit ergo inquiri:  
 et inuentum est: quoniam civitas illa est ab eorum regibus  
 resistens: et homines refuge: et plura in ea efficietes: et reges fortissimi  
 erant in hierusalem dominantes: et tributa exigentes: a celesy-  
 ria et phenice. **N**unc ergo precepit prohibere homines illos  
 edificare civitatem: et prohibere ne quid ultra hec fiat: sed nec  
 procedant in plurimum: ex qua sunt malicie: ita ut regibus  
 molestia importet. **T**unc recitavit bis que a rege artaxerxe  
 scripta fuerant rathimus et sabellius scriba: et cum his con-  
 stituti erant iungentes: festinatiter venerunt in hierusalem: cum  
 equitatu et turba et agmine: ceperuntque edificantes prohibere.  
**E**t vacabant ab edificatiōe templi in hierusalem: usque secundo  
 anno regni dario regis persarum.

Ca. III

**R**ex darius fecit cenam magnam omnibus verna-  
 culis suis: et omnibus magistratibus medie et  
 persidis: et omnibus purpuratis: et ptores: et  
 consulis: et pfecti sub illo ab india usque ethio-  
 pia ceteri viginti septem puincijs. **E**t cum manducassent et bibis-  
 sent: et satiati reverterentur: tunc darius rex ascendit in cubiculo  
 suo: et dormiuit: et expgefactus est. **T**unc illi tres iuvenes cor-  
 poris custodes: qui custodiebant corpus regis: dixerunt alter al-  
 teri: **D**icamus vnuquisque sibi sermonem quem precellat: et cuiuscumque  
 apparuerit sermo sapientior alteri: dabit illi rex dario do-  
 na magna: purpura cooperiri: et in auro bibere: et super au-  
 rum dormire: et currum aureo freno: et cydarim byssinam: et tor-  
 quem circa collum: et secundo loco sedebit a dario propter sapien-  
 tiam suam: et cognatus dario vocabitur. **T**unc scribentes singuli suum  
 verbum signaverunt et posuerunt subter cervical dario regis: et di-  
 xerunt: **C**um surrexerit rex: dabitur illi scripta nostra: et quodcumque  
 iudicaverit rex et tribus et magistratus persidis: quoniam verbum  
 eius sapientius est: ipsi dabitur victoria sicut scriptum est: **U**nus scri-  
 psit: **F**orte est vinum. **A**lius scripsit: **F**ortior est rex. **T**ertius  
 scripsit: **F**ortiores sunt mulieres: super omnia autem vincit veri-  
 tas. **E**t cum surrexisset rex acceperit scripta sua: et dederunt il-  
 li: et legit. **E**t mittens vocavit omnes magistratus persarum: et me-  
 dos et purpuratos et ptores et pfectos et sederunt in palatio:  
 et lecta sunt scripta coram ipsis: et dixit: **C**ocate adolescen-

**R**es romani cesares: et cum hoc nomine prolo: ut  
 iulius tyberius et huiusmodi. **A** Rathimus ab  
 accidentibus. **S**criberat enim chronicas in quibus  
 continebantur contingentia suo tempore. **B** Et sa-  
 bellius scriba et reli. **I**ste scribebat acta curie.  
**C** Et inuenies in admonitionibus scripta  
 de his: id est in libris in quibus scribunt memorialia  
 pro tempore futuro. **D** Nunc ergo precepit prohi-  
 beri homines illos edi. ci. i. convocare populum ad edi-  
 ficationem. **E** Et cum his constituti erant  
 iungentes ad agendum iter: ut iungentes se ad  
 inuicem. **F** Et vacabant ab edificatiōe templi.  
 videtur hec ira corrupta per scriptores que deberet esse  
 talis: **V**acabant ab edificatiōe templi. **U**el sic fiet con-  
 structio. **V**acabant et. id est illi qui prius erant inter-  
 ti ad edificatiōem templi vacabant ab ope illorum ad  
 annum secundum dario.

Ca. III.

**R**ex darius etc. **R**epetitis eis que sunt ali-  
 bi scripta: hic consequenter ponunt que sunt  
 huius libri: propria que consistunt circa solutio-  
 nem unius questionis: cuius primo ponitur occasio. **S**ecun-  
 do eius propositio et triplex opinio: ibi: **T**unc scriben-  
 tes. **T**ertio opinionum examinatio: ibi: **E**t mittens. **Q**u-  
 to unius approbatio et remuneratio: ibi: **E**t omnes po-  
 puli. **C**irca primum dicitur: **R**ex darius: sicut latinos et  
 grecos iste fuit filius hystaspis. sicut hebreos dicitur ipse  
 fuit filius assueri et hester regine: sicut quod dicitur pleni-  
 tunc principio libri **D**ester. et. i. **E**sdras. iiii. et **D**an. ix. ubi  
 secutus sum in hoc dictum hebreorum tanquam verius iudi-  
 cio meo. **H** Omnesque vernaculis suis. id est  
 serulicibus in domo sua. **I** Et omnibus magi-  
 stratibus medie et persidis. **I**sta reddebat ra-  
 tio de tribuitis et obuentibus regni. **K** Et omni-  
 bus purpuratis. i. nobilibus genere quibus licitum  
 erat purpura vestiri pro sua nobilitate. **L** Et pro-  
 ribus. qui causas iudicabant in palatio. **M** Et con-  
 sulibus. qui erant de stricto regis consilio. **N** Et p-  
 fectis. id est balliis et propositis in regni partibus of-  
 ueris. **O** Ab india etc. **E**x hoc videtur quod iste fuit  
 filius assueri: ut dicitur iudei. **N**am assuerus in princi-  
 pio libri **D**ester dicitur regnasse ab india usque ad ethi-  
 opiam super cyruum. puincias. et isto modo dimisit regnum  
 filio suo. **C**etera patet usque ibi: **P** Et dormiuit  
 sed modicum. **Q** Et expgefactus est. ita quod vole-  
 bat vigilare: et ex hoc custodes corporis sui habuerunt  
 occasione proponendi inter se questionem ad faciendum re-  
 gi solatiu. et ex hoc patet prudentia regis qui magis vo-  
 lebat transire tempus in aliquo utili quam in ludis inho-  
 nestis aut nullius utilitat. **R** Dicamus vnu-  
 quisque nostrum sermonem. de eadem questione: ut pa-  
 tet ex sequentibus. **S** Qui precellat. id est prout  
 melius sciverit. nam dictum cuiuscumque trium non poterat  
 esse excellens simpliciter: sed unius tantum. **C**etera patet  
 usque ibi: **T** Purpura cooperiri: id est vestiri.  
**V** Et in auro bibere: id est in cypho aureo.  
**Y** Et super aurum dormire: id est super lectum  
 pannum aurifrigiato ornatu. **Y** Et currum au-  
 reo freno: id est freno deaurato. **Z** Et cyda-  
 rim byssinam: id est mitram vel cuculam de bys-  
 so que est species lini candidissimi. **A** Et torquem  
 circa collum. **T**alibus enim utebantur tantum excellentes  
 viri ratione generis vel sapientie seu alterius excel-  
 lentie. **B** Et secundo loco: id est in secunda me-  
 sa. **C** Sedebit a dario. et hoc concessit rex per  
 scriptum: ut patet circa medium. iiii. cap. **D** Tunc  
 scribentes. **D**ic consequenter ponitur questionis pro-  
 positio. et circa eam triplex opinio fuit aut questio de  
 fortitudine: quid inter alia sit fortius: ut patet ex se-  
 quentibus. sic ergo dicitur: **T**unc scribentes sin-  
 guli verbum suum: in singulis cedulis: **E** **S**i  
 gnauerunt. sigillis propriis ne fieret ibi aliqua mu-  
 tatio: et ut manifeste appareret cuius esset quelibet  
 cedula. **F** Et posuerunt subter etc. quando post  
 vigiliam rediit ad dormiendum. **C**etera patet usque ibi:  
**G** **I**psi dabitur victoria. i. victoria premia in parte  
 cedenti expressa. **C**etera patet. **H** Et mittens. **D**ic  
 quater ponitur dictarum opinionum examinatio. et primo ex-  
 aminatores vocantur. et patet usque ibi:

Indicate

Not signi-  
cauerunt

Not forti?



**E** a **I**ndicatio no. rē. l. rōnes dictoz vroz. nā scripserāt tmmodo pclusiōes sic scpte sūt. Scdo rōnes cuiuslibet opiniōis explcant: r p/ mo pme cum d: Et cepit prior. scdo scde in prin. ca. iij. tertio tertie/ibi: Tertio rē. Circa p̄mū d: b **U**ri q̄ p̄ua. vinū. q. d. valde multū Ideo subdit: c **O**ib' hoib' q̄ bibūt illud. qd̄ pbat p id qd̄ sub dit: d **S**educit mē. si ei potet ultra mēiurā aufert rōnis vsuz q̄ e suplor vis hois: r p p̄ns p̄ualet oib' bus inferiorib' alijs: e **I**teq̄ re. r orph. fa. mē. vana. i. fac cogitare maiora sat q̄ hō possit. et sic lactare se inanis r vane. f **I**te serui ac. rē. b̄ addit vt nullus sta tua hoim excludat. g **C**onuer tit in secu. r iocū. hoies ei bñ potati nō timēt aliq̄ aduersarium: r habēt cor iocūdū: qz dant obliuioni oēm tristicie causam. ideo subditur: h **E**t nō memi. obliuisci facit. i **O**es tri. r debitū. q̄ q̄s ē ob ligat. k **E**t oia p̄cor. fa. ho. qz facit de seipso opinari magna. l **E**t nō memi. rē. qz tunc nō ti met eoz potētā. m **E**t omnia p rē. sic aliq̄ bñ potat' dicit: Ego nō darē hoc p mille libris qd̄ nō valet aliq̄ vñā: vel Ego magis vellē p dere mille libras q̄ b̄ vel illud: qd̄ tñ nō habet aliq̄ valozē. r. solidoz n **E**t n̄ me. cū bi. amicitia. p/ stina. o **N**ec fraternitatē. i. con sanguinitatē v/ affinitatē. p **S**z nō multū post. i. ex pua occasiōe q **S**umūt gladios. cōtra seim/ uicē. r **E**t cū a vino emerse/ rint. i. ebrietate soluta. s **N**on meminerūt q̄ gesserūt. p̄p̄ liga tiōnē memoriē: r si recordēt: b̄ tñ ē ipsecte. t **O** viri num p̄cellit vi. q. d. imo p̄cellit. v **Q**uis sic co. facere. i. sic facti cogitare: r est hypallage sicut istud. Perflauit si/ stula buccas. **Ca. III**  
**E**t inchoauit. hic explicā tur motiua scde opiniōis. cū d: v **O** viri num p̄cel. ho mines. ceteris creatur' in terra et mari exñtib'. q. d. sic vñ **B**en. i. c. d: d hoie: Et p̄sit piscib' maris r vola tilib' celi r bestijs terre vniuersęz creature. 3 **R**ex autē sup oia p̄cellit. qz dñat hoib' r p̄lequēs alijs q̄ sūt hoib' subiecta. a **E**t si miserit illos ad bellatores. i. ad principes belli. b **U**adūt. cū eis ad p̄cula mort'. c **E**t de molunt mōtes. i. castra in mon tib' sita: muros suffodiēdo r deici/ endo. cetera patent vsq̄ ibi: d **E**t ip̄e vn' sol'. q̄ dñat oib' tam bellatoribus q̄ agricolis. e **S**i dixerit. bellatoribus. f **O**ccidite. denictos. Cetera pa rēt vsq̄ ibi: g **D**ixerit edifica te. fabris lapidum et lignozum. h **D**ixerit plantate. agricolis. i **E**t ois plebs. q̄ ad miores homies. k **E**t vtu. q̄ ad malo res. l **E**t obaudiūt. ei' exequē do mādata. m **E**t sup b̄ ip̄e re cūbit r bibit. i. plēdide. n **E**t dormit. pacifice r q̄ete. sic. iij. **R**e. r. d: q̄ benadap rex syrie bibebat i vmbraulo

Alatbella/ dum

tes: r ip̄i indicabūt verba sua. **E**t voca ti sunt r introierunt. **E**t dixit illis: **I**ndi cate nobis de his q̄ scripta sūt. **E**t cepit prior: qui dixerat de fortitudine vini: r di xit: **U**ri q̄ p̄ualet vinum oibus hoib' qui bibūt illud. **S**educit mētes. **I**teq̄ regis/ r orphani facit mentē vanā. **I**te serui ac liberi/ pauperis ac diuitis: r om nem mentē cōuertit in securitatē r iocū ditatem et nōn meminit omnē tristiciaz et debitum: r omnia p̄cordia facit ho nesta: et nōn meminit regem: nec magi stratum: r omnia per talēta loqui facit: **E**t nōn meminerūt cum biberūt amicitiam/ nec fraternitatem: sed nō multum post sumunt gladios r cū a vino merse rint et surrexerint: nōn meminerunt que gesserunt. **O** viri num p̄cellit vinuz: **Q**uis sic cogitat facere? **E**t tacuit hoc dicto. **Capitulu III**  
**E**t inchoauit sequēs dicere: q̄ dixit de fortitudine regis. **O** viri num p̄cellunt ho mines: qui terram r mare obtinēt: r oia que in eis sunt: **R**ex autem sup omnia p̄cellit r dñator eoz: r omne qd̄cūq̄ dixerit illis/ faciunt. **E**t si miserit illos ad bellatores: vadūt r demoliūt mōtes r muros r turres. **I**ngulāt r iugulāt/ r re gis v̄bū nō p̄tereūt. **N**ā si vicerint/ affe rūt regi oia q̄cūq̄ p̄dati fuerint: **S**ilif r alij oēs: q̄tq̄ nō militāt nec pugnāt: h colūt terrā: rursū cū fuerint metētes/ af ferunt tributa regi. **E**t ip̄e vn' sol' si dixerit: occidite/ occidūt: dixerit: remitti te/ remittunt: dixerit pcutite/ pcutiunt: dixerit exterminate/ exterminant: dixe rit edificate/ edificāt: dixerit excidite: ex cidunt: dixerit plātate/ plātāt: et omnis plebs r vtutes eū obaudiūt: r sup b̄ ip̄e recūbit r bibit r dormit. **H**i autē custo diūt i circuitu eū: r nō possunt ire singu li r facere opa sua: s̄ in dicto obaudien tes sūt ei. **U**ri quō nō p̄cellit rex qui sic diffamat: **E**t tacuit. **T**ertio q̄ dixerat de mulierib' r veritate/ h̄ est corobabel: ce pit loqui. **U**ri/ nō magnus rex: et mul ti hoies/ nec vinuz p̄cellit. **Q**uis est ḡ q̄ dñatur eoz? **N**ōne mulieres genuerūt regē: r omnē populū q̄ dominat mari et terre: r ex illis nati sunt: r ip̄e educaue runt eos q̄ plantauerūt vineas ex quib' vinum fit: **E**t ip̄e faciūt stolas omnium hoim: r ip̄e faciūt gloriā hoibus: r nōn possunt homines separari a mulierib'. **S**i cōgregauerint aurū et argentum et oēm rem speciosam: et viderint mulierē

vmbraulo suo: exercitu suo ad pre liū misso. **O** **C**hi aut i cir. euz. ne aliqs accedere possit ad sibi no/ cenduz. p **E**t nō p̄sit ire sin/ guli. ad loca sua sine reg' licētia. q **S**z i dicto obaudiēt sūt ei. i. obediētes qd̄ dixit exequēdo. r **U**ri quō nō rē. i. cui' fama in p̄ate dignitate r p̄silibus sic dif fundit: sic de r̄p̄o d: **D**arth. l. d. **D**iffamauerūt eū p totā illā terrā. s **T**ertio. **H**ic ponunt motiua tertie opiniōis: q̄ habet duas p tes. r p̄mo p̄firmat p̄ma. scdo scda ibi: **E**t inchoauit. **P**rima dō pars dupliciter confirmat. p̄mo rōnib'. scdo exēplis/ ibi: **E**t nūc credite mi/ hi. **C**irca p̄imū p̄mo ponit nomen illi' qui tenuit tertā opiniōē/ euz dicit: **T**ertio q̄ dixerat d mulie rib' r veritate. hic ē corobabel. licz eni iude' esset nariōe: tñ erat vnus de custodiētib' corp' regis q̄ erat gētillis: r sicut dicitur hebrei: h̄ fecit hester hui' regis mar' q̄ erat iudea nariōe. vt p̄z **H**ester. ij. **I**deo pro mouit iudeos q̄tū ponit: vt p̄z de mardocheo. r idē dicit de coroba bel r neemias q̄ fuit reg' p̄incerna. **L**atini dō dicit q̄ fuit familiaris isti dario anteq̄ p̄moueret ad re/ gnū: qui nec erat de semine regio. et idē p̄motus in regē fecit eū corpo ris sui custodē. r **L**epit loq'. p sue opiniōis p̄firmatiōe. r p̄mo re mouet alioz sniam. d. v **U**ri. nō magn' rex et mlti hoies. i. nō p̄cellit rex rōne sui nec rōne po puli sibi subiecti: sicut dixerat secu dus. r **N**ec vinū p̄cellit. sic dixerat p̄im'. v **Q**uis est ḡ. **H**ic p̄r̄ p̄lequit suū p̄positū di. **Q**uis ē ḡ q̄ dñat eoz. scz regl p̄p̄t: et vini. r rāder: 3 **N**ōne mu. ge. re. r oēs po. rē. q. d. ma nifeste p̄z q̄ sic r sic p̄cellunt: quia causa potior est suo effectu: licet aut mulier in generatiōe prolis habe at rōnem passui ministrādo mate teriā: tñ in alio se habet in ratione actiui. scz materiam p̄parādo r cō ceptū fetum fouendo et nutriendo ante partum r post: r sic repellitur dicitum secundi. a **E**t ip̄e edu cauerunt. modo predicto. b **E**t nō p̄sit hoies separi a mulieribus. scilicet corde licet a liquando separantur corpore. incli natio nanq̄ naturalis est i viro ad amorem mulieris: que non potest totaliter oboleri. quod d̄clarat per effectum dicens: e **S**i cōgre gauerint aurum r argentum rē. que nata sunt animū homis ab licere. f **E**t viderint mulie rem vnam bono habitu rē. id est honestam et pulchram. **O**mnia hec



**A** vnaz bono habitu z bona specie: omnia hec relinquētes in eaz inten-  
 dūt: z apto ore cōspiciūt: z eā ma-  
 gis alliciūt q̄ aux z argētū: z oēs  
 rē p̄ciosaz. **H**ō patrē suū relinqt  
 qui enutriuit illuz / z suā regionē:  
 z ad mulierem se coniūgit. **E**t cū  
 muliere remittit animā: z neq̄ pa-  
 trē meminit: neq̄ matrē neq̄ regi-  
 onem. **E**t hinc oportet vos scire:  
 quoniā mulieres domināt vestri.  
**N**ōne doletis: **E**t accipit hō gla-  
 diū suū: z vadit in viā facere fur-  
 ta: et homicidia: z mare nauigare  
 z flumia z leonē videt: z i tenebris  
 ingredit: z cū furtū fecerit et frau-  
 des z rapinas: amabili suę affert.  
**E**t itez diligit hō vxorē suā magl  
 q̄ patrē aut matrē. **E**t mlti demē-  
 tes facti sūt ppter vxores suas: et  
 serui facti sūt ppter illas: et multi  
 perierūt z iugulati sūt: z peccauē-  
 rūt ppter mulieres. **E**t nūc credi-  
 te mihi: qz magn⁹ ē rex in potesta-  
 te sua: qm̄ oēs regiōes verent̄ tā-  
 gere eū. **V**idebā tamē apemē fili-  
 am beccacis mīnifici cōcubinaz re-  
 gis sedentē iuxta regē ad dexterā  
**E**t auferentem diadema de capite  
 eius: z imponentes sibi: et palmis  
 cedebat regem de sinistra manu.  
**E**t super hec aperto ore intueba-  
 tur eam: z si arriserit ei: ridet: nam  
 si indignata fuerit ei: blāditur: do-  
 nec recōcilietur in gratiam. **Q**ui  
 ri: cur nō sunt fortiores mulieres?  
**M**agna est terra: z excelsū est ce-  
 lū: q̄ ista agūt. **E**t tunc rex z pur-  
 purati intuebant̄ in alterutrū. **E**t  
 inchoauit loqui de veritate. **Q**ui  
 ri: nōne fortes sūt mulieres? **M**a-  
 gna est terra et excelsū est celuz:  
 z velox cursus solis p̄uertit in gy-  
 ro celum in locum suū in vna die:  
**N**ōne magnificus est qui hec fa-  
 cit: **E**t veritas magna: z fortior q̄  
 om̄ibus. **O**mnis terra veritatem  
 inuocat: celum etiam ip̄am bene-  
 dicit: z om̄ia opera mouent̄ et tre-  
 munt eam: z nō est cum ea quicq̄  
 iniquū. **U**nū iniquū / iniqu⁹ rex /  
 iniquę mulieres / iniqui om̄es filij  
 hoim: z iniqua illozū om̄ia opa: z  
 nō est in ipsis veritas. **E**t in sua  
 iniquitate peribūt: z veritas manet  
 z inualefcit i eternū: z viuūt z obti-  
 net i secula seculoz. **N**ec ē apud

**\* a** **D**ia hec. i. eā attēte respiciūt. **b** **E**t apto ore. i. capti e⁹ pulchritu-  
 dine. **c** **C**ōspiciūt. tāq̄ artoniti z mirātes ei⁹ pulchritudine. **d** **E**t eā ma-  
 gis al. **H**oc duplici pōt exponi. **U**no mō q̄ sit ibi hypallage. i. eos allicit ip̄a mu-  
 lier. z sic qd sequit: **e** **M**agis q̄ aux. est notatiui casus. **A**lio mō sine tali fi-  
 gura. **E**t eā alliciūt. i. nitunt ad ie trahere: z sic qd sequit: **M**ag. q̄ aux zc. est ac-  
 cusatiui casus: z hoc pbat p hoc quod sequitur: **f** **E**t omnē rem p̄ciosam.  
**s** **H**omo patrē. **D**ic consequēter declarat ppositū per parentes qui sūt ma-  
 rime diligendi: z per terrā natiuā ad quā quilibet naturaliter afficit: z tamen istis  
 vxozū dilectio pponit. z patet vsq̄ ibi: **h** **E**t ad mulierem se coniūgit. scz  
 seipm̄ per matrimoniu. **i** **E**t cū muliere remittit animā suā. aliūde ip̄az  
 retrahēdo: z in vxorē totaliter ponendo p dilectionē: ex quo pcludit: **k** **E**t hinc  
 oportet vos scire quoniā mulieres dominant̄ vestri. z p consequēs mul-  
 to magis hominū alioz. loquebat̄ em̄ regi z magnatibus suis. **l** **N**ōne do-  
 letis. **H**ō potest exponi duplici. **U**no mō negatiue. q. d. nō. qz volūtarie eis ser-  
 uitis. **A**lio mō affirmatiue. q. d. eis estis subiecti malis gratib⁹ vestri. **m** **E**t ac-  
 cipit. **D**ic consequēter declarat intentū ex magnis periculis quibus homo se expo-  
 nit p amore vxoris / cum dicit: **E**t accipit homo gladiuz suū: id est armata  
 sua. **n** **E**t vadit in viam facere furta. ad dep̄dandū transientes: cui immi-  
 net periculū mortis a viatoribus se defendētib⁹: z a publica iusticia. **o** **E**t ma-  
 re nauigare. vbi est mortis periculū a fluctib⁹ maris: z ab aduersarijs. **p** **E**t  
 leonē videt. per quē intelligunt̄ etiā alie bestie terribiles. **q** **E**t in tenebr̄  
 ingredit. vbi iubicū z casus periculozū patit. **E**t cum furtū fecerit zc. ama-  
 sue: id est vxori sue om̄ibus rebus p̄dilecte. **r** **A**ffert. q. d. om̄ia pericula p̄di-  
 cta subiit: vt satisfaciāt vxori ei⁹ z gratiā habeat. **s** **E**t itez diligit zc. repeti-  
 tio est eius qd supra dictū est ad maiorē exp̄sionē. **t** **E**t multi dementes fa-  
 cti sūt ppter vxores suas. ex amore nimis excelsiuo. **U**n z salomon sapien-  
 tissimus sic fuit infatuatus. per hoc aut̄ repellit illud qd dixit primus de vino q̄ se  
 ducit mentē: qz ebrietas aufert vsū rōnis tm̄ ad horā: amētia p̄o p longū tps: z all-  
 quādo vsq̄ ad mortē. **ij. Reg. xi. v** **E**t serui facti sūt ppter illas. qz pu-  
 gnātes p defensione vxozū capti sūt in bello: z sic sub diti seruituti. **r** **E**t multi  
 perierūt z iugulati sūt. vñ ab: aā timuit interfici p fara **Gen. xij. z** sicut isa-  
 ac **Gen. xxvi. v** **E**t peccauerunt ppter mu. sicut patet de adam / dauid et sa-  
 lomone: q̄ fuerūt maximi. **z** **E**t nunc. **D**ic consequēter declarat ppositū p exē-  
 plū. z patet ista vsq̄ ibi: **a** **S**edentē iuxta regē ad dexterā: id est in nobi-  
 liori loco: qz dextera ps est melior z fortior. **b** **E**t auferentēz diadema zc.  
 z imponentē sibi: p hoc insinuantē se rege digniores. **c** **E**t palmis cede-  
 bat regē. tanq̄ sibi subditū z seruū. **d** **E**t sup̄ hec apto ore intuebat̄ eā.  
 sicut hō stupidus: z sic ei⁹ amore captus: vt nō aueret sibi in aliquo p̄tradere: p-  
 pter qd adhuc subdit: **e** **E**t si arriserit ei: ridet zc. ita q̄ ad mutationē vult⁹  
 mulieris mutabit vult⁹ z anim⁹ reg⁹: sicut seru⁹ letat qm̄ dñs su⁹ sibi oñdit vultuz  
 bonū: z tristat qm̄ sibi p̄didit duz. ppter qd pcludit: **f** **Q**ui viri cur nō sūt for-  
 tiores mulieres. q. d. patet q̄ sic: qz si verū est hoc de rege: multo fort⁹ de alijs  
 hoibus sibi subiectis cōter loquēdo. **g** **M**agna est terra z excelsū est ce-  
 lum. que ista agūt. i. q̄ sunt in his inferiorib⁹. nā p motū celi educunt̄ ad actū for-  
 me q̄ sunt in potētia materie: q̄ materia p maiori pte est terra. nā corpa mixta sunt  
 a dño de terra: hoc autē interfert hic corobabel quasi quoddā pncipiū ad p̄bādū  
 secundā partē sue opinionis. i. de veritate. **N**ā ad hoc incipit z videbit. **h** **E**t  
 tunc rex z purpurati intuebant̄ in alterutrū. mirātes eius sapientiā z elo-  
 quentiā z etiā cōstantiā: ostendēdo subiectionē regis z magnatoz respectu suarū  
 vxozū corā eis: p̄abile tamē est q̄ ille rex de quo loquit̄ hic corobabel / nō erat ille  
 darius: sed alijs q̄ p̄cellerat eū. nā inter cyrū z dariū fuerūt alij reges. **i** **E**t i-  
 choauit. **D**ic sequēter corobabel declarat secundā p̄tē sue sentētie: z p̄mo conti-  
 nuat se ad p̄cedentiā. **k** **Q**ui viri nōne fortes sūt mulieres. q. d. patet ex di-  
 ctis q̄ sic: sed adhuc vltas est fortior. ad cuius ostensionē dicit: **l** **M**agna est  
 terra z excelsū est celū. sicut patet ad sensū. **m** **E**t velox cursus solis.  
 cui⁹ p̄batio subdit cū dicit: **n** **C**ouertit in gyro zc. in vna die. i. naturali-  
 in q̄ p motū p̄mi mobilis reuoluit̄ sol a p̄cto orientis ad eundē punctū: z sic ē hyp-  
 pallage: quia sol nō reuoluit̄ celum: sed ecōuerso: sicut **P**erflauit fistula buccas.  
**o** **N**ōne magnificus est: id est magne potētie. **p** **Q**ui hec facit. q. d. di-  
 manifeste patet q̄ sic: hoc tamē facit intelligētia mouēs orbē: cui⁹ virtutē in infini-  
 tum excedit virtus p̄me veritatis que est ip̄e deus. ideo subdit: **q** **E**t veritas  
 zc. om̄is terra veritatē inuocat. i. om̄es hoies habitātes in terra dubia z ob-  
 scura querūt manifestari p infallibilē veritatē quā oēs hoies ex quodā instinctu na-  
 turali ponūt in deo: licet diuersi diuersis attribuerint deitatē. **r** **C**elū etiam  
 ip̄am benedicit. id est angeli q̄ sunt ciues celestes ip̄am laudāt. **s** **E**t om̄ia  
 opera. i. oia creata. **t** **A**bouent̄ z tremūt eā. i. sibi obediunt. **v** **E**t non  
 est in ea qcq̄z iniquū. nā est p̄ma regula eq̄tatis. **x** **I**niquus rex zc. mul-  
 ti em̄ reges / mulieres z hoies fecerūt iniquitates: accipiēdo iniquitatē p crimie enoz-  
 mi: z sic est hic hypbole: sicut cū dicit: **O**ēs de ciuitate vadūt ad tale spectaculū. i.  
 multi. si aut̄ accipiat̄ iniquitas p peccato quocūq̄: sic generaliter oēs dicunt̄ iniqui:  
 excepto hoie christo z beata v̄gine: de qb⁹ nō loq̄bat̄ corobabel. **y** **E**t in-  
 qua illoz om̄ia opera: in q̄tū sunt ab ip̄is tm̄. nā quicq̄ est bonitatis in operi-  
 bus humanis deo est attribuendū. quicq̄ autē est ibi defectus. p̄cedit ex defecti-  
 bilitate liberi arbitrii. **z** **P**erditio tua ex te israel: ex me tm̄mō auxiliū  
 tuū. iō subdit: **z** **I**n sua iniquitate p̄. i. illi q̄ p̄būt. **a** **E**t v̄tas ma. z in  
 ualefcit. nō est intelligēdū q̄ v̄tas p̄ma in se inualefcit p̄ficiendo. nam in se mi-  
 nut nō potest nec augeri: sed tm̄ in effectibus suis. **b** **E**t viuūt. nā est vita per  
 essentiā. **c** **N**ec est apud eā ac. p̄sonas. nā iniusticia non habet locū in ea.  
 \* **S**ed que

Alsthoies

18. dist. c. 6. fuerudo



**E**cce accipe personas: neque differentias: sed quae iusta sunt facit omnibus: iniustus ac malignis: et oes benignat in opibus eius. Et non est in iudicio eius iniquum: sed fortitudo et regnum et potestas et maiestas omnium eorum. **B**enedictus deus veritatis. Et desijt loquedo: Et oes populi clamaverunt et dixerunt: Magna est veritas: et non valet. **T**unc rex ait illi: Peto si quid vis amplius quam quae scripta sunt: et dabo tibi: si inuentus es sapientior primis: et primus mihi sedebis: et cognatus meus vocaberis. **T**unc ait regi: Demor esto voti tui quod vouisti edificare hierusalem in die qua regnum accepisti: et omnia vasa quae accepta sunt ex hierusalem remitte re: quae sepauit cyrus quoniam mactauit babiloniam: et voluit remittere ea ibi. **E**t tu voluisti edificare templum quod incederunt idu mei quoniam exterminata est iudea a chaldeis. **E**t nunc habes quod postulo domine: et quod peto: habes maiestas quam a te postulo ut facias templum quod vouisti regi caeli ex ore tuo. **T**unc surgens darius rex osculatus est illum: et scripsit epistolas ad oes dispensatores et prefectos et purpuratos: ut deducerent eum: et eos qui cum illo erant: oes ascendentes edificare hierusalem. **E**t oibus prefectis qui erant in syria et phenice et libano scripsit epistolas: ut traherent ligna cedrina a libano in hierusalem: ut edificaret cum eis ciuitatem. **E**t scripsit oibus iudeis qui ascendebant a regno in iudeam per libertatem: oem potestatem et magistratum et prefectum non supuenire ad ianuam ipsorum: et omnem regionem quam obtulerant esse immunem eis: et idumei relinquunt castella quam obtinent iudeorum: et in structuram templi dare per singulos annos talenta viginti: versus dum edificaret: et super sacrarium holocaustomata hostilare quod sicut habet preceptum: alia talenta decem offerre per singulos annos: et oibus qui praecedunt a babilonia condere ciuitatem: ut esset libertas tam ipsis quam filiis eorum: et omnibus sacerdotibus qui praecedunt. **S**cripsit autem et quantitatem: et sacram stolam iussit dari in qua deseruirent: et leuitis scripsit dare precepta versus in die qua consummabitur domus: et hierusalem extruetur: et oibus custodiens ciuitatem scripsit dare eis sortes et stipendia: **E**t dimisit omnia vasa quae sepauerat cyrus a babilonia: et omnia quae cum dixit cyrus et ipse precepit fieri: et mitti hierusalem. **E**t cum processisset ille adolescens eleuans faciem in hierusalem: benedixit regem caeli: et dixit: Abs te est victoria: et abs te est sapientia et claritas. **E**t ego ser-

**S**ed quae iusta sunt. ipse iuste puniendo: et multo fortius iustis eos primis. **E**t oes benigni. i. benigne tractat. **I**n opibus. i. quae iusti primis ultra meritum: et iniusti puniunt contra dignum. **S**ed fortis. stabilis. **E**t regnum. dominatio. **E**t potestas. cui non potest resisti in effectibus suis. **E**t maiestas. o. euo. i. quilibet durationum: sic per maiestatem intelligi videtur eternitas quae in vno simplici numero continet actualiter oem durationem. et concludit: **B**enedictus deus veritatis. **E**t oes populi clamauerunt. **E**t dixerunt. **M**agna est veritas. **E**t non valet. **T**unc rex ait illi. **P**eto si quid vis amplius quam quae scripta sunt: et dabo tibi: si inuentus es sapientior primis: et primus mihi sedebis: et cognatus meus vocaberis. **T**unc ait regi. **D**emor esto voti tui quod vouisti edificare hierusalem in die qua regnum accepisti: et omnia vasa quae accepta sunt ex hierusalem remitte re: quae sepauit cyrus quoniam mactauit babiloniam: et voluit remittere ea ibi. **E**t tu voluisti edificare templum quod incederunt idu mei quoniam exterminata est iudea a chaldeis. **E**t nunc habes quod postulo domine: et quod peto: habes maiestas quam a te postulo ut facias templum quod vouisti regi caeli ex ore tuo. **T**unc surgens darius rex osculatus est illum: et scripsit epistolas ad oes dispensatores et prefectos et purpuratos: ut deducerent eum: et eos qui cum illo erant: oes ascendentes edificare hierusalem. **E**t oibus prefectis qui erant in syria et phenice et libano scripsit epistolas: ut traherent ligna cedrina a libano in hierusalem: ut edificaret cum eis ciuitatem. **E**t scripsit oibus iudeis qui ascendebant a regno in iudeam per libertatem: oem potestatem et magistratum et prefectum non supuenire ad ianuam ipsorum: et omnem regionem quam obtulerant esse immunem eis: et idumei relinquunt castella quam obtinent iudeorum: et in structuram templi dare per singulos annos talenta viginti: versus dum edificaret: et super sacrarium holocaustomata hostilare quod sicut habet preceptum: alia talenta decem offerre per singulos annos: et oibus qui praecedunt a babilonia condere ciuitatem: ut esset libertas tam ipsis quam filiis eorum: et omnibus sacerdotibus qui praecedunt. **S**cripsit autem et quantitatem: et sacram stolam iussit dari in qua deseruirent: et leuitis scripsit dare precepta versus in die qua consummabitur domus: et hierusalem extruetur: et oibus custodiens ciuitatem scripsit dare eis sortes et stipendia: **E**t dimisit omnia vasa quae sepauerat cyrus a babilonia: et omnia quae cum dixit cyrus et ipse precepit fieri: et mitti hierusalem. **E**t cum processisset ille adolescens eleuans faciem in hierusalem: benedixit regem caeli: et dixit: Abs te est victoria: et abs te est sapientia et claritas. **E**t ego ser-

Et accepit



**A**uus tuus sum. **B**enedictus es qui dedisti mihi sapientiam: et tibi profitebor domine deus patrum nostrorum. **E**t accepit epistolam: et perfectus est in babilonia. **E**t venit et nunciavit fratribus suis omnibus qui fuerunt in babilonia: et benedixerunt deum patrum suorum: quoniam dedit illis remissionem et refrigerium: ut ascenderent et edificarent hierusalem: et templum ubi nomen domini est: et exultauerunt cum musicis et leticia diebus septem.

Ca. V

**D**ost hec autem lecti sunt ut ascenderent principes pagorum per domos et tribus suas: et viros illorum et filios et filias eorum: et serui et ancille ipsorum: et pecora illorum. **E**t darius rex misit vnicuique eis equites mille: donec deducerent eos in hierusalem cum pace et cum musicis et cum tympanis et tubis: et omnes fratres erant iudicantes: et fecit eos ascendere simul cum eis. **E**t hec sunt nomina virorum qui ascenderunt per pagos suos in tribus et in partem principatus ipsorum. **S**acerdotes: filii phinees: filii aaron: iesus: filius iosedech: ioachim: filius corobabel: filii salathiel de domo dauid: ex progenie phares: de tribu iuda qui locutus est sub dario rege persarum sermones iurificos: in secundo anno regni ipsius mense nisan primo. **S**unt autem hi qui ascenderunt ex iudea de captiuitate transmigrationis: quos transmigravit nabuchodonosor rex babilonie in babilonem: et reuersi sunt in hierusalem. **E**t reliquit partem iudee vnicuique in ciuitate suam: qui venerunt cum corobabel et iesu: neemias areozes: elimeo: emmanio: mardocheo: beelsuro: mechpsarochor: olioro ebonia: vnus de principibus eorum: et numerus a gentibus: et ex prepositis eorum. **F**ilii phares duo milia centum septuaginta duo. **F**ilii ares: tria milia centum quinquaginta septem. **F**ilii phemo: centum quadraginta duo. **I**n filiis iesu et ioabes: mille trecenti duo. **F**ilii beniu: duo milia quadringenti septuaginta. **F**ilii choraba: ducem quingentis. **F**ilii banica: centum sexaginta octo. **F**ilii bebec: quadringentis. **F**ilii archad: quadringenti viginti septem. **F**ilii chan: triginta septem. **F**ilii coroar: duo milia sexaginta septem. **F**ilii adinu: quadringenti sexaginta vnus. **F**ilii adarectis: centum octo. **F**ilii cialo et celas: centum septem. **F**ilii acorech: quadringenti triginta noue. **F**ilii iedarbone: centum triginta duo. **F**ilii ananie: centum triginta. **F**ilii asoni: nonaginta. **F**ilii marsar: quadringenti viginti duo. **F**ilii gabar: nonaginta quingentis. **F**ilii sepholemo: centum viginti tres. **F**ilii nepopas: quinquaginta quingentis. **F**ilii hechanatus: centum quinquaginta octo. **F**ilii cebe thamus: centum triginta duo. **F**ilii crearpatos: quingentis et modie: quadringenti viginti tres. **Q**ui ex gramas et gabea: centum viginti vnus: qui ex besselon et ceagge: sexaginta quingentis. **Q**ui ex bastaro: centum viginti duo. **Q**ui ex becheno: bes: quinquaginta quingentis. **F**ilii lipris: centum quinquaginta quingentis. **F**ilii laboni: trecenti quinquaginta septem. **F**ilii sichem: trecenti septuaginta. **F**ilii suadon et eliomas: trecenti septuaginta octo. **F**ilii ericus: duo milia centum quadraginta quingentis. **F**ilii anaas: trecenti septuaginta. **S**acerdotes: **F**ilii iedus: filii euther: filii eliasib: trecenti septuaginta duo. **F**ilii emeris: ducenti quinquaginta duo. **F**ilii sasurij: trecenti quinquaginta septem. **F**ilii caree: ducenti viginti se-

**Q**uod accepit epi. reg. pdictas: qd erat de qutu or. pmo de securo trāitu p terras vsqz in hierusalē. se cūdo de lignis habēdis de libano p tēpli z ciuitatis edificio: videt tñ q ista grā qtu ad edificū ciuitat' fu it posita in effectu p neemīā. **N**eemie. i. tertio de libertate cōcessa iudeis a seruitute z tributo. qrtō de peccatijs a rege pcessis p edificatōe tēpli z sacrificijs: vt patet ex pdict'. **b** **E**t pfect' est. de pside. **c** **I**n babilonia. i. i babilonie regionē i q remāserāt mlti iudei qñ corobabel z ei' socij pmo venerūt in iudeā tpe cyri: vt dictū fuit. i. **E**sdrē. i. ca. **d** **E**t venit et z nū. fra. suis. i. iudeis cōmorātib' i regiōe babilonis. **e** **E**t bñdixit. deū. pa. su. p gratijs corobabel pcessis. **f** **Q**uā dedit il. a seruitute. **g** **E**t refrige. a tributo. **h** **E**t ascēderēt z edi. hie. z tēplū. de q habebāt magnū desiderū. grā em pmo facta a cyro p cambisem ei' filiū fuerat reuocata: sicut patet fat' p pñm **E**sdrē ca. iij. ppter qd iudei q remāserāt in regno babilonie z psidis: in iudeā venire nō poterāt sine nouo pūlegio. **Ca. V**

**D**ost hec aut. **D**ic describit recessus corobabel qtu ad ei' comitiū. z pmo in generali cū d: **D**ost hec aut lecti sūt. i. collecti sine pgregati. **L**egere em in vna significatiōe idē est qd colligere. vñ dñs. **F**ur auz: dgo flores: mare nau taqz libros **C**lericus equiuoce singula quisqz legit. **k** **E**t ascēderent pncipes pagoz. i. pūcia rū sine villaz. **l** **E**t darius rex misit vnicuique eis equites mille. vt possent pcedere secure. **m** **E**t cū musicis zc. ex gaudio libertat' z p alleuiatiōe laboris in itinere. **n** **E**t hec sunt noia. **D**ic conse quēter describit comitiua corobabel in speciali. z pmo qtu ad psonas hoim. secūdo qtu ad numerū aīa: lū/ibi: **C**ameli. **P**rima adhuc in duas: qz pmo ponit hominū numeratio. secūdo aliquozū distinctio/ibi: **D**i sunt filij. **P**rima adhuc in tres: quia pmo ponuntur comitiue duces. secūdo vulgares ibi: **S**ūt aut hi. tertio sacerdotes/ibi: **F**ilij sacerdotū. **C**irca pñm scil' dū q sicut dicit **J**osephus. xi. lib. antiq'tatū. corobabel existēs in iudea audita coronatiōe darij iuit ad euz vt impetraret p fici tēplū: cui' cōstruictio fuerat impedita p cambysē cyri. filiū: vt habet. i. **E**sdrē. iij. **E**t infra re petit eo. ca. z fact' fuit corpis sui custos p modū supra dictū. z secūdo anno darij impetrauit intēru p modūz pdictū. **D**uxit aut secū filiū suū: de q hic fit mētio: z iesū filiū iosedech sacerdotē magnū q habebat negocium cordi sicut z corobabel. z isti tres adduxerūt tūc populū in h capitulo numeratū: pter hos qd añ adduxerāt tpe cyri. z sic patet sentētia pme partis: hoc excepto.

Diuisio

Diuisio

Josephus

**Q**uod dēse nisan pmo. i. q pñmus est in mētibz anni **E**ro. xij. s; h ē itelligēdū qtu ad solēnitates q fiunt apud hebreos p circūlū anni: s; qtu ad alia negocia pñmus mensis anni dicit tyfari apud eos q corrūdet septēbri nfo: sicut dicit pleni' **S**en. vii. et **E**ro. xij. **p** **S**ūt aut. **D**ic psequēter ponit numeratio vulgariū. z patet sentētia: qz solū ponunt hic noia hoim: z nūer' eoz: except' paucis q exponēt. **q** **Q**uos trāsmi. na. i. filios eoz qd transmigravit. nā vltimo ducti in babilonē fuerūt captiuati cū sedechia rege. a q tpe vsqz ad secūdū annū darij q dedit hāc licentiā re deūdi in iudeā fluxerūt. hxx. anni pñm minorē cōputatiōe: z adhuc plures s; illā quā secur' sū iudicio meo tāqz veriorē **B**ester. i. et **D**añ. ix. z sic pauci aut nulli de trāsmigratis remāserunt vni. vñ z corobabel dux istoz fuit nat' in babilonia: z ppter hoc sic noiat' corobabel. i. semen babilonis. **r** **E**t reuersus ē in zc. itigat sic littera. **E**t reuersus est in hierusalē. ad faciēdū deo oblationē. **s** **Q**uā dicit in ciuitate suaz. i. de hierusalē oblatiōe sua facta. **t** **E**t reliquit ptez iudee. i. illā in qua nō erat hereditas patrum suoz. **A**lij sic habent: **E**t requisit partem iudee. z tunc exponēt affirmatiue: videlicet illaz in qua erat hereditas patrū suozū. z cōtinuet littera: **Q**uā quisqz ciuitatem suam vt supra. **Q**ui venerūt. **S**equitur: **v** **E**t numerus. eoz separatus. **y** **A** gentilibus. babilonia habitantibus. **y** **E**t prepositis eoz: id est factus est p ppositos iudeoz

\* Dis cōpu.



Diuisio

**A** **Q**uis cō. zc. h. addit: qz i b numero aliqui in cludunt qz noia et numer<sup>o</sup> ptialis nō expmunt cū p dictis. **B** **F**ilij sacrodo. hic pnr ponit numeratio qm ad sacerdotē z leuitas i diuersis officiis ministrātes. z patet littera vsqz ibi: **C** **Q**uis sa. i. in sacro ministerio. **D** **I** i sunt fi. hic pōit qrdā ab alijs distinctio: et pmo vulgariū q nescierūt ostendere radicē generis sui. pp̄ qd igno tū fuit vtrū essent de genere isrl̄ vel nō: iūcti sunt cum p̄p̄o isrl̄. sic et gē tiles q̄ p̄uertebāt ad iudaismū. se cundo sacerdotū q nō potuerūt in nire genealogiaz suaz: nec per p̄ns ostēdere q̄ essent de sacerdotali genere z sic p̄hibi ti sunt comedere panes p̄positiōis quib<sup>o</sup> licitum erat vti tm̄ sacerdoti bus. et p̄z sn̄a ex dicit: exceptis que sequunt. **E** **E**t hoz q̄sita ē ge. sc̄pta ipedau ra. i. inuestigatio genealogie: et d̄z a p̄da pede qd si ḡnificat idē qd ve litigium. **F** **D**o nec ex. zc. q̄ sciat sup b̄ vitatē dice re p̄ scripturā vel spiritū p̄phetie. **G** **Q**uis at isrl̄ erat. xv. milia zc. li. xv. milia. nō est de textu: s̄ ē inser tū p̄ imperitiā scri ptorū: qz d̄ dicit quod subditur: **H** **Q**uadrage taduo mi. zc. h. ponitur numer u aialitū. z p̄z h̄i ex cept. **I** **S**ub iugalia. p̄ q̄ itel gūt asini z boues h̄ nō exp̄si: z sunt iugo et oneribus deputandi. **K** **D**ū v̄ci. zc. .i. in locū vbi fue rat templū: qz nō dum erat reedifi catū: s̄ postea an no sexto darū fuit consummatuz. vt h̄. j. Esd.

ptē. Leuitē: Filij iesu in cadubeli z ban<sup>o</sup> / z serebias / z edias septua gintaquattuor. Omnis numerus a duodecimo anno: triginta milia quadringenti sexagintaduo. Filij et filie et vxores: omnis computa tio: quadraginta milia ducēti qua dragintaduo. Filij sacerdotum q̄ psallebāt i tēplo. Filij asaph / cen tum vigintiocto. Ostiarij vō filij esmēni / filij acer / filij amon / filij ac cuba / topa / filij tobi / omnes centū trigintanouē. Sacerdotes seruiē tes i tēplo. Filij sel / filij gaspha / fi lij tobloch / filij carie / filij sub / filij heliu / filij labana / filij armacha / fi lij accub / filij vtha / filij cetha / filij aggab / filij obai / filij anani / filij cā na / filij geddu / filij an / filij radin / filij defanon / filij nechoba / filij ca seba / filij goce / filij ocui / filij sinone filij attre / filij hastē / filij asiana / filij manei / filij nasim / filij accusa / fi lij agista / filij aq̄ui / filij fauon / filij fasalon / filij meedda / filij susa / filij careth / filij barc<sup>o</sup> / filij saree / filij co esi / filij nasith / filij agisti / filij pedō / salomō filij eius / filij asophot / filij p̄baçida / filij teli / filij dedon / filij gad dabel / filij sephegi / filij aggia / filij sachareth / filij sabathē / filij sa roneth / filij malsuth / filij anie / filij sasus / filij addus / filij suba / filij eu ra / filij raboutis / filij phasphat / filij malmō. **Q**uis sacro seruiētes et pu eri salomōis / q̄dringenti octogita duo. **H**i sūt filij q̄ ascēderūt a thel mellaththel arsa: p̄ncipes eoz: car mellā z careth / z n̄ poterāt edicere ciuitates suas z p̄genies suas quē admodū sint ex isrl̄: Filij dalar / fi lij thubā / filij nechodaiciz ex sacer dotibus q̄ fungebant sacerdotio z nō sunt inuenti: filij obia / filij achi sos / filij addin / qui accepit vxorē ex filiab<sup>o</sup> p̄bargeleu / et vocati sunt nomine eius. **E**t horum quesita ē generl̄ scripta impedatura / et nō ē inuenta: et prohibiti sunt sacerdo tio fungi. **E**t dixit illis neemias: et astharas ne participēt sancta: do nec exurgat pontifex doctus i ostē sionem z veritatē. **O**mnis aut isrl̄ erat excepti seruis z ancillis: qua dragintaduo milia: trecēti quadra gita. Serui hoz ancille: septē mi lia trecēti trigintaseptem: canto

res z cantatrices / ducēti sexa gintaq̄nqz. Cameli: quadrin genti trigintaq̄nqz. Equi septēz milia triginta sex. **A**nu li: ducenta milia quadragin taq̄nqz. Subiugalia q̄nqz i milia viginti q̄nqz. **E**t de p̄z positis ip̄is p̄ pagos: dū ve nirēt in templū dei quod e rat in hierusalem: vouerunt suscitare tēplū i loco suo fm suā virtutē: z dari i tēplū the sauroz operuz sacrum: auri mnas duodeci milia z mnas argēti q̄nqz milia: z stolas sa cerdotales centū. **E**t habita uerūt sacerdotes z leuitē: z q̄ exierant d̄ plebe in hierlm̄ et i regione: et sacri cantozes et ostiarij: et ois isrl̄ i regionib<sup>o</sup> suis. **I**nstante autē septimo mēse. cūqz essent filij isrl̄ vn<sup>o</sup> q̄sqz in suis rebus: cōuenērūt oēs vnanimē in atrium / qd erat ante ianuam orientālē: **E**t stantes iesus filius iose dech: z fratres eius sacerdo tes: et corobabel filius sala thiel z hui<sup>o</sup> fratres: paraue runt altare: vt offerent super illud holocaustomata: fm q̄ in libro moysi hominis dei scripta sunt. **E**t conuenerūt ibi ex alijs nationib<sup>o</sup> terre: z erexerunt sacrarium in loco suo omnes gentes terre: et offerēbāt hostias et holocau stomata domino matutina. **E**t egerunt scenophegiam z diem solennem sicut p̄ceptū est in lege: z sacrificia quoti die sicut oportebat: et post h̄ oblationes institutas: et ho stias sabbatorum: et neome niarum: et dierum solēniū omniuz sanctificatorum. **E**t quotquot vouebant domi no a neomenia septimi men sis: ceperunt hostias offerre deo: z tēplū dñi nōdum erat ḡdificatum. **E**t dederunt pe cuniam lapidarijs z fabris: et potum et pabula cuz gau dio **E**t dederūt carra sidonijs z thyrijs: vt trāsueherēt illis d̄ libano trabes cedrias z fa cerent rates in ioppe portū:

**H**. j. Esdre. vi. ca. **I** **I**nstante at zc. Postq̄ posita sunt huius libri p̄ pria. hic reuertit actor ad repeten duz que sunt alibi scripta. z primo q̄ cōtigerūt s̄ corobabel duce. sc̄do sub esdra sacrodo e. ca. viii. p̄ma in tres. qz prime re petit foundationis templi inchoatio. sc̄do impedimen ti procuratio / ibi **E**t audierunt. ter tio operis resum ptio. ca. vi. Circa primum primo po nitur altaris ho locausti erectio. et p̄z sn̄a ex dicitis .i. Esdre. iij. ex ce ptis q̄ sequuntur. **I**nstante autē se ptimo mēse zc. h̄ nō referit ad istud qd dicitur ē i pte p̄ cedētū qd fuit tpe darū s̄ referit ad tps cyri: qn̄ iudei p̄mo redeūtes de babylone uenerūt in hierusalem vt patebit i littera se quenti. **M** **I**n atriu qd zc. id ē q̄ prius fuerat: qz nōdū erat reedifi cata. **N** **E**t cō. ibi zc. qz plures de iudeis q̄ euase rāt chaldeos i de structione hierlm̄ et fugerāt in egyptū et in alijs locz circa iudeam: au dito reditu illorū q̄ uenerant de ba bylone. uenerunt ad eos. **O** **E**t ere. sa. id est alta re holocausti. **P** **Q**uis gen. i. iudei q̄ redierūt de multis gentibus. **Q** **E**t ege. sce. .i. festū tabernacu loruz qd celebrat septimo mēse. **R** **E**t templū. **H**ic repetit tēplū fundatio. z patet littera ex dicitis. i. Esdre. iij. his ex ceptis. **S** **E**t dederunt car ra: id est curr<sup>o</sup> ad trabendum ligna vsqz ad mare. **T** **E**t facerent rates i ioppe. ligna sunt p̄dicta ad inuicēz fortiter que ducunt p̄ ma re sicut naves. **S** **S**cdm



¶ **S**ecundum decretum / quod scriptum erat eis a cyro rege persarum. Et in secundo anno venientes in templum dei in hierusalem: mense secundo inchoavit corobabel filius salathiel: et iesus filius iosedech / et fratres ipsorum et sacerdotes et leuitae: et omnes qui venerant de captiuitate in hierusalem / et fundauerunt templum dei: nouilunio secundi mensis / secundi anni / cum venissent in iudeam et hierusalem. Et statuerunt leuitas a viginti annis super opera domini: et stetit iesus et filius eius et fratres: omnes leuitae conspirantes et executores legis: facientes opera in domo domini. Et steterunt sacerdotes habentes stolas cum tubis / et leuitae filii asaph habentes cymbala / collaudantes dominum / et benedicentes sicut dauid regem israel. Et cantabant canticum domino: quoniam dulcedo eius et honor in secula super omnem israel. Et omnis populus tuba cecinerunt: et proclamauerunt voce magna / collaudantes dominum in suscitatione domus domini. Et venerunt ex sacerdotibus et leuitis et fidelibus secundum pagos senioribus qui viderant pristinam domum: et ad huius edificationem cum clamore et planctu magno: et multi cum tubis et gaudio magno: in tantum ut populus non audiret tubas propter planctum populi: turba enim erat tubis canens magnifice: ita ut longe audiret. Et audierunt inimici tribus iude et beniamin: et venerunt scire quae esset vox tubarum. Et cognouerunt quoniam qui erant ex captiuitate edificat templum domino deo israel. Et accedentes ad corobabel et iesum / et propositos pagorum / dixerunt eis: Edificabimus vna vobiscum. Si enim audiuimus dominum vestrum: et ipsi pariter icedimus a diebus asbasareth regis assyriorum qui transmigravit nos huc. Et dixerunt illi corobabel et iesus / et principes pagorum israel: Non est nobis et vobis edificare domum dei nostri. Nos enim soli edificabimus domino israel: secundum ea quae cepit nobis cyrus rex persarum. Bentes autem terre incubantes his qui sunt in iudea: et leuantes operum edificationis: et insidias et propositos adducetes / prohibebat eos edificare: et aggressuras exercetes impedierunt ne consummaretur edificium omni tempore vite cyri regis: et protraxerunt structuram per biennium usque ad dario regnum.

Ca. VI

¶ **S**ecundum decretum quod scriptum erat etc. Et per patet quod dicitur est scilicet quod hec referuntur ad tempus cyri. **b** Et fundauerunt templum dei nouilunio. id est in principio secundi mensis. nam hebrei faciunt menses secundum lunationes. **c** Et fratres omnes leuitae aspirantes: id est vno spiritu et voluntate ad opus dei aspirantes. **d** Et benedicentes sicut dauid reges. id est secundum psalmos ab eo compositos. **e** Et audierunt inimici tribus iude et beniamin. Dic sequenter ponit operis impedimentum: et patet sententia ex dicto. **f** Esdre. iiii. exceptum que sequitur. **g** Diebus asbasareth. **h** Esdre vocatur asforaddan. **s** Bentes autem terre incubantes. id est vigilantes insidiantes ad opus impedientium. **b** Et aggressuras exercetes. id est insultus proparantes. et dicitur ab aggressoribus. **i** Et protraxerunt structuram per biennium usque ad regnum dario. istud non potest hic intelligi quod a tempore huius impedimenti fuerit tamen biennium usque ad dario regnum. Nam secundum minorem computationem fuerunt ibi viginti duo anni: et ideo istud biennium intelligitur de impedimento operis per insultus samaritanorum: ita quod iudei parum poterant operari: et interim procurabant samaritani ad mandatum regis opus totaliter impediri: quod est factum in fine illius biennii: et durauit usque ad secundum annum dario.

Ca. VI

¶ **I**n secundo autem anno regni dario. Dic consequenter de scribitur operis resumptio. et secundo resumptionis confirmatio / ibi: In ipso tempore. Prima pars patet ex dicto. **i** Esdre. v. ca. hoc excepto. **l** Zacharias filius addin prophete apud iudeam et hierusalem. **i** Esdre. v. cap. dicitur: filius ado. Et est idem nomen variatum in fine: sicut frequenter fit in nominibus propriis in gallico et latino. **m** In illo tempore venit ad illos sylennes. Dic consequenter ponitur resumptio confirmatio. Circa quam primo ponitur edificantium interrogatio et responsio. secundo responsio ad regem relatio / ibi: Exemplum epistole. tertio regis responsio / ibi: Tunc darius rex. Sententia prima et secunde partis patet ex dicto. **i** Esdre. v. cap. **¶** Tunc darius

¶ **I**n secundo autem anno regni dario propheta aggeus et zacharias filii addin prophete apud iudeam et hierusalem in nomine domini israel super eos. Tunc stans corobabel filius salathiel / et iesus filius iosedech: inchoauerunt edificare domum domini quae est in hierusalem: cum adessent eis prophete domini et adiuuarent eos. **m** In illo tempore venit ad illos sylennes sicut regulus syrie et phenice et satrabucanes et sodales eius / et dixit eis: Quod precipite vobis domum hanc edificatis / et rectorum istud / et alia omnia perficitis: Et qui sunt structores qui hec edificant: Et habuerunt gratiam visitatione facta super eos qui erant ex captiuitate a domino seniores iudeorum: et non sunt impediti edificare / donec significaret dario de omnibus istis: et responsum acciperet. Exemplum epistole quam miserunt dario. Sylennes subregulus syrie / et phenice et satrabucanes et sodales eius: in syria et phenice respondit regi dario salutem. Quia nota sunt domino regi: quod cum aduenissemus in regionem iudee: et introissemus in hierusalem: inuenimus edificantes domum dei magnam: et templum ex lapidibus politis / et magnis et preciosis materiis in parietibus: et opa illa instanter fieri / et suffragare et prosperare in manibus eorum: et in omni gloria quam diligentissime perfici. Tunc interrogauimus seniores dicentes: Quomodo permittite vobis edificari domum istam: et opa hec fundari: **¶** **I**dem autem interrogauimus eos / ut notum facerem tibi: homines et propositos / et nomen scripturae propositorum postulauimus illos. At illi responderunt nobis dicentes: Nos sumus serui domini qui fecit celum et terram: et edificabat hec domus ante annos istos multos a rege israel magno et fortissimo: et consummata est. Et quoniam presens nostri exacerbantes erant: et peccauerunt in deum israel: tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babilonie: regis chaldeorum: et domum istam demolientes scederunt: et populum captiuum duxerunt in babiloniam. In primo anno regnate cyro rege babilonie / scripsit cyrus rex domum hanc edificare: et illa sacra vasa aurea et argentea quae abstulerat nabuchodonosor de domo quae est in hierusalem / et consecrauerat ea in suo templo: rursus protulit ea cyrus rex de templo quod erat in babilonia: et tradita sunt corobabel et salmanasar subregulo. Et preceptum est eis ut offerret hec vasa: et repone



**E**ret in templo quod erat in hierusalē: et ipm templū dei edificare in loco suo. Tūc salmanasaruf subiecit fundamenta domus domini/que est in hierusalem: et exinde vsq; nūc edificat: et nō accepit psumationem. Nūc ergo si iudicat a te o rex pquiratur in regalib' bybliotheccis cyri regis que sunt in babylonia: et si inuentum fuerit consilio cyri regis ceptam esse structuraz domus dñi que est in hierusalē: et iudicabit a dño rege nro: scribat d' his nobis. Tūc darius rex pcepit inqri in bybliotheccis: et inuentus est in egbathanis oppido qd est in media regione locus vn' i quo scripta erat ista: Anno primo regnate cyro: rex cyrus pcepit domum domini q est in hierusalē edificare: vbi incendebāt igni as siduo: cui' altitudo sit cubitorū decem: et latitudo cubitorū sexaginta: qdratum lapidibus politis tribus: et meniano ligneo eiusdem regionis: et meniano vno nouo: et impedia dari de domo cyri regis: et sacra vasa domus dñi taz aurea q̄ argentea q̄ extulit nabuchodonosor in domū domini q̄ est in hierusalem vbi erant posita: vt ponatur illic. Et pcepit curam agere sylesennē subregulum syrie et phenicis et satrabucanē et sodales eius et qui ordinati erant in syria et phenice p̄sides/ vt abstinerēt se ab eodem loco. Et ego quoq; p̄cepi in totū edificare: et p̄speri vt adiuuēt eos qui sunt ex captiuitate iudeorū: donec cōsumaret templuz edis domini: et a vexatione tributorum celesyrie et phenicis: diligēter quātitatē dari his hominib' ad sacrificiū dñi corobabel p̄fecto ad tauros et arietes et agnos: Similiter autem et frumentum et sal et vinum et oleum instanter per singulos annos: prout sacerdotes qui sunt in hierusalem dictauerint consumi quotidie sine vlla dilatione: vt offerantur libationes summo deo pro rege et pueris eius: et orent pro ipsorū vita. Et denunciatur: vt q̄cunq; trāsgressi fuerint aliquid ex his q̄ scripta sunt aut spreuerint: accipiat lignum de suis pprijs et suspendant: et bona ipsorū regi ascribant. Propterea et dñs cuius nomen inuocatur est ibi: exterminet oēm regē et gentē qui manū suā extēderit phibere: aut male tractare domū dñi illā q̄ est in hierusalem. Ego darius rex decreui q̄ diligentissime fm̄ hęc fieri. **Ca. VII.**

**Q**unc sylesennes subregulus celesyrie et phenicis et satrabucanes et sodales obsecuti his q̄ a dario rege erāt dcreta: insistebāt sacrosctis opib' diligentissime cooperātes cū seniorib' iudeorū p̄ncipib' syrie: et p̄sperata sūt sacrosctā opa p̄phetātib' aggeo et zacharia p̄phetis. Et p̄sumauerūt oīa p̄ceptū dñi dei isrl: et ex p̄silio cyri et darij et artaxerxis regl' persarū. Et p̄sumata est domus nra vsq; ad tertiam et vicesimā diez mēsis ad ar sexto anno darij regl'. Et fecerūt filij isrl et sacerdotes et leuite et ceteri q̄ erant ex captiuitate q̄ appositū sunt: fm̄ ea q̄ scripta sunt in libro moysi. Et obtulerūt in dedicationē tēpli dñi: tauros centū: arietes ducētos: agnos q̄dringētos: et hēdos p̄ peccatū vniuersi isrl duodecim: fm̄ numerū tribuū israel. Et steterunt sacerdotes et leuite amicti stolis p̄ trib' sup opa dñi dei isrl: fm̄ libruz moysi: et ostiarij p̄ singulas ianuas. Et egerūt filij isrl cū his q̄ erāt ex captiuitate: illud phase q̄rtadecima luna mēsis p̄mi: qm̄ sc̄tificati sūt sacerdotes et leuite. Oēs filij captiuitatis nō sūt simul sc̄tificati: qz leuite oēs simul sanctificati sunt. Et immolauerunt phase vniuersi filij captiuitat: et fratrib' suis sacerdotib' et sibimetipsis. Et manducauerūt filij isrl q̄ erant ex captiuitate oēs q̄ remanserāt ab oīnib' execrationibus gentium terre q̄rētes dñm: et celebrauerunt diem festum acymorū/ septez dieb' epulātes in p̄spectu dñi: qm̄ cōuertit cōsiliū regis assyriorū in eos: p̄fortare man' eorū ad opa dñi dei israel. **Ca. VIII**

Alto' recel.  
serant

**\* a** Tūc dari' rex. Sic pōt regis rñsio p̄firmās op̄s resūptionē et inducēs ad p̄sumationē. Circa quā p̄mo pōt regl' respōsio. sc̄do diligēs executio. ca. vij. Sē. tentia p̄me part' p̄z ex dictis. i. Esdre. vi. exceptis que sequunt. **b** Lapidibus politis trib'. i. trib' ordinib' lapidum. **c** Et meniano ligneo. i. ordine vno ligneo. sic enim fuit in tēplo salomonis q̄ parietes erāt exterius de lapidib'. et interiorius de tabulis cedrinis. dicit aut menianum a menia pluralis numeri que proprie signant clausuram ciuitatis: sed tractuz est hoc nomen ad signandum quamcūq; clausuram. et eodē modo menianum. **d** Et meniano vno nouo. expositio est littere p̄cedētis sic: Et pro. i. Deniano vno nouo: id est facio de lignis que nō fuerunt alias in ope. Qd aut dicit hic: de lapidib' politis videtur contradicere ei quod dicit. i. Esdre. vi. a. Ordines de lapidibus impolit' tres. ad quod potest dici q̄ lapides isti dicuntur impoliti eo q̄ erant dolati. ibi vero dicunt impoliti: eo q̄ nō erant operati laminis aureis in q̄bus erant figure che rubin et palmarum. sicut erant tabule que operiebant interiorē partem parietū tēpli. **e** Que extulit nabuchodonosor. i. extra hierusalem tulit in babylonem. **f** Et p̄cepit. ipse cyr': vt p̄z ex lra p̄cedenti sequēt. **g** Curā agere sylesennē subregulū syrie et phenicis. vtz autē isti sint iudē hoīes numero qui tpe cyri et darij fuerūt in isto officio: dubiū ē. q̄ aut fuerint iudē videēt p̄ h' q̄ tēpore cyri. et. d. ca. et. j. in p̄n. sequentis ca. p̄ tpe darij ponuntur eadē ipsoz noīa: nec videēt impossibilitas ex lōgitudine tēpis. nam a tempore cyri vsq; ad fm̄ annū darij fm̄ vnā cōputationem fluxerūt t̄m. xliij. anni: p̄ tātū vero temp' bene p̄tingit aliqñ eodē hoīes p̄manere in eodē officio. Qz aut fuerint diuersi hoīes videēt ex mutatione regum. ad quozū mutationem solent officiales mutari. Darius aut fuit quart' rex persaz a cyro fm̄ hebreos. fm̄ alios verō multo plures reges fuerunt inter cyrum et darium. nec est impossibile q̄ diuersi homines eiusdem nominis sūt in eisdem officijs regallibus diuersis temporib' et sub diuersis regibus. **Capitulum. VII.**

**Q**unc sylesennes subregulus celesyrie et phenicis et satrabucanes et sodales obsecuti his q̄ a dario rege erāt dcreta: insistebāt sacrosctis opib' diligentissime cooperātes cū seniorib' iudeorū p̄ncipib' syrie: et p̄sperata sūt sacrosctā opa p̄phetātib' aggeo et zacharia p̄phetis. Et p̄sumauerūt oīa p̄ceptū dñi dei isrl: et ex p̄silio cyri et darij et artaxerxis regl' persarū. Et p̄sumata est domus nra vsq; ad tertiam et vicesimā diez mēsis ad ar sexto anno darij regl'. Et fecerūt filij isrl et sacerdotes et leuite et ceteri q̄ erant ex captiuitate q̄ appositū sunt: fm̄ ea q̄ scripta sunt in libro moysi. Et obtulerūt in dedicationē tēpli dñi: tauros centū: arietes ducētos: agnos q̄dringētos: et hēdos p̄ peccatū vniuersi isrl duodecim: fm̄ numerū tribuū israel. Et steterunt sacerdotes et leuite amicti stolis p̄ trib' sup opa dñi dei isrl: fm̄ libruz moysi: et ostiarij p̄ singulas ianuas. Et egerūt filij isrl cū his q̄ erāt ex captiuitate: illud phase q̄rtadecima luna mēsis p̄mi: qm̄ sc̄tificati sūt sacerdotes et leuite. Oēs filij captiuitatis nō sūt simul sc̄tificati: qz leuite oēs simul sanctificati sunt. Et immolauerunt phase vniuersi filij captiuitat: et fratrib' suis sacerdotib' et sibimetipsis. Et manducauerūt filij isrl q̄ erant ex captiuitate oēs q̄ remanserāt ab oīnib' execrationibus gentium terre q̄rētes dñm: et celebrauerunt diem festum acymorū/ septez dieb' epulātes in p̄spectu dñi: qm̄ cōuertit cōsiliū regis assyriorū in eos: p̄fortare man' eorū ad opa dñi dei israel. **Ca. VIII**







**Q**uos dedit dauid et principes ad operationem leuitis templo seruientium: duceti viginti. **Q**uia nomina significata sunt in scripturis. **E**t voui illic ieiunium iuuenibus in conspectu dei: ut quererent ab eo bonum iter nobis: et qui nobiscum erant ex filiis et pecoribus propter insidias. **E**rubui enim petere a rege pedites et equites in comitatu tuum tele gratia contra aduersarios nostros. **D**ixi enim regi: quoniam dominus erit cum eis: qui inquit erunt eum in omni affectu. **E**t iteque deprecatus sum dominum deum nostrum secundum haec: quem et propter tuum habuimus et copotes facti sumus deo nostro. **E**t separavi ex plebis prepositis et sacerdotibus templi viros duodecim et sedebam et asiamiam et cum eis ex fratribus eorum viros decem. **E**t appendi eis argentum et aurum et vasa sacerdotalia domus domini dei nostri: quam donauerat rex et consiliarius eius et principes et omnis israel. **E**t cum appendissem tradidi argenti talenta centum et quinquaginta: et vasa argentea talentorum centum et auri talenta centum et vasorum aureorum septies viginti et vasa creta de bono eramento splendentia: duo decim auri speciem reddentia. **E**t dixi eis: **E**t vos sancti estis domino et vasa sunt sancta et aurum et argentum votum est domino deo patrum nostrorum: **E**ligite et custodite donec tradatis ex plebis prepositis et sacerdotibus et leuitis et principibus civitatum israel et hierusalem: in pastoforio domus domini nostri. **E**t hi qui susceperunt sacerdotes et leuite/aurum et argentum et vasa: intulerunt in hierusalem in templum domini. **E**t promouimus a fluuio thia die duodecima mensis primi: usque quo introiimus in hierusalem. **E**t cum factus fuisset tertius dies: quarta autem die ponderatum aurum et argentum traditum est in domo domini dei nostri: marimoth filio iori sacerdoti: et cum ipso erat eleazar filius phinees: et erant cum ipsis iosabbus filius iesu et medias et banni filii leuite: ad numerum et ad pondus vniuersa. **E**t scriptum est pondus ipsorum eadem hora. **Q**ui autem venerunt ex captiuitate: obtulerunt sacrificium domino deo israel: tauros duodecim pro omni israel: arietes octoginta sex: agnos septuaginta duos: hircos pro parte duodecim et pro salute vaccas duodecim: oia in sacrificium domini. **E**t relegerunt precepta regum regaliu dispensatoribus: et subregulis celestis et phenicis et honorificauerunt gentem et templum domini. **E**t consummatum his accesserunt ad me prepositi dicentes: **N**on segregauerunt gentes israel: et principes et sacerdotes et leuite et alienigene gentes et nationes terre immundicias suas a chanaanis et ethiis et phereceis et iebuseis et moabit et egyptiis et idumeis. **L**oiumque enim sunt filii eorum et ipsi et filii eorum: et commixtum est semine sanctum alienigenis gentibus terre: et participes erant prepositi

et noianf illi q erant de tribu cham filij noe. **A** **E**t vos sancti estis. i. deputati ad seruiendum domino: et etiam modo res in aniate q applicat diuino cultui dicuntur sancte. **B** **I**n pastoso. **E**t est at pastoforium thalamus deputatus ad comedendum esse atrium sacerdotum: et dicitur quasi foris positum. in tali/ b<sup>o</sup> ei thalamis comedebat coram domino illi qui offerbant hostias pacificas quarum una pars cedebat in usum eorum. **C** **E**t cum factus fuisset. **D**icuntur describitur quod factum est in hierusalem aduentu esdre. et diuidit in duas partes: quia primo describitur oblatio omnium regis et principum et aliorum traditio. secundo alienigenarum separatio: ibi: **E**t consummatum. **S**ententia prime partis patet ex dicto. **E**sd. viii. hoc excepto. **D** **E**t cum ipso erat eleazar filius phinees. **I**ste non est phinees filius belli qui mortuus fuit longe ante. **R**eg. iiii. **E**t consummatum. **H** primo describitur populus israel ab alienigenis separatio. **C**irca quam sic procedit quia primo ponitur commixtio denuntiatio. secundo **E**sdre lamentatio: ibi: **E**t mox ut audiui. etio dicta separatio: ibi: **E**t cum adorado. **S**ententia prime partis patet ex dicto. **E**sd. ix. his excepto. **A** **A**ccesserunt ad me prepositi. **I** filiorum israel. **C** **I**mmundicias. **Q**uia mulieres alienigene docebant filios suos idolatrare: et ad haec etiam ducebant maritos suos. **B** **A**b initio imperii regni. **H** est dictum quod in die maius incepit a potestati: ibi: **E**sd. ix. a. **D**an<sup>o</sup> principum et magistratum fuit in transgressione hac prima. **I**lla enim que sunt in libro que apocrypha est dubia de randa sunt pro illa que sunt in primo **E**sdre: que liber est de canone. **I** **E**t mox. **H** primo ponitur imperii esdre lamentatio pro populi peccato: et patet sententia ex dicto. **E**sd. ix. excepto que sequuntur. **K** **E**t sacram tunicam. **I** sacerdotalem que dicitur sacra: quia fuit domino cultui deputata. **L** **I**ngenuitas. **I** genia mea flectes. **M** **E**t nunc. **E**sd. ix. b. dicitur: **E**t nunc ad parum. **E**t exponatur sic illud. **N** **E**t quod in euum. **I** scilicet: ut habet **E**sd. ix. **O** **E**t rursum

et magistratus civitatis huius: ab initio ipsius regni. **E**t mox ut audiui ista: concidisti vestimenta et sacram tunicam et laceras capillos capitis et barbam: sed dolens et mestus. **E**t conuenerunt ad me quotquot tunc mouebantur in verbo domini dei israel: me lugentem super iniquitatem istam: et sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum. **E**t conuersus surgens a ieiunio: conscissa habens vestimenta: et sacram tunicam: ingenuilans: et extendens manus ad dominum dicebam: **D**omine confusus sum et reueritus sum ante faciem tuam. **P**eccata enim nostra multiplicata sunt super capita nostra: et iniquitates nostre exaltate sunt usque ad celum: quoniam a temporibus patrum nostrorum sumus in magno peccato usque in hunc diem. **E**t propter peccata nostra: et patrum nostrorum sumus traditi cum fratribus nostris et cum sacerdotibus nostris et regibus terre in gladium et captiuitatem et depredationem cum confusione: usque in hodiernum diem. **E**t nunc quantum est hoc quod contigit nobis: vnam abs te domine deus derelinquere nobis radicem et nomen in locum sanctificationis tue: detegere luminare nostrum in domo domini dei nostri: dare nobis cibum in omni tempore seruitutis nostre. **E**t cum seruiemus non fuimus derelicti a domino deo nostro: sed constituit nos in gratia: ponens nobis reges personarum dare cibum: et clarificare templum domini dei nostri: et edificare deserta sion: dare nobis stabilitatem in iudea et hierusalem. **E**t nunc quid dicimus habentes haec domine? **T**ransgressi enim sumus precepta tua: quem dedisti in manus puerorum tuorum prophetarum: dicens: **Q**uoniam terra in qua introistis possidere hereditatem eius: terra polluta est comminationibus alienigenarum terre: et immundicie illorum repleuerunt eam totam immundicia sua. **E**t nunc filias vestras non coniunget filios eorum: et filias eorum non accipietis filios vestris: et non inquiretis pacem habere cum illis oia tempore: ut inualescentes madducetis optima terre et hereditatem distribuatis filiis vestris usque in euum. **E**t quem contingunt nobis omnia fiunt propter opera nostra maligna: et magna peccata nostra. **E**t dedisti nobis tale radicem: et rursum reuersi sumus transgredi legitima tua: uti commisceremur immundicie alienigenarum gentium terre huius. **N**onne irascaris nobis perdere nos: quoad usque non relinquatur radix et nomen nostrum? **D**omine deus israel verax es: derelicta est enim radix usque in hodiernum diem. **E**cce nunc sumus in conspectu tuo in iniquitatibus nostris. **N**on est enim adhuc stare ante te in his.



**E**t cū adorādo p̄fiteret̄ esdras flēs /  
 humi p̄strat⁹ ante tēplū: cōgregati  
 sūt ante eū ex hierlīm turba magna  
 valde: viri ⁊ mulieres / ⁊ iuuenes et  
 iuuēcule: flet⁹ ei erat magn⁹ in ip̄a  
 mltitudine. Et cū clamasset iechōias  
 ieheli ex filijs isrl: dixit esdre: Nos i  
 dñm peccauim⁹ ⁊ collocauim⁹ nob  
 in m̄fimonii mulieres alienigenas  
 ex gentib⁹ terre: Et nūc est sup oēm  
 israhel: In his ergo sit iusiurandū a  
 dño: expellere oēs vxores n̄ras: q̄ ex  
 alienigenis sūt cū filijs ear. Sicut  
 tibi decretū est a maiorib⁹ fm legē  
 dñi: exurgens explica: ad te enī spe  
 ctat negociū: ⁊ nos tecū sum⁹. Viri  
 lit̄ fac. Et exurgēs esdras adiurauit  
 p̄ncipes sacerdotū: ⁊ leuitas: ⁊ oēm  
 isrl facere fm hec: ⁊ iurauit. **La. IX**

**E**xurgēs esdras ab añ  
 atriū tēpli abijt in pa  
 stozorium ionathe filij  
 nasabi: ⁊ hospitat⁹ illic:  
 nō gustauit panē: nec  
 aquā bibit: sup iniquitates mltitudis.  
 Et facta ē p̄dicatio i oi iudea ⁊ i hie  
 rusalē oib⁹ q̄ erāt ex captiuitate i hie  
 rusalē p̄gregati: vt q̄cuq; si occurrēt  
 biduo ac triduo diei fm iudiciū assi  
 detiū senioꝝ: tollerēt facultates sue  
 ⁊ ipe alien⁹ iudicaret a mltitudine ca  
 ptiuitat. Et p̄gregati sūt oēs q̄ erāt  
 ex tribu iuda ⁊ beniamin i trib⁹ die  
 bus in hierlīm. Hic mēsis ē non⁹ / di  
 es mensis vicesim⁹. Et sedit omnis  
 multitudo i area tēpli tremētes p̄  
 pter hyemē p̄sentes. Et exurgēs es  
 dras dixit illis: Vos iniq̄ fecistis col  
 locātes vobis in m̄fimonii vxores  
 alienigenas: vt adderet̄ ad pctā is  
 rael: ⁊ nūc date p̄fessionē ⁊ magnifi  
 cētā dño deo patrū n̄roꝝ: et p̄fite  
 volūtātē ip̄i: ⁊ discedite a gētibus  
 terre: ⁊ ab vxorib⁹ alienigēis. Et cla  
 mauit ois mltitudo: ⁊ dixerūt voce  
 magna: Sicut dixisti faciem⁹. Sed  
 qm multitudo magna est: ⁊ tps hy  
 bernū: ⁊ nō possum⁹ in subsidiati sta  
 re: et hoc opus nō ē nobis vni⁹ dei:  
 neq; bidui: multū enī in his pecca  
 uim⁹: stent p̄positi mltitudis / ⁊ oēs  
 q̄ nobiscū inhabitant: ⁊ q̄tq̄ habēt  
 vxores apud se alienigenas: et assi  
 stant accepto tpe ex oi loco p̄sbyte  
 ri ⁊ iudices: vsq; q̄ soluant iram dñi  
 negocij hui⁹. Ionathas aut̄ fili⁹ ece  
 li: ⁊ osias techan suscepit fm hec  
 et bosoram⁹ ⁊ leuis: et sabbathe⁹:  
 simul coopati sūt cū ill. Et steterūt  
 fm hec oia vniuersi q̄ erāt ex capti  
 uitate. Et elegit sibi viros esdras sa  
 cerdos p̄ncipes magnos d̄ patrib⁹  
 eoz fm noia: ⁊ p̄fedit nouilūio mē  
 sis decimi examiare negociū istud.

**\* sum reuersi su. B nō h̄r**  
 i. Esdre. ix. vbi sic habet: Et  
 dedisti nob salutē sicut ē ho  
 die vt non reuerteremur ⁊c.  
 scz ad p̄stina vitia: sz qz ppls  
 reuertens fecit p̄trariū: ideo  
 h̄ exp̄m̄ h̄ cū d̄: Et rurſū  
 reuersi sum⁹ transgredi  
 ⁊c. ⁊ patet l̄ra ex dictis. i. Es  
 dre. ix. a **¶ Et cū adorā**  
 do. Hic p̄ncip̄ ponit israhel ab  
 alienigenis seq̄stratio. Cir  
 ca qd̄ p̄rio describit̄ ppli con  
 sensus. scdo sepationis act⁹.  
 ix. ca / ibi: Et cōfederūt. P̄ria  
 in duas: qz p̄rio ponit p̄sen  
 sus p̄ncipū: scdo vulgariū:  
 in p̄ncipio. ix. ca. S̄nia p̄rie  
 p̄t̄ p̄t̄ ex dictis. i. Esdre. ix. ex  
 p̄tis que sequūt b **¶ Et cū**  
 clamasset iechonias. ad  
 faciendū silētū vt meli⁹ audi  
 ret. c **¶ Dixit esdre. hec ē**  
 vera l̄ra: vt p̄t̄ ex. i. Esdre. ix.  
 p̄pter qd̄ aliq̄ libri male ha  
 bent h̄ esdras. d **¶ Et nūc**  
 est sup oēm israhel. i. p̄c̄m  
 hoc ⁊ p̄ria d̄ h̄ pctō: vt h̄r. i.  
 Esdre. ix. e **¶ Adiurauit**  
 p̄ncipes sacer. ⁊ leui. ⁊  
 oēm isrl. Istud ⁊ oēm isrl:  
 ponit p̄ anticipationē. nam  
 hoc factum fuit postea: vt pa  
 tebit capi. se. **La. IX**

**E**xurgens. Hic  
 p̄ncip̄ ponit cōsensus  
 populariū. ⁊ p̄t̄ snia  
 ex dictis. i. Esdre. ix. exceptis  
 que sequuntur. g **¶ Et fa**  
 cta est p̄dicatio. i. publica  
 dñiatio. h **¶ Usq; q̄ sol**  
 uat̄ irā. i. pacificēt p̄ debitā  
 satisfactiōē. i **¶ Et cōse**  
 derunt. Hic p̄ncip̄ describit̄  
 sequestratiōis act⁹: ⁊ diuidi  
 tur i duas p̄tes: qz primo de  
 scribit̄ hec sequestratio. scdo  
 ppli segregati et purificati le  
 galis instructio / ibi: Et inha  
 bitauerūt. S̄nie p̄ime p̄tis  
 patet ex dictis. i. Esdre. ix. post  
 mediū capli vsq; in finē: exce  
 pt⁹ q̄ sequunt: k **¶ Et inie**  
 cerūt ma. ⁊c. i. iuxerūt eas  
 ad iuicē ad p̄firmationē p̄po  
 siti. l **¶ Et ad litadū. i. sa**  
 crificādū m **¶ In exoratō**  
 nē. Tpe nāq; sacrificij cāta  
 bant leuite p̄ ignozātia sua.  
 diu nāq; fuerūt i captiuitate  
 inē gētiles: vbi n̄ erāt exerci  
 tati i lege: ⁊ sic mlti simplices  
 ignorabāt illicitū eē sibi cum  
 mulieribus alienigenis ma  
 trimoniū p̄trahere. n **¶ Et**  
 inhabitauerūt. Hic p̄ncip̄  
 ponit populi israhel ab alie  
 nigenis mulierib⁹ separati  
 instructio: ⁊ patet snia ex di  
 ctis **¶ Heemie. vii. exceptis**  
 que sequunt. o **¶ Ab ori**  
 ente porte facte. **¶ Heemie**  
 vii. vocatur porta aquaruz:  
 et porta fontis. iij. ca. hic au  
 tem dicit̄ porta sacra: qz per  
 eam patebat ingressus ad a  
 trium sacerdotū ⁊ templum:  
 que dicebant̄ loca sacra.

**\* Et cū absol.**

**E**t determinatū est de viris q̄ habebāt  
 vxores alienigenas / vsq; ad neomeni  
 as p̄mi mēsis: et iuēti sūt ex sacerdoti  
 b⁹ p̄mixti q̄ habebāt vxores alienige  
 nas. Ex filijs iesu filij iofedech: ⁊ fratri  
 b⁹ ei⁹: maseas ⁊ eliezer⁹ ⁊ iozib⁹ ⁊ ioa  
 de⁹: ⁊ iniecerūt man⁹ vt expellerēt vxo  
 res suas: ⁊ ad litadū i exoratiōē arie  
 tē p̄ iqrātia sua. Et ex filijs semmeri  
 maseas ⁊ esses: et ieelech / aqarias. Et  
 ex filijs fosere: ⁊ lisomasias / ⁊ thismaenis  
 ⁊ nathanae iussio / ieddus ⁊ tallas. Et  
 ex leuit⁹: iocabdus ⁊ semeis ⁊ colnis  
 ⁊ calitas ⁊ facteas ⁊ coluas ⁊ elionas.  
 Et ex sacris cantorib⁹: eliaqib⁹ / qaccar⁹.  
 Et ex ostiarijs fallum⁹ ⁊ tolbanes. Et  
 ex isrl: ex filijs foro / osi ⁊ remias ⁊ ged  
 dias ⁊ melchias ⁊ michel⁹ ⁊ eleazar⁹ /  
 et gēmebias ⁊ bānas. Et ex filijs iola  
 mā / chamas ⁊ cazaras ⁊ iegel⁹ ⁊ iod  
 di⁹ ⁊ erimoth ⁊ helias. Et ex filijs ca  
 thoi / eliadās ⁊ liasum⁹ / cochas ⁊ lari  
 moth ⁊ cabdis ⁊ thebedias. Et ex filijs  
 cebes: iohānes ⁊ amānas ⁊ cabdias ⁊  
 remēs. Et ex filijs bāni: olam⁹ ⁊ mallu  
 ch⁹ ⁊ iedde⁹ ⁊ iasub ⁊ asab⁹ ⁊ ierimoth  
 Et ex filijs addin: naath⁹ ⁊ moosias  
 ⁊ cale⁹ ⁊ raanas / maaseas matathias  
 ⁊ beseel ⁊ bōn⁹ ⁊ manasses. Et ex filijs  
 nuas: noneas ⁊ afeas ⁊ melchias ⁊ sa  
 meas ⁊ simon / bēiamī ⁊ malch⁹ ⁊ mar  
 ras. Et ex filijs asom: cariane⁹ matha  
 thias ⁊ bān⁹ ⁊ eliphalach ⁊ manasses  
 ⁊ semei. Et ex filijs bāni: heremias ⁊  
 moodias ⁊ abram⁹ ⁊ iohel ⁊ baneas  
 et pelias ⁊ ionas ⁊ marimoth / ⁊ elia  
 sib ⁊ mathane⁹ ⁊ eliasis ⁊ orisaf ⁊ die  
 lus ⁊ semedi⁹ ⁊ sābris ⁊ ioseph⁹. Et ex  
 filijs nobei: idelus ⁊ matathias ⁊ sa  
 bad⁹ ⁊ cecheda / sedmi⁹ ⁊ iessei / baneas.  
 Oēs isti iuxerūt sibi vxores alienige  
 nas: ⁊ dimiserūt eas cū filijs. Et iha  
 bitauerūt sacerdotes ⁊ leuite: ⁊ q̄ erāt  
 ex isrl i hierlīm: ⁊ i tota vna regiōe: no  
 uilunio mēsis septimi. Et erāt filij isrl  
 in cōmoratiōib⁹ suis. Et p̄gregata est  
 ois mltitudo sil in areā q̄ est ab oriēte  
 porte sacre. Et direxerūt esdre p̄t̄fici et  
 lectori: vt afferret legē moyli / q̄ tradi  
 ta ē a dño dō isrl. Et attulit esdras p̄  
 tifex legē oi mltitudi eoz / a viro vsq;  
 ad mulierē / et oib⁹ sacerdotib⁹ audire  
 legē nouilunio mēsis septimi. Et lege  
 bat i area q̄ ē ante sacra portā tēpli: a  
 p̄ma luce vsq; ad vesperā: corā viris ⁊  
 mulierib⁹. Et dederūt oēs sensū ad le  
 gē. Et stetit esdras sacerdos ⁊ lector le  
 gē sup ligneū tribunal qd̄ fabricatū ē.  
 Et steterūt ad euz matathias ⁊ sam⁹ /  
 auanias / aqarias / yrias / ezechias ⁊ bal  
 samus ad dexterā ⁊ ad sinistrā / falde⁹:  
 misael / malachias / abusthas / sab⁹ / na  
 badias ⁊ cazaras. Et assūpsit esdras  
 librū corā oi multitudo: p̄sidebat enī

al. thomas  
 fias  
 al. tismacr⁹

al. temetis

al. tcaleni⁹

al. tbenthir

al. roiuilicē

**P** **q**



**E** **A** **2** **¶** Et cū absoluis-  
set. i. appuisset librum legis:  
ut patet **Neemie. viij.**  
**b** **¶** Et in multitudine le-  
gebant legem dñi. i. interp-  
tabant vulgaricādo simpli-  
cib: ut patet **Neemie. viij.**  
**c** **¶** Dies hic sanctus ē  
dñi. i. deputat ad diuinas  
laudes et obsequia. Cui est  
honor et gloria in secula se-  
culoz. Amen.  
**¶** Postilla venerabil ma-  
gistri Nicolai de lyra sup  
tertiu libru **Esdre** finit.

7 neemi. 8. c

in gloria in cōspectu om-  
niū. Et cū absoluisset le-  
gez/ oēs erecti steterūt:  
et benedixit esdras dñm  
deū altissimuz: deū sab-  
baoth oipotentē. Et rñ-  
dit ois pplus/ amen. Et  
eleuatis sursum manib⁹  
pcidētes i terrā/ adora-  
uerūt dñm: iesus/ et ba-  
naeus/ et sarebias/ et iad-  
dimus et accubus et sab-  
bathe⁹ et calithes et aca-  
rias et ioradus et ananias et phillas leuite: q̄ doce-  
bant legē dñi: et in multitudine legebāt legē dñi:  
et pferebāt singuli eos qui intelligebāt lectionē.  
Et dixit atharathes esdre pontifici et lectori et le-  
uitis q̄ docebāt multitudinē dicēs: Dies hic san-  
ctus est dño. Et oēs flebant cū audissent legem.  
Et dixit esdras: Digressi ergo māducate plguis-  
sima queq; et bibite dulcissima queq; et mittite  
munera his q̄ nō habēt. Sāctus est enī hic dies  
dñi/ et nolite mesti esse. Dñs enī clarificabit vos.  
Et leuite denūciabāt in publico oibus/ dicētes:  
Dies hic sanct⁹ est. Nolite mesti esse. Et abierūt  
oēs māducare et bibere et epulari/ et dare munera  
his qui nō habebāt: ut epulēnt. Magnifice enī  
sunt exaltati verbis quibus edocti sunt. Et con-  
gregati sunt vniuersi in hierusalē celebrare leti-  
ciam: s̄m testamentū domini dei israel.  
Finit tertius liber **Esdre** apocryphus.

**¶** Incipit liber **Esdre** quartus s̄m apocryphus.

Capitulum I

**L**iber esdre pphete secundus: filij  
sarei/ filij acarei/ filij helchie/ filij sa-  
danie/ filij sadoch/ filij achitob/ fi-  
lij achie/ filij phinees/ filij heli/ filij  
amerie/ filij aacie/ filij marimoth/ fi-  
lij arna/ filij ocie/ filij borith/ filij  
abisei/ filij phinees/ filij eleazar/ filij aaron ex tribu  
leui: q̄ fuit captiuus in regione medoz in regno ar-  
taxerxis regis psarū. Et factū est verbū dñi ad me/  
dicens: Glade et nūcia pplo meo facinora ipsoz: et fi-  
lij eoz iniquitates quas in me admiserūt: ut nūciēt  
filij filioz: qz pctā parentū ipsoz in illis creuerūt.  
Obliti ei mei sacrificauerūt dñs alienis. Nōne ego  
eduxi eos de terra egypti: de domo seruitutis? Ipsi  
autē irritauerūt me: et cōsilia mea spreuerūt. Tu au-  
tem excute comam capitis tui: et pūce omnia mala  
super illos: qm̄ nō obedierūt legi meę. Popul⁹ autē  
est indisciplinat⁹. Usq; quo eos sustinebo qbus tan-  
ta bñficia cōtuli? Reges multos ppter eos subuer-  
ti: pharaonē cum pueris suis/ et oēm exercitū eius p-  
culli. Omnes gentes a facie eoz pdidi: et in oriente  
puinciarū duarū pplos tyri et sydonis dissipauī: et  
oēs aduersarios eoz interfeci. Tu vero loquere ad  
eos dicēs: Hec dicit dñs: Nēpe ergo vos per mare  
transmeauī: et plateas vob initio munitas exhibui.  
Ducem vobis dedi moysen: et aaron sacerdotē: lucē  
vobis p colūnā ignis pstiti: et magna mirabilia feci  
in vobis. Tlos autē mei obliti est/ dicit dñs. Hec di-  
cit dñs oipotens: Loturnix vobis in signo fuit: ca-  
stra vobis ad tutelā dedi: et illic murmurastis: et nō

triūphastis in noie meo de perditioe inimicoz ve-  
stroz: sed adhuc nunc vsq; murmurastis. Ubi sunt  
beneficia que pstiti vobis: Nōne in deserto cū esu-  
raretis pclamastis ad me dicentes: ut qd nos in de-  
sertū istud adduxisti interficere nos? Adelius nobis  
fuerat seruire egyptijs/ q̄ mori in deserto hoc. Ego  
dolui gemitus vestros: et dedi vobis māna in escā.  
Panem angeloz māducastis. Nōne cum sitiretis/  
petrā excidi: et fluxerūt aque in saturitate? Propter  
estus/ folijs arboz vos texi. Diuisi vobis terras pi-  
gues: chananeos/ et phereseos/ et philistinos a facie  
vestra pieci. Quid faciam vobis adhuc dicit dñs?  
Hec dicit dñs omnipotēs: In deserto cum esset/ in  
flumine amozreo sitientes et blasphemātes nomen  
meū: nō ignē vobis p blasphemijs dedi: sed mittēs  
lignū in aquā: dulce feci flumen. Quid tibi faciā ia-  
cob? Noluiſti obedire iuda. Transferā me ad alias  
gentes: et dabo eis nomen meū/ ut custodiāt legiti-  
ma mea: Quoniā me dereliquistis: et ego vos derelin-  
quā. Petētib⁹ vobis a me misericordiā nō misere-  
bor: quādo inuocabitis me: ego nō exaudiam vos.  
Maculastis enī manus vestras sanguine: et pedes  
vestri impigri sunt ad cōmittenda homicidia. Non  
quasi me dereliquistis: sed vosipos/ dicit dñs. Hec di-  
cit dñs omnipotēs: Nōne ego vos rogauī: ut pater  
filios/ et mater filias/ et ut nutrit paruos suos: ut  
essetis mihi in pplm/ et ego vobis in deū: et vos mi-  
hi in filios/ et ego vobis in patrē? Itavos collegi/ ut  
gallina pullos suos sub alas suas. Adodo autē qd  
faciā vobis? Projicite vos a facie mea. Oblationē  
cum mihi attuleritis/ auertā faciē meā a vobis. Di-  
es enī festos vestros et neomenia et circūcisiones re-  
pudiā: ego misi pueros meos pphetas ad vos: q̄s  
acceptos interfecistis et laniasistis corpora eoz: quo-  
rū sanguinē exquirā/ dicit dñs. Hec dicit dñs omni-  
potens: Domus vestra deserta est: proiciā vos sicut  
ventus stipulā: et filij pcreationē nō facient: qm̄  
mandatū meū neglexerūt: et qd malū est coram me  
fecerūt. Tradā domos vestras pplo venienti q̄ me  
nō audiētes credunt: quibus signa nō ostendi faci-  
ent que pcepī: Prophetas nō viderūt: et memora-  
bunt iniquitatū eoz. Testoz populi venientis gra-  
tiam: cuius paruuli exultant cum leticia: me non vi-  
dentes oculis carnalib⁹: sed spū credentes que dixi.  
Et tunc frater aspice que gloria: et vide populū ve-  
nientē ab oriente: quib⁹ dabo ducatū abraā/ isaac et  
iacob et oseę et amos et micheę et iohel et abdie et ionę  
et naum et abachuc/ sophonię/ aggei/ zacharie/ et ma-  
lachim: q̄ angelus dñi vocatus est. Ca. II

**N**ec dicit dñs: Ego eduxi populū istum  
de seruitute: quibus mādata dedi per  
pueros meos pphetas quos audire no-  
luerunt: sed irrita fecerunt mea cōsilia.  
Mater q̄ eos generauit/ dicit illis: Ite  
filij: qz ego vidua suz et derelicta. Educaui vos cum  
leticia: et amisi vos cum luctu et tristitia. Qm̄ pecca-  
stis coram dño deo vestro: et qd malum est coraz eo  
fecistis. Adodo autē quid faciā vobis? Ego vidua  
suz: et derelicta. Ite filij/ et petite a dño misericordiā  
Ego autem te pater testem inuoco super matrem fi-  
lioz qui noluerunt testamentū meū seruare: ut des-  
eis cōfusionē et matrem eoz in direptionē: ne gene-  
ratio eoz fiat. Dispergant in gentes noīa eozū: de-  
leant a terra: quoniā spreuerūt sacramentū meum.



**A** De tibi affur: qui abscondis iniquos penes te. Sens mala memorare quod fecerim sodomae et gomorre: quoniam terra iacet in picis glebis et aggeribus cinerum: Sic dabo eos qui me non audierunt: dicit dominus omnipotens. Hec dicit dominus ad esdras: Nuncia populo meo: quoniam dabo eis regnum hierusalem quod daturus eram israel. Et sumam mihi gloriam illorum: et dabo eis tabernacula eterna que preparaue-  
**B** ra illis. Lignum vite erit illis in odore vnguenti: et non laborabunt neque fatigabunt. Ite: et accipietis. Rogate vobis dies paucos ut imoremur. Jam paratus est vobis regnum. Vigilate: Testare celum et terram. Lotriui enim malum et creavi bonum: quoniam viuus ego dicit dominus. Abster amplexare filios tuos: educa illos cum leticia. Sicut columba firma pedes eorum: quoniam te elegi dicit dominus. Et resuscitabo mortuos de locis suis: et de monumentis educa illos: quoniam cognoui nomen meum in israel. Noli timere mater filiorum: quoniam te elegi dicit dominus. Mittaz tibi adiutorium pueros meos esaiam et hieremiam: ad quorum consilium sanctificaui: et paravi tibi arbores duo decim: grauatas variis fructibus: et totidem fontes fluentes lac et mel: et montes imensos septem: habentes rosam et liliuz: in quibus gaudio implebo filios tuos. Vidua iustifica pupillo iudica/egenti da/orphanum tuere/nudum vesti/cofractu et debile cura/ claudum irridere noli/tutare mancum/ et cecum ad visionem claritatem mee admitte. Senem et iuuenem intra muros tuos serua: mortuos ubi inueneris signans comenda sepulchro: et dabo tibi primam cessionem in resurrectione mea. Pausa et desce populus meus: quoniam veniet requies tua. Nutrix bona nutri filios tuos: confirma pedes eorum. Seruos quos tibi dedi: nemo ex eis iteriet. Ego enim eos requiram de numero tuo: noli fatigari. Cum ei venerit dies pressurę et angustie: alij plorabunt et tristes erunt: tu autem hilaris et copiosa eris. Celabunt gentes: et nil aduersus te poterunt dicit dominus. Manus mee tegent te: ne filij tui gehenam videant. Focudare mater cum filiis tuis: quoniam ego te eripiam/ dicit dominus. Filios tuos dormientes memorare: quoniam ego eos educa de lateribus terre: et misericordiam cum illis faciam: quoniam misericors sum: dicit dominus omnipotens. Amplexare natos tuos usque ad venio/ et prestem illis misericordiam: quoniam exuberant fontes mei: et gratia mea non deficiet. Ego esdras preceptum accepit a domino in monte oreb/ ut irem ad israel. Ad quos cum venire: reprobauerunt me: et respuerunt mandatum domini. Ideoque vobis dico gentes: que auditis et intelligitis. Expectate pastorem vestrum: requiem eternitatis dabit vobis: quoniam in primo est ille qui in fine seculi adueniet. Parati estote ad primam regni: quoniam lux perpetua lucebit vobis per eternitatem temporis. Fugite umbram seculi huius. Accipite iocunditatem glorie vestre. Ego testor palam saluatorem meum: commendatum donum accipite et iocundamini gratias agentes ei qui vos ad celestia regna vocauit. Surgite et stante: et videte numerum signatorum in conuiuio domini. Qui se de umbram seculi transtulerunt: splendidas tunicas a domino acceperunt. Recipe sion numerum tuum: et concluda candidatos tuos qui legem domini compleuerunt. Filiorum tuorum quos optabas plenus est numerus. Roga imperium domini: ut sanctificet populum tuum qui vocatus est ab initio. Ego esdras vidi in monte sion turbam magnam quam numerare non potui: et omnes canticis collaudabant dominum. Et in medio eorum erat iuuenis statura celsus: eminentior omnibus illis: et singulis eorum capitibus imponebat coronas: et magis exaltabatur. Ego autem miramulo tenebar. Tunc interrogavi angelum et dixi: Qui sunt hi domine? Qui re-

spodens dixit mihi: Hi sunt qui mortalem tunicam despo-  
**C** suerunt et immortalē supererunt: et confessi sunt nomen dei. Adodo coronantur et accipiunt palmas. Et dixi angelo: Ille iuuenis quos est qui eis coronas imponit et palmas in manus tradit? Et respondens dixit mihi: Ipse est filius dei: quem in seculo confessi sunt. Ego autem magnificare eos cepi: qui fortiter pro nomine domini steterunt: Tunc dixit mihi angelus: Glade annuncia populo meo qualia et quanta mirabilia domini dei vidisti. Ca. III

**A** Anno tricesimo ruine ciuitatis erant in babilone: et conturbatus sum super cubiculo meo recubens. Et cogitationes mee ascende-  
**D** debant super cor meum: quoniam vidi desertionem sion: et abundantiam eorum qui habitabant in babilone. Et ventilat est spiritus meus valde. Et cepi loqui ad altissimum verba timorata et dixi: O dominator domine tu dixisti ab initio quoniam plastrasti terram: et hoc solus et imperasti populo: et dedisti adam corpus mortuum: sed et ipsum figmentum manuum tuarum erat: et insufflasti in eum spiritum vite: et factus est viuus coram te: et induxisti eum in paradiso quem plantauerat dextera tua antequam terra adueteret. Et huic mandasti diligere viam tuam et preterit eam: et statim instituisti in eo mortem et in nationibus eius: et nate sunt gentes et tribus et populi et cognationes quarum non est numerus. Et ambulauit vnaqueque gens in voluntate sua: et mira agebant coram te et spernebant precepta tua. Iterum autem in tempore induxisti diluuium super inhabitantes seculum: et perdidisti eos. Et factum est in vnoquoque eorum sicut ad eum mori: sic his diluuium. Dereliquisti autem vnum ex his noe cum domo sua: et ex eo iusti omnes. Et factum est cum cepissent multiplicari qui habitabant super terram: multiplicauerunt filios et populos et gentes multas: et ceperunt iterato impietatem facere plus quam pores. Et factum est cum iniquitatem facerent coram te: elegisti tibi virum ex his cui nomen erat abra-  
**D** am. Et dilexisti eum: et demonstrasti ei soli voluntatem tuam. Et disposuisti ei testamentum eternum: et dixisti ei ut non vnaquam derelinqueret semen eius. Et dedisti ei isaac: et isaac dedisti iacob et esau. Et segregasti tibi iacob esau autem separasti. Et factum est iacob in multitudie magna. Et factum est cum educeres seminem eius ex egypto: adduxisti super montem syna. Et inclinasti celos et statuisti terram: et commouisti orbem: et tremere fecisti abyssos et turbasti seculum: et transijt gloria tua portas que tuorum ignis: et terremotus et spiritus et gelu: ut dares semini iacob legem: et generationi israel diligentiam. Et non abstulisti ab eis cor malignum: ut faceret lex tua in eis fructum. Cor enim malignum baiulas primus adam transgressus et victus est: sed et omnes qui de eo nati sunt. Et facta est permanens infirmitas: et lex cum corde populi cum malignitate radicis: et discessit quod bonum est: et mansit malignum. Et transierunt tempora: et finiti sunt anni: et suscitasti tibi seruum nomine dauid: et dixisti ei edificare ciuitatem nois tui: et offerre ibi in eadem thus et oblationes. Et factum est hoc annis multis: et deliquerunt qui habitabant ciuitatem in omnibus facientes sicut fecit adam et omnes generationes eius. Et tebanus enim et ipsi corde maligno. Et tradidisti ciuitatem tuam in manibus inimicorum tuorum. Nunquam meliora faciunt qui habitant babilone: et propter hoc desinabit sion. Factum est cum venissem huc et vidissem impietates quarum non est numerus: et delinquentes multos: vidit anima mea hoc tricesimo anno et excessit cor meum: quoniam vidi quod sustines eos peccatores: et percipisti impie agentibus: et perdidisti populum tuum: et con-



**E**seruasti inimicos tuos et non significasti. Nihil memini quod debeat derelinqui via hec. Nunquid meliora facit babilon quam sion: aut alia gens cognouit te preter israel? Aut que tribus crediderunt testamentis tuis sicut iacob? Quarum merces non comparauit: neque labor fructificauit. Pertransiens enim pertransiui in gentibus et vidi abundantes eas: et non memorantes mandatorum tuorum. Nunc ergo potera in statera nostras iniustitias: et eorum que habitant in seculo: et non inuenies nomen tuum nisi in israel. Aut quis non peccauerunt in conspectu tuo qui habitant terram: aut que gens sic obseruauit mandata tua? Hos quidem per noia inuenies seruasse mandata tua: gentes autem non inuenies. **Ca. III**

**R**espōdit ad me angelus qui missus est ad me cui nomen vriel/et dixit mihi Excedēs excessit cor tuū in seculo hoc: et cōprehendere cogitas viam altissimi. Et dixi: Ita dñe meus. Et respōdit mihi/ et dixit: Tres vias missus sum ostēdere tibi: et tres similitudines proponere coram te: de quibus mihi si renūciaueris vna ex his: et ego tibi demonstrabo viam quam desideras videre et docebo te vnde sit cor malignū. Et dixi: loquere dñe me. Et dixit ad me: Glade pondera mihi ignis pondus/ aut mēsurā mihi flatū venti: aut reuoca mihi diem que preterijt. Et respōdi et dixi: Quis natozū poterit facere vt me interrogas de his? Et dixit ad me: Si essem interrogas te dicens: Quante habitatiōes sunt in corde maris: aut quante venę sunt in principio abyssi: aut quante venę sunt super firmamentū: aut que sunt exitus paradisi: diceres mihi fortassis: in abyssum non descendi: neque in infernū adhuc: neque in celū vnquam ascēdi. Nunc autem non interrogauit te nisi de igne et vento et die per que transiisti: et a quibus separari non potes: et non respōdisti mihi de eis.

**E**t dixit mihi: Tu que tua sunt tecum coadolescētia non potes cognoscere. Et quō poterit vas tuū capere altissimi viam: et iam exterius corrupto seculo intelligere corruptionē euidētē in facie mea? Et dixi illi: Melius erat nos non esse quam adhuc viuētes viuere in impietatibus: et pati et non intelligere de qua re. Et respōdit ad me/ et dixit: Proficiscēs pfectus sum ad siluā lignozū capi: et cogitauerunt cogitationē et dixerunt: Venite et eamus et faciamus ad mare bellū: vt recedat coram nobis: et faciamus nobis alias siluas. Et si militer fluctus maris: et ipsi cogitauerunt cogitationē/ et dixerunt: Venite ascendētes debellamus siluas campi: vt et ibi cōsumamus nobismetipsis aliam regionē. Et factus est cogitatus siluę in vanū. Venit enim ignis et cōsumpsit eas. Sicut et cogitatus fluctuū maris. Stetit enim arena et prohibuit eos. Si enim esses iudex horum: quē inciperes iustificare: aut quē cōdemnare? Et respōdi/ et dixi: Utique vanā cogitationē cogitauerunt. Terra enim data est siluę et mari locus: portare fluctus suos. Et rēdit ad me/ et dixit: Bene tu iudicasti. Et quare non iudicasti tibi metipsum? Quēadmodū ei terra siluę data est/ et mare fluctibus suis: sic que super terram inhabitant que sunt super terras intelligere solummodo possunt: et que super celos: que super altitudinē celozū. Et rēdit/ et dixi: Deprecor te dñe: vt mihi des sensus intellegendi. Non enim volui interrogare de superioribus tuis: sed de his que pertransiunt per nos quotidie: propter quod israel datus in opprobriū gentibus: quē dilexisti populū datus est tribus ipsius: et lex patrum nostrorum in interitū deducta est: et dispositiōes scriptę nullo sunt:

et pertransiimus de seculo vt locuste: et vita nostra super poz et pauor. Et nec digni sumus misericordiā cōsequi. Sed quod faciet nomen suo quod iuocatum est super nos? Et de his interrogauit: et rēdit ad me/ et dixit: Si fueris plurimū scrutatus: frequēter miraberis. Quis festinās festinat seculū pertransire: et non capit portare que in futuris temporibus: iustis repromissa sunt: quoniam plenus iniusticia est seculū hoc: et infirmitatibus. De quibus autem interrogas/ dicam: Seminatum est enim malū: et necdū venit destructio ipsius. Si ergo non iuersum fuerit quod seminatum est: et discesserit locus vbi seminatum est malū: non veniet vbi seminatum est bonū. Quis gramen seminis mali seminatum est in corde adam ab initio: et quātū impietatis generauit vsque nūc: et generat vsque cum veniat area. Estima autem apud terram gramen mali seminis quātū fructū impietatis generauit: quoniam seminatę fuerint spicę quarū non est numerus: quoniam magnā aream incipient facere. Et rēdit/ et dixi: Quō/ et quis hec? Quare modici et mali anni nostri? Et rēdit ad me/ et dixit mihi: Non festines tu super altissimū. Tu enim festinas inaniter esse super ipsum. Nam excessus tuus multus. Nonne de his interrogauerunt aie iustozū in promptuariis suis/ dicentes: Usque quo spero sic et quis veniet et fructus areę mercedis nostre? Et rēdit ad ea hieremiel archangelus/ et dixit: Quis impletus fuerit numerus seminum in vobis: quoniam in statera ponderauit seculū: et mēsurā mēsurauit tēpora: et numero nserauit tēpora: et non cōmouit nec excitauit vsque dū impleat predicta mēsurā. Et rēdit/ et dixi: O dñator dñe: sed et nos oēs pleni sumus impietate. Et ne forte propter nos non impleant iustozū areę: propter peccatā inhabitantiū super terras. Et rēdit ad me/ et dixit: Glade et interroga pgnantē si quis impleuerit nouē mēses suos: adhuc poterit matris eius retinere partum in semetipsa. Et dixi: Non potest dñe. Et dixit ad me: In inferno promptuaria aniarum: matrici assimilata sunt. Quēadmodū enim illa festinat que parit effugere necessitatē partus: sic et hec festinat reddere ea que cōmēdata sunt. Ab initio tibi demonstrabit de his que cōcupiscis videre. Et respōdi/ et dixi: Si inueni gratias ante oculos tuos: et si possibile est: et si idoneus sum demonstra mihi si plus quam preteritū sit: habet venire aut plura pertransierunt supra quam futurū est? Quid pertransiuit scio: quod autem futurū sit ignoro. Et dixit ad me: Sta super dexterā partē: et demonstrabo tibi interpretatiōne similitudinis. Et steti et vidi: et ecce fornax ardēs transijt coram me. Et factū est cū transiret flammā/ vidi: et ecce superauit fumus. Post hec transijt coram me nubes plena aque: et imisit pluuiaz impetu multā. Et cū transisset impetus pluuie superauerunt in ea gutte. Et dixit ad me: Logita tibi. Sicut crescit pluuia amplius quam gutte: et ignis quam fumus: sic superabundauit que transiuit mēsurā. Superauerunt autem gutte et fumus. Et orauit et dixi: Putas viuo vsque in diebus illis? Vel quid erit in diebus illis? Rēdit ad me/ et dixit: De signis de quibus me interrogas ex parte possum tibi dicere: de vita autem tua non sum missus dicere tibi: sed nescio. **Ca. V**

**D**e signis autem: ecce dies veniet in quibus apprehēdent que inhabitabāt terrā in cęsu multo: et abscondet veritatē/ viam: et sterilis erit a fide regio: et multiplicabit iniusticia super hęc quā ipse tu vides: et super quā audisti olim: et erit impositio vestigio quā nūc vides regnare regionē: et videbūt eam desertā. Si autem tibi dederit



**A**ltissimus viuere/ videbis post tertiā tubā: et reluce/ scet subito sol noctu: et luna ter in die: et de ligno san/ guis stillabit: et lapis dabit vocem suā: et ppli cōmo/ uebunt: et regnabit quē nō sperant q̄ inhabitant su/ per terrā: et volatilia cōmigrationē faciēt: et mare so/ domiticū pisces reijciet: et dabit vocē noctu quā nō/ nouerāt multi: **D**ēs autē audiēt vocē eius. **E**t chaos/ fiet p̄ loca multa: et ignis frequēter remittef: et bestie/ agrestes transmigrabūt: et mulieres menstruate pā/ riant monstra: et in dulcib⁹ aq̄s false iuenient: et ami/ ci oēs semetipsos expugnabūt: et abscondet tūc sen/ sus: et intellectus sepabit in p̄mptuariū suū: et que/ rē a m̄tris: et nō inueniet: et multiplicabit iniusticia/ et incōtinentia sup̄ terrā. **E**t interrogabit regio pri/ mā suā: et dicit: Nunquid p̄ te p̄transiit iusticia iustuz/ faciēf? **E**t hoc negabit. **E**t erit in illo tpe: et sperabūt/ hoies: et nō impetrabūt: laborabūt: et nō dirigēt viē/ eoz. **H**ec signa dicere tibi p̄missum ē mihi. **E**t si ora/ ueris iterū/ et ploraueris sicut et nunc: et ieiunaueris/ septē dieb⁹: audies iterato hoz̄ maiora. **E**t euigila/ ui: et corpus meū horruit valde: et aīa mea laborauit/ vt deficeret. **E**t tenuit me q̄ venit angelus q̄ loque/ bat in me: et p̄fortauit me: et statuit me sup̄ pedes. **E**t/ factum est in nocte sc̄da: et venit ad me salathiel dux/ ppli: et dixit mihi: **U**bi eras? **E**t q̄re vultus tuus tri/ stis? **A**ut nescis qm̄ tibi credit⁹ est isrl̄ in regiōe trās/ migrationis eoz? **E**xurge ergo et gusta panē: et nō de/ relinqs nos sicut pastor gregem suū i manib⁹ lupo/ rū malignoz. **E**t dixi ei: **U**ade a me: et nō appropi/ es ad me. **E**t audiuit vt dixi: et recessit a me. **E**t ego/ ieiunauī dieb⁹ septē yulās et plorās: sicut mihi mā/ dauit vriel angelus. **E**t factuz est post dies septē: et/ iterū cogitatioēs cordis mei moleste erant mihi val/ de: **E**t resumpsit aīa mea sp̄m̄ intellectus: et iterū ce/ pi loq̄ corā altissimo sermones. **E**t dixi: **D**ñator dñe/ ex omni silua terre: et oibus arborib⁹ eius elegisti vi/ neā vnicā: et ex omni terra orbis elegisti tibi foueaz/ vnaz: et ex oibus florib⁹ orbis elegisti tibi liliū vnū: et/ ex oibus abyssis maris replesti tibi riuū vnū: et/ ex oibus edificatis ciuitatib⁹ sc̄tificasti tibimetipsi/ sion: et ex oib⁹ creatis volatilib⁹ noīasti tibi colūbā/ vnā: et ex oibus plasmatis pecozib⁹ puidisti tibi ouē/ vnaz: et ex oibus multiplicatis pplis acq̄suisisti tibi/ pplm̄ vnum: et ab oibus p̄batā legem donasti huic/ quē desiderasti p̄plo. **E**t nūc dñe: vt quid tradidisti/ vnū plurib⁹? **E**t p̄parasti super vnam radicē alias. **E**t/ disp̄didisti vnicū tuū in multis. **E**t p̄culcauerūt/ eum q̄ cōtradicebāt sponsonib⁹ tuis: quiq̄ tuis te/ stamentis nō credebāt. **E**t si odiens odisti pplm̄ tu/ um: tuis manib⁹ debet castigari. **E**t factū est cum lo/ cutus essem sermōes: et missus est angelus ad me q̄/ ante venerat ad me p̄terita nocte: et dixit mihi: **A**u/ di me et instrua te: et intende mihi: et adūciā coraz te. **E**t dixi: **L**oq̄re dñe me. **E**t dixit ad me: **U**alde tu/ in excessu mentis factus es p̄ israhel. **A**n plus dilexi/ sti eum q̄ qui eum fecit? **E**t dixi ad eum: **N**on dñe: sed/ dolens locutus sum. **T**orquet enī me renes mei/ per omnē horā querentē apprehēdere semitā altissi/ mi: et inuestigare partē iudicij eius. **E**t dixit ad me: **N**on/ potes. **E**t dixi: **Q**uare dñe? **A**d qd̄ nascebar: aut q̄re si fiebat matrix m̄ris mee mihi sepulchrū/ vt nō viderē laborē iacob/ et defatigationē gener̄ isrl̄? **E**t dixit ad me: **N**umera mihi quē necdū venerāt/ et collige mihi disp̄sas guttas: et reuirda mihi ari/

dos flores/ et aperi mihi clausa p̄mptuaria: et p̄duc/ mihi inclusos in eis status: **D**emonstra mihi vocis/ imaginē: et tunc ostendam tibi laborē quē rogas vi/ dere. **E**t dixi: **D**ñator dñe: quis enī est q̄ potest hec/ scire/ nisi qui cum hominib⁹ habitationē nō habet? **E**go autē insipiēs/ et quō potero dicere de his qui/ bus me iterrogasti? **E**t dixit ad me: **Q**uō nō potes/ facere vnū de his quē dicta sunt: sic nō poteris iue/ nire iudiciū meū: aut in fine charitatē quā populo/ p̄misi. **E**t dixi: **S**ed ecce dñe/ tu p̄pe es his q̄ in si/ nem sunt: **E**t qd̄ facient q̄ ante me fuerūt/ aut nos/ aut hi q̄ post nos? **E**t dixit ad me: **C**orone assimila/ bo iudiciū meuz. **S**icut nō nouissimoz tarditas: sic/ nec prioroz velocitas. **E**t respōdi: et dixi: **N**ec poteris/ facere eos q̄ facti sunt/ et qui sunt/ et qui futuri sūt in/ vnum: vt celerius iudiciū tuū ostēdas? **E**t respōdit/ ad me: et dixit: **N**on pōt festinare creatura sup̄ crea/ torem: nec sustinere seculū eos q̄ in eo creandi sunt/ in vnū. **E**t dixi: **Q**uō dixisti seruo tuo/ qm̄ viuificās/ viuificasti a te creatā creaturā in vnuz/ et sustinebat/ creatura: poterit et nunc p̄ortare p̄sentes in vnū. **E**t/ dixit ad me: **I**nterroga matricē mulier/ et dices ad/ eam: **E**t si paris/ quare p̄ tēpus? **R**ogo ergo eaz/ vt/ det decē in vnū. **E**t dixi: **N**on vtiq̄ poterit/ sed fm̄/ tēp⁹. **E**t dixit ad me: **E**t ego dedi matricē terre his/ qui seminati sunt sup̄ eā p̄ tēpus? **Q**uēadmodū enī/ infans nō parit eā quē senū sunt: sic ego disposui a/ me creatū seculū. **E**t iterrogauī/ et dixi: **L**um iam de/ deris mihi viam/ loq̄ corā te. **N**am mater n̄ra de q̄/ dixisti mihi: adhuc iuuenis est/ iam senectuti appro/ pinquat. **E**t r̄ndit ad me: et dixit: **I**nterroga eā quē/ parit/ et dicit tibi. **D**ices ei ei: **Q**uare q̄s pepisti nūc/ nō sunt filies his q̄ ante te/ s̄z minoris statura? **E**t di/

**E**t dixit ad me: **I**nitio terreni orbis et/ anteq̄ starēt exitus seculi: et anteq̄ spi/ rarent cōuentioēs ventoz/ et anteq̄ so/ narēt voces tonitruū: et anq̄ splēderēt/ nitores/ coruscationū: et anq̄ cōfirmarē/ tur fundamēta paradisi: anteq̄ viderent decori flo/ res: et anq̄ cōfirmarent motē vtutes: et anq̄ collige/ rent innumerabiles militie āgeloz: et anq̄ extollerēt/ altitudies aeris: et anq̄ noīarent mensure firmamē/ toz: et anq̄ estuarēt camini in sion: et anq̄ iuestiga/ rent p̄ntes āni: et anq̄ abalienarent eoz q̄ nūc pec/ cant adinuētiōes: et anq̄ cōsignati essent q̄ fidē the/ sauricauerūt: tūc cogitauī et facta sūt p̄ me solū et nō/ p̄ aliū: et finis p̄ me et nō p̄ aliū. **E**t r̄ndi: et dixi: **Q**ue/ rit separatio tēporoz? **A**ut qm̄ p̄oris finis et sequētis/ initū? **E**t dixit ad me: **A**b abraam vsq̄ ad isaac qm̄/ nati sūt ab eo iacob et esau/ man⁹ iacob tenebat ab/ initio calcaneū esau. **F**inis enim huius seculi esau/ et p̄ncipiū sequētis iacob. **H**ois manus inter calcā/ neū et manū. **A**liud noli q̄rere esdra. **E**t r̄ndi: et dixi: **O** dñator dñe/ si inueni gratiam ante oculos tuos: oro/ vt demōstres seruo tuo finē signoz tuoz: quō/ rū partē mihi demonstrasti noctē p̄cedete. **E**t respō/ dit: et dixit ad me: **S**urge sup̄ pedes tuos/ et audi vo/



Et enim plenissima sonus. Et erit sicut commotio: nec commouebis locus in quo stes super eum. Ideo cum loquitur tu non expaueas: quoniam de fine verbum et fundamentum terre intelligis: quoniam de istis primo tremiscit et commouet. Scit enim quoniam finem eorum oportet commutari. Et factum est cum audissem: surrexi super pedes meos et audiui: et ecce vox loquens: et sonus eius sicut sonus aquarum multarum et dixit: Ecce dies veniunt: et erit quoniam appropinquare incipiam ut visitet habitates in terra: et quoniam inquire incipiam ab eis qui iniuste nocuerunt iniusticia sua: et quoniam suppleta fuerit humilitas sion: et cum supersignabitur seculum quod incipiet pertransire: hec signa faciam. Libri apient ante faciem firmamenti: et omnes videbunt sil: et aniculi infantes loquentur vocibus suis: et pugnantes imaturos pariet infantes tristi et quattuor mensium: et viuunt et suscitabunt. Et subito apparebunt semiata loca non semiata et plena promptuarum subito inuenientur vacua: et tuba canet cum sono: quoniam cum omnes audierint: subito expauescent. Et erit in illo tempore debellabunt amici amicos: et inimici: et expauescet terra cum his. Et yene fontium stabunt: et non decurrunt in horis tribus. Et erit: omnes qui derelicti fuerint ex omnibus istis quibus predixi tibi: ipse saluabitur et videbit salutare meum et finem seculi vni. Et videbunt qui recepti sunt homines qui mortem non gustauerunt a natiuitate sua: et mutabuntur cor inhabitantium: et conuertentur in sensum alium. Delebitur enim malum et extinguetur dolus. Florebit autem fides: et vincet corruptela: et ostendet veritas que sine fructu fuit diebus tantis. Et factum est cum loqueretur mihi: et ecce paulatim intuebar super eum animum quem stabam et dixit ad me hec: Veni tibi ostendere tempus venturę noctis. Si ergo iterum rogaueris: et iterum ieiunaueris septem diebus: iterum tibi renuntiabo horum maiora per diem quam audiui. Audita est enim vox tua apud altissimum. Vidit enim fortis directionem tuam: et prouidit pudicitiam quam a iuuetute tua habuisti: et propter hoc misit me demonstrare tibi hec omnia: et dicere tibi: Confide et noli timere: et noli festinare cum propter tempus cogitare vana: et non propter nouissimis temporibus. Et factum est post hec et fleui iterum: et sicut ieiunavi septem diebus: ut suppleam tres hebdomadas que dicte sunt mihi. Et factum est in octaua nocte: et cor meum turbabatur iterum in me: et cepi loqui coram altissimo. Inflammabatur enim spiritus meus valde: et anima mea anxiosa habebatur et dixi: Domine: loquens locutus es ab initio creature in primo die: dicentes: Fiat celum et terra: et tuum verbum opus perfectum. Et erat tunc spiritus: et tenebre circumferebantur et silentium: sonus vocis hominis non dum erat abs te. Tunc dixisti de thesauris tuis proferri lumen inluminosum quod appareret operi tuum. Et die secundo creasti spiritum firmamentum: et imperasti ei ut diuideret et diuisionem faceret inter aquas: ut per aquas sursum recederet: per aquas deorsum maneret. Et tertia die imperasti aquas congregari in septima parte terre: sex deo partes siccasti et seruasti: ut ex his sint coram te ministrantia semiata a deo et culta. Verbum enim tuum processit: et opus statim fiebat. Processit enim subito fructus multitudinis immensus et cupiditatis gustus multiformes: et flores colore inmutabili: et odores odoramenti inuestigabilis. Et die tertia hec facta sunt. Quarta autem die imperasti fieri solis splendorem: lunę lumem: stellarum dispositionem: et imperasti eis ut deseruirent futuro plasmato homini. Quinto autem die dixisti septimę parti vbi erat aqua congregata ut crearetur animalia et volatilia et pisces: et ita fiebat. Aqua muta et sine anima que dei nutu iubebantur animalia faciebat: ut ex his mirabilia tua nationes enarraret. Et tunc seruasti duas animas:

mas: nomen vni vocasti enoch: et nomen secunde vocasti leuiathan: et sepasti ea ab alterutro. Non enim poterat septima pars vbi erat aqua congregata capere ea. Et dedisti enoch vnam partem que siccata est tertio die ut habitet in ea: vbi sunt montes mille. Leuiathan autem dedisti septimam partem humidam et seruasti eam ut fiat in deuotionem quibus vis et quoniam vis. Sexto autem die imperasti terre ut crearet coram te iumenta et bestias et reptilia: et super his adam: quem constituisti ducem super omnibus factus que fecisti: et ex eo educimur nos omnes que elegisti populum. Hec autem omnia dixi coram te domine: quoniam propter nos creasti seculum. Residuas autem gentes ab adam natas dixisti eas nihil esse: et quoniam saluę assimilatae sunt: et quasi stillicidium de vase simulaisti abundantiam eorum. Et nunc domine ecce iste gentes que in nihilum deputate sunt: ceperunt dominari nostri et deuorare: nos autem populus tuus quem vocasti primogenitum vniuersitatis: emulatorum tuum: traditi sumus in manibus eorum. Et si propter nos creatum est seculum: que non hereditatem possidemus cum seculo? Ubi que hec? Ca. VII

**F**actum est cum finissem loqui verba hec: missus est ad me angelus: qui missus fuerat ad me primis noctibus: et dixit ad me: Surge esdra: et audi sermones que veni loqui ad te. Et dixi: Loquere deus meus. Et dixit ad me: Mare positum est in spacio loco ut esset altum et immensum: erit autem ei introitus in angusto loco positus: ut esset sicut fluminibus. Quis enim volens voluerit ingredi mare et videre eum vel dominari eius: si non transierit angustum: in latitudinem venire quomodo poterit? Item aliud: Ciuitas est edificata et posita in loco capestri: est autem plena diuitibus bonorum. Introitus eius angustus et in principio positus: ut esset a dextris quodam ignis: a sinistris aqua alta: semita autem est vna sola inter eos posita: hoc est inter ignem et aquam: ut non capiat semita nisi solimodo vestigiū hominis. Si autem dabitur ciuitas homini in hereditatem: si nunquam antepositum periculum pertransierit quomodo accipiat hereditatem suam? Et dixi: Sic domine. Et dixit ad me: Sic est et israel per prophetas. Propter eos enim feci seculum: et quoniam transgressus est aduersus constitutiones meas: iudicatum est quod factum est. Et facti sunt introitus huius seculi angusti et dolentes et laboriosi: pauci autem et mali et periculorum pleni: et labore magno fultis: nam maioris seculi introitus spaciosi et securi: et facientes immortalitatis fructum. Si ergo ingrediētes non fuerint ingressi qui viuunt: angusta et vana hec: non poterunt recipere que sunt reposita. Nunc ergo tu que conturbaris cum sis corruptibilis: et quod moueris tu cum sis mortalis? Et que non accepisti in corde tuo quod est futurum: sed quod in presenti? Respondi et dixi: Dominator domine: ecce disposuisti lege tua: quoniam iusti hereditabunt hec: Impij autem peribunt: iusti autem ferent angusta: sperantes spaciose. Qui enim ipse gesserunt: et angusta passi sunt: et spaciose non videbunt. Et dixit ad me: Non est iudex super deum: neque intelligens super altissimum. Perierunt enim multi presentes: quoniam negligit que anteposita est dei lex. Abandans enim mandauit de venientibus: quoniam venerunt: quod facientes viuerent: et quod obseruantes non punirent. Hi autem non sunt persuasi: et contradixerunt ei: et constituerunt sibi cogitamentum vanitatis: et proposuerunt sibi circumuersiones delictorum: et supdixerunt altissimo non esse: et vias eius non cognouerunt: et legem eius spreuerunt: et sermones eius abnegauerunt: et in legitimis eius fides non habuerunt: et opera eius non profecerunt. Propter hoc esdra vacua vacuis: et plena plenis. Ecce tempus veniet: et erit quoniam ventent signa que predixi tibi. Et appa-



rebit spōsa: et apparefcēs ostendef que nunc subdu-  
 cif terra: et omnis qui liberatus est de predictis ma-  
 lis: ipe videbit mirabilia mea. Reuelabit enī filius  
 meus ielus cum his qui cum eo sunt: et iocūdabunt  
 qui relictī sunt in annis quadringētis. Et erit post  
 annos hos et moziē filius meus christus. Et omēs  
 qui spiramentū habent homines: et cōuertef seculū  
 in antiquū silentiū diebus septem sicut in priorib⁹  
 iudicijs: ita vt nemo dereliquaf: et erit post dies se-  
 ptem: et excitabit quod nōdum uigilat seculū: et mo-  
 rietur corruptū. Et terra reddet que in ea dormiūt:  
 et puluis q̄ in eo silentio habitāt: et p̄mptuaria red-  
 dent que eis cōmēdate sunt anime. Et reuelabit al-  
 tissimus super sedem iudicij: et pertrāsibūt miserie:  
 et longanimitas cōgregabit. Iudiciū autem solum  
 remanebit: ueritas stabit: et fides cōualefcet: et op⁹  
 subsequet: et merces ostendef: et iusticie uigilabūt: et  
 iniusticie non dominabunt. Et dixi: Primus abra-  
 am p̄pter sodomitas orauit: et moyses p̄ patrib⁹ q̄  
 in deserto peccauerūt: et q̄ post eum pro israel in die-  
 bus achaē et samuelis et dauid p̄ contractioē: et salo-  
 mon p̄ eis qui uenerūt in sanctificationē: et helias  
 p̄ his qui pluuiā acceperūt: et p̄ mortuo vt uiueret:  
 et ezechias p̄ pplo in diebus sennacherib: et multi  
 p̄ multis. Si ergo modo quādo corruptibile incre-  
 uit: et iniusticia multiplicata est: et orauerūt iusti pro  
 impijs: quare et nunc sic nō erit? Et respōdit ad me/  
 et dixi: Prēsens seculū nō est finis: gloria in eo fre-  
 quens manet: p̄pter hoc orauerūt p̄ inualidis. **D**  
**es** enim iudicij erit finis tēporis huius: et initiū tem-  
 poris futuri immortalitatis: in quo pertrāsuit corru-  
 ptela: soluta est intēperātia: abscisa ē incredulitas:  
 creuit autem iusticia: orta est ueritas. Tunc enim ne-  
 mo poterit saluare euz q̄ perūt: neq; demergere qui  
 uincit. Et respondi et dixi: Hic sermo meus primus  
 et nouissimus: qm̄ melius erat nō dare terrā adam:  
 uel cum iam dedisset coercere eum vt non peccaret.  
 Quid enī p̄dest hominib⁹ in p̄senti uiuere in tristi-  
 cia: et mortuos sperare punitionē? **D** tu quid fecisti  
 adam? Si enī tu peccasti nō ē factus solius tuus ca-  
 sus: sed et noster q̄ ex te uenimus. Quid enim p̄dest  
 nobis si p̄missum est nobis imortale tēpus: nos au-  
 tem mortalia opera egimus? Et qm̄ predicta est no-  
 bis perēnis spes: nos x̄o pessimi uani facti sumus.  
 Et qm̄ reposita sunt nobis habitacula sanitatē et se-  
 curitatē: nos uero mali cōuersati sumus. Et quoniā  
 reposita ē gloria altissimi: p̄tegere eos q̄ tarde cōuer-  
 sati sūt: nos autē pessimis ujs ambulauim⁹. Et quo-  
 niam ostendef paradisi cuius fructus incorrupt⁹  
 pseuerat in q̄ est securitas et medela: nos uero nō in-  
 grediemur. In ingratis enī locis cōuersati sum⁹: et  
 qm̄ sup stellas fulgebūt facies eoz q̄ abstinetiā ha-  
 buerūt: nostre autē facies sup tenebras nigre. Non  
 enī cogitauim⁹ / uiuētes qm̄ iniqtatē faciebam⁹ q̄ in-  
 cipiēmus post mortē pati. Et respōdit / et dixi: Hoc  
 est cogitamentū certaminis qd̄ certabit q̄ sup terrā  
 natus est homo: vt si uictus fuerit patiat qd̄ dixisti.  
 Si autē uicerit recipiet qd̄ dico: qm̄ hec ē uita quam  
 moyses dixit cum uiueret ad pplm̄ / dicens: Elige ti-  
 bi uitam ut uiuas: Non crediderūt autē ei: sed nec p̄  
 eum p̄phetis. Sed nec mihi q̄ locutus sum ad eos:  
 qm̄ nō esset tristitia in perditionē eoz sicut futurū ē  
 gaudiū sup eos q̄bus psuasa est salus. Et respondi  
 et dixi: Scio dñe quoniā uocatus est altissimus mi-

sericors in eo q̄ misereaf his q̄ nōdum in seculo ad-  
 uenerūt: et q̄ miseref illis q̄ p̄uersationē faciūt i lege  
 eius et longanimis ē: qm̄ longanimitatē p̄stat his  
 qui peccauerūt q̄ si suis operib⁹: et munific⁹ ē: qm̄ qui  
 dem donare uult p̄ exigentijs: et multe misericordie:  
 qm̄ multiplicat magis miscōias his q̄ p̄sentes sunt  
 et q̄ p̄terierūt / et q̄ futuri sunt. Si enī nō multiplica-  
 uerit miscōias suas: nō uiuificabit seculū cum his q̄  
 inhabitabant in eo. Et donat: qm̄ si nō donauerit  
 de bonitate sua: vt alleuiēf hi q̄ iniqtatem fecerūt  
 de suis iniqtatibus: nō poterit decies millesima ps  
 uiuificari hoīuz. Et iudex si nō ignouerit his q̄ cura-  
 ti sunt uerbo eius: et deleuerit multitudinē contem-  
 ptionū: nō forassis derelinq̄rent innumerabili mul-  
 titudine nisi pauci valde. Ca. VIII

**R**espōdit ad me / et dixi: Hoc seculū  
 fecit altissim⁹ p̄pter multos: futurū au-  
 tem p̄pter paucos. Dicā ergo corā te si  
 multitudinē esdra. Quō autē interroga-  
 bis terrā: et dicet tibi: qm̄ dabit terrā multaz magis  
 unde fiat fictile: paruū autē puluerē unde aurum fit:  
 sic et actus p̄sents seculi. Multi q̄dem creati sunt:  
 pauci autē saluabunt. Et respōdi / et dixi: Absorbe er-  
 go aīa sensum: et deuora qd̄ sapit. Cōuenisti enī ob-  
 audire et p̄phetare uolens. Nec enī tibi ē datū spa-  
 tiū nisi solūmodo uiuere. **D**ñe si nō p̄mittes seruo  
 tuo vt oremus corā te: et des nobis semē cordi et sen-  
 sui culturā: unde fructus fiat: unde uiuere possit om-  
 nis corruptus q̄ portabit locū hoīs? Solus enī es:  
 et vna plasmatio nos sumus manuū tuarū sicut lo-  
 cutus es. Et q̄modo nūc in matrice plasmātū ē cor-  
 pus et p̄stans mēbra: cōseruaē in igne et aq̄ tua crea-  
 tio: et nouē mensib⁹ patif tua plasmatio: tuā creatu-  
 ram q̄ in ea creata ē: ipm̄ autē qd̄ seruat et qd̄ seruaē  
 vtraz seruabunt: seruataq; quādoq; iterum reddit  
 matricē q̄ in ea creauerūt. Imperasti enim ex ipsis mē-  
 bris: hoc ē māmillis p̄bere lac fructui māmillaruz  
 vt nutriaē id qd̄ plasmātū ē vsq; in tēpus aliquod:  
 et postea disponas eum tue misericordie. Enutriu-  
 sti eum tua iusticia: et erudisti eū in lege tua. Et corri-  
 puisti eū tuo intellectu: et mortificabis eū vt tuā cre-  
 turā: et uiuificabis eū vt tuū opus. Si ergo perdid-  
 ris eum q̄ tantis laborib⁹ plasmāt⁹ est: tuo iussu fa-  
 cile est ordinari: vt et id qd̄ fiebat seruaref. Et nunc  
 dñe dicam: de omni homie tu magis scis: de popu-  
 lo autē tuo ob quē doleo: et de hereditate tua p̄pter  
 quā lugeo: et p̄pter israel p̄pter quē tristis sum: et de  
 iacob p̄pter quem doleo: ideo incipiā orare coram  
 te p̄ me et p̄ eis: quoniā uideo lapsus nostros q̄ in-  
 habitam⁹ terrā. Sed audiui celeritatē iudicis q̄ fu-  
 tur⁹ est. Ideo audi uocē meā et intellige sermonē me-  
 um: et loqr coram te. Initiū uerboz esdre p̄iusq; as-  
 sumeret. Et dixi: Dñe q̄ inhabitas seculū: cui⁹ oculi  
 eleuati in superna et aere: et cuius thronus inestima-  
 bilis: et gloria incōprehensibilis: cui astat exercitus  
 angeloz cum tremore: quozum seruatio in uento  
 et igni conuertif: cuius uerbum uerum et dicta per  
 seuerantia: cuius iussio fortis et dispositio terribi-  
 lis: cuius aspectus arefacit abyssos: et indignatio  
 tabescere facit montes: et ueritas testificaf. Et audi  
 orationem serui tui: et auribus percipe deprecationē  
 figmenti tui. Dum enim uiuo loquar: et dum  
 sapio respondebo. Nec respicias populi tui delicta:  
 sed qui tibi in ueritate seruiunt. Nec intendas in-  
**P v**



**E** pia gentium studia: sed qui tua testimonia cum do-  
loribus custodierunt. Nec cogites qui in conspectu  
tuo false cōuersati sunt: sed memorare qui ex volun-  
tate tua timorē cognouerūt. Neq; volueris perdere  
qui pecudū mores habuerūt: sed respicias eos q̄ le-  
gem tuā splendide docuerūt. Nec indigneris eis q̄  
bestijs peiores iudicati sunt: sed diligas eos q̄ sem-  
per in tua iusticia cōfidunt et gloria. Quā nos et pa-  
tres nostri talibus morbis languem⁹: tu autē ppter  
nos pctōres misericors vocaberis. Si enī desidera-  
ueris vt nostri miserearis: tūc misericors vocaberis:  
nobis autē nō habētibus opera iusticie. Iusti enim  
quibus sunt opera multa reposita: ex ppijs operi-  
bus recipient mercedē. Quid est enī homo vt ei in-  
digneris: aut genus corruptibile vt ita amarus sis  
de ipso? In veritate enī nemo de genitis est qui nō  
impie gessit: et de cōfidentibus qui non deliquit. In  
hoc enim anūciabis iusticia tua et bonitas tua dñe:  
cum misertus fueris eis q̄ nō habent substantiā bo-  
noꝝ operū. Et respōdit ad me et dixit: Recte locut⁹  
es aliqua: et iuxta sermones tuos sic et fiet. Quoniā  
nō vere cogitabo super plasma eoz qui peccauerūt  
ante mortem/ante iudiciū/ante perditionē: sed iocū  
dabor super iustoꝝ figmētū: et memorabor peregrī-  
nationis quoꝝ et saluatiōis et mercedis receptiōis.  
Quomodo ergo locut⁹ sum/sic et est. Sicut enī agri-  
cola serit super terram semina multa: et plantatiōes  
multitudinis plantat: sed nō in tēpore omnia que se-  
minata sunt saluant: sed nec omnia que plātata sūt  
radicabūt: sic et qui in seculo seminati sunt nō omnes  
saluabunt. Et respondi et dixi: Si inueni gratiā/lo-  
quar. Quomodo semen agricolę si nō ascēderit aut  
nō acceperit pluiā tuam in tēpore: aut si corruptū  
fuerit multitudine pluię: sic perit: et similiter homo  
qui manibus tuis plasmatus est: et tu ei imago no-  
minatus: quoniam similatus es ei ppter quē omnia  
plasmasti: et similasti semini agricolę. Non irascaris  
super nos: sed parce populo tuo/et misere heredita-  
ti tuę. Tu autem creature tuę miseris. Et respōdit  
ad me et dixit: Que sunt presentia/presentib⁹: et que  
futura/futur⁹. Multū enim tibi restat vt possis dili-  
gere meā creaturā super me: tibi autem frequēter et  
ipsi primauit: iniustus autē nunq̄. Sed et in hoc mi-  
rabilis es coraz altissimo: quoniā humiliasti te sicut  
decet te: et nō iudicasti te/ vt iter iustos plurimū glo-  
rificeris. Propter qd̄ miserie multe/et miserabiles ef-  
ficiē eis q̄ habitāt seculū in nouissimis: qz in mul-  
ta superbia ambulauerūt. Tu autem p te intellige:  
et de similibus tuis inquire gloriā. Vobis enī aper-  
tus est paradysus: plātata est arbor vite: preparatū  
est futurū tempus: preparata est abundātia: edifica-  
ta est ciuitas: probata est requies: perfecta est boni-  
tas: et perfecta sapiētia. Radix mali signata est a vo-  
bis: infirmitas: et tinea a vobis abscoīsa est: et in infer-  
num fugit corruptio in obliuione. Transierūt dolo-  
res: et ostensus est in fine thesaurus immortalitatis.  
Noli ergo adycere inquiredo de multitudine eoz  
qui pereunt. Nam et ipsi accipiētes libertatē/spreue-  
rūt altissimū: et legem eius cōtempserūt: et vias eius  
dereliquerūt. Adhuc autem iustos eius cōculcaue-  
runt: et dixerūt in corde suo nō esse deū: et quidem sci-  
entes quoniā moriunt. Sicut enī vos suscipiēt que  
predicta sunt: sic eos sitis et cruciatus que pparata  
sunt. Non enī voluit hominē dispdi. Sed et ipsi qui

creati sunt coinquinauerūt nomen ei⁹ q̄ fecit eos: et in-  
grati fuerūt ei q̄ pparauit eis vitā. Quapropter iu-  
diciū meū modo appropinqt. Que nō oibus demō-  
strauit nisi tibi: et tibi sili⁹ pauca. Et rīdi et dixi: Ecce  
nūc dñe demōstrasti mihi multitudinē signoz q̄ incipi-  
es facere i nouissimis: s; nō demōstrasti mihi q̄ tpe.

**R**espōdit ad me et dixit: Ca. IX  
Abetiens metire tēpus in semetipso: et  
erit cū videris qm̄ trāserit pars qdā si-  
gnoz q̄ p̄dicta sunt: tunc intelliges: qm̄  
ipm̄ est in q̄ incipiet altissim⁹ visitare se-  
culū qd̄ ab eo factū est: et qm̄ videbit in seculo motio  
locoꝝ et p̄p̄oz turbatio: tunc intelliges/qm̄ de his  
erat altissim⁹ locut⁹/a diebus q̄ fuerūt ante te ab ini-  
tio. Sicut enī oē qd̄ factū est in seculo initiūz habet  
pariter et cōsumationē: et cōsumatio est manifesta: sic  
et altissimi tēpora initia habēt manifesta i pdigijs  
et virtutib⁹/et cōsumatiōes in actu et in signis. Et erit  
omnis q̄ saluus factus fuerit: et q̄ poterit effugere p  
opa sua: et p fidē in qua credidisti/relinquet de pdi-  
ctis piculis: et videbit salutare meū in terra mea: et in  
finib⁹ meis: qm̄ sanctificauit me a seculo. Et tunc mi-  
serebunt q̄ nūc abusi sunt vias meas: et in tormētis  
cōmorabunt hi q̄ eas piecerūt in p̄temptu. Qui enī  
nō cognouerūt me viuētes beneficia cōsecuti: et q̄ fa-  
stidierūt legē meā: cum adhuc erāt habētes liberta-  
tem: et cū adhuc esset eis aptus penitētię loc⁹: nō in-  
tellexerūt sed spreuerūt: hos oportet post mortē in  
cruciamēto cognoscere. Tu ergo noli adhuc curio-  
sus esse quō impij cruciabunt: sed inquire quō iusti  
saluabunt: et quoz seculū: et propter quos seculū: et  
quādo. Et respondi et dixi: Olim locutus sum et nūc  
dico: et postea dicam: quoniā plures sunt qui pere-  
unt/q̄ qui saluabunt: sicut multiplicatur fluctus su-  
per guttā. Et rīdit ad me et dixi: Qualis ager/talia  
et semina: et quales flores/tales et tincture: et q̄lis ope-  
rator/talis et creatio: et qualis agricola/talis cultura:  
qm̄ tēp⁹ erat seculi. Et nunc cū essem parans eis his  
qui nunc sunt anteq̄ fieret seculū in quo habitaret:  
et nemo cōtradixit mihi: Tunc enī q̄sq; et nunc creat⁹  
in mūdo hoc parato et mense indeficiēt: et lege inue-  
stigabili corrupti sunt mores eoz. Et cōsideraui se-  
culū: et ecce erat periculū ppter cogitatiōes que i eo  
aduenerūt. Et vidi et peperci ei valde: et seruauit mi-  
hi acinum de botro: et plantationē de tribu multa.  
Pereat ergo multitudo que sine causa nata est: et ser-  
uetur acinus meus/ et plantatio mea: quia cum mul-  
to labore perfecit. Tu autem si adhuc intromittas se-  
ptem dies alios: sed nō ieiunabis in eis: ibis in cam-  
pum florum vbi domus nō est edificata: et mandu-  
cabis solūmodo de floribus campi: et carnem non  
manducabis: et vinum nō bibes: sed solūmodo flo-  
res. Deprecare altissimū sine intermissione: et veniā  
et loquar tecum. Et pfectus sum sicut dixit mihi in  
campū qui vocat ardash: et sedi ibi in florib⁹. Et de  
herbis agri manducaui: et facta est esca earum mihi  
in saturitatē. Et factum est post dies septem: et ego  
discumbēbam supra fenum: et cor meū iterū turba-  
batur sicut ante. Et apertū est os meum: et inchoaui  
dicere coram altissimo/et dixi: Dñe te nobis ostē-  
dens/ostensus es patribus nostris in deserto: quod  
nōn calcatur et infructuosus: quando erant exeuntes  
de egypto/et dicens dixisti: Tu israel audi me et se-  
men iacob intende sermonibus meis. Ecce enī ego



**S**emino in vobis legem meam: et faciet in vobis fructum: et glorificabimini in eo per seculum. Nam patres vestri accipientes legem non seruauerunt: et legitima tua non custodierunt: et factus est fructus legis non parus. Nec enim poterat quoniam tuus erat: nam qui acceperunt perierunt: non custodientes quod in eis seminatum fuerat. Et ecce consuetudo est: ut cum acceperit terra semen: vel nauem mare: vel vas aliquod eicam vel potum: cum fuerit exterminatum id in quo seminatum est: vel in quod missum est: simul id quod seminatum vel missum est: vel que suscepta sunt exterminantur: et suscepta iam non manent apud nos. Sed nobis sic non factum est. Nos quidem qui legem accepimus peccantes perimus: et cor nostrum quod suscepit eam: nam lex non perijt: sed permansit in suo labore. Et cum loquerer hec in corde meo: respexi oculis meis: et vidi mulierem in dextera parte. Et ecce hec lugebat et plorabat cum voce magna: et animo dolebat valde: et vestimenta eius discissa: et cinis super caput eius. Et dimisi cogitatum in quibus eram: cogitans et conuersus sum ad eam: et dixi ei: **U**t quid fles: et quid doles animo? Et dixit ad me: **D**imitte me domine meus ut defleam me: et adiciam dolorem: quoniam valde amara super animo: et humiliata sum valde. Et dixi ei: **Q**uid passa es? **D**ic mihi. Et dixit ad me: **S**terilis fui ego famula tua et non peperit habens maritum annis triginta. Ego enim per singulas horas: et per singulos dies et annos triginta hos deprecor altissimum nocte ac die. Et factum est post triginta annos exaudiuit me deus ancillam tuam: et vidit humilitatem meam: et attendit tribulationem meam: et dedit mihi filium. Et iocundata sum super eum valde ego et vir meus: et omnes ciues mei: et honorificabamur valde fortem. Et nutriui eum cum labore multo: et factum est cum creuisset et venisset accipere uxorem: feci diem

**E**puli. **Capitulum X**  
**F**actum est cum introisset filius meus in thalamo suo: cecidit et mortuus est: et eueritimus omnes lumina. Et surrexerunt omnes ciues mei ad consolandum me: et quiescimus in alium diem usque nocte. Et factum est cum omnes quiescissent ut me consolarentur ut quiescerent: et surrexi nocte et fugi: et veni sicut vides in hoc campo: et cogito iam non reuerti in ciuitatem: sed hic consistere: et neque manducare neque bibere: sed sine intermissione lugere et ieiunare usque dum moriar. Et dereliqui sermones in quibus eram: et respondi cum iracundia ad eam: et dixi: **S**tulta super omnes mulieres: non vides luctum nostrum: et que nobis contingunt? **Q**uoniam sion mater nostra ostendit tristitiam: et humilitate humiliata est luget validissime. Et nunc quoniam omnes lugemus et tristes sumus: quoniam omnes contristati sumus: tu autem contristaris in vno filio. **I**nterroga enim terram et dicet tibi: quoniam hec est que debeat lugere casum tantorum super eum germinantium. Et ex ipsa ab initio omnes nati et alij venient. Et ecce pene omnes in perditionem ambulat et exterminium sit multitudo eorum. Et quis ergo debet lugere magis: nisi hec que tam magnam multitudinem perdidit: quam tu que per vnum doles? **S**i autem dices mihi: quoniam non est plangens meus filius terre: quoniam fructum ventris mei perdidit: que cum meroribus peperit: et cum doloribus genui: terra autem super me viaz terre: abiitque in ea multitudo presens: quomodo euenit et ego tibi dico: **S**icut tu cum labore peperisti: sic et terra dat fructum suum: homini ab initio ei que fecit eam. **N**unc ergo retine apud te metipsam dolorem tuum: et fortiter

fer qui tibi contigerunt casus. **S**i enim iustificaueris terram: et consilium suum recipies in tempore: et in talibus collaudaberis. **I**ngredere ergo in ciuitatem ad virum tuum. Et dixit ad me: **N**on faciam neque ingrediar ciuitatem: sed hic moriar. Et apposui adhuc locum ad eam: et dixi: **N**oli facere hunc sermonem: sed consenti persuadenti. **Q**uot enim casus sion: **C**onsolare propter dolorem hierusalē. **V**ides enim quoniam sanctificatio nostra deserta effecta est: et altare nostrum demolitum est: et templum nostrum destructum est: et psalteria nostra humiliata sunt: et hymnus contuitus: et exultatio nostra dissoluta est: et lumen candelabri nostri extinctum est: et arca testamenti nostri direpta est: et sancta nostra contaminata sunt: et nomen quod inuocatum est super nos pene perphanatum est: et liberi nostri contumelia passi sunt: et sacerdotes nostri successi sunt: et leuitate nostra in captiuitate abierunt: et virgines nostre coniuncte sunt: et mulieres nostre vim passę sunt: et iusti nostri rapti sunt: et paruuli nostri perditii sunt: et iuuenes nostri fuerunt: et fortes nostri inuoluntati facti sunt. **E**t quod omnium maius signaculum sion: quoniam resignata est de gloria sua. **N**am et tradita est in manibus eorum: que nos oderunt: **T**u ergo excute tuam tristitiam multam: et depone abs te multitudinem dolorum ut tibi repropicietur fortiter: et requies faciet tibi altissimum: requiescentem laborum. **E**t factum est cum loquebar ad eam: facies eius fulgebat subito et species: coruscus fiebat visus eius: ut essem pauens valde ad eam: et cogitare quod esset hoc. **E**t ecce subito emisit sonitum vocis magnam timore plenum: ut commoueretur terra a mulieris sono. **E**t vidi: et ecce amplius mulier non comparebat mihi: sed ciuitas edificata: et locus demonstrabat de fundamentis magnis: et timui et clamaui voce magna: et dixi: **U**bi est vriel angelus qui a principio venit ad me? **Q**uoniam ipse me fecit venire in multitudine in excessu mentis huius. **E**t factum est finis meus in corruptionem: et oratio mea in improperium: et cum essem loquens ego hec: ecce venit ad me et vidit me. **E**t ecce eram positus ut mortuus: et intellectus meus alienatus erat. **E**t tenuit dexteram meam: et confortauit me: et statuit me super pedes meos. **E**t dixit mihi: **Q**uid tibi est: et que perturbat est intellectus tuus: et sensus cordis tui: et que conturbatis? **E**t dixi: **Q**uoniam dereliquisti me. **E**t ego quidem feci secundum sermones tuos: et exiui in campum: et ecce vidi et video quod non possum enarrare. **E**t dixit ad me: **S**tayt vir: et commouebo te. **E**t dixi: **L**oquere domine meus tu in me. **N**oli me derelinquere: ut non frustra moriar: quoniam vidi que non sciebam: et audio que non scio. **A**ut nunquid sensus meus fallit: et anima mea supermat? **N**unc ergo deprecor te ut demostres seruo tuo de excessu huius. **E**t respondit ad me: et dixit: **A**udi me: et doceam te: et dicam tibi de quibus times: quoniam altissimus reuelauit tibi mysteria multa. **V**idit rectam viam tuam: quoniam sine intermissione contristabar pro populo tuo: et valde lugebas propter sion. **H**ic ergo intellectus visionis que tibi apparuit ante paululum. **Q**uam vidisti lugentem: inchoasti consolari eam. **N**unc autem iam specie mulieris non vides: sed apparuit tibi ciuitas edificari: et quoniam enarrabat tibi de casu filij sui. **H**ec absolutio est. **H**ec mulier quam vidisti: hec est sion: et quoniam dixi tibi quam et nunc conspicias: ut ciuitatem edificataz. **E**t quoniam dixi tibi quod sterilis fuit annis triginta: propter quod erat anni. scilicet triginta: quoniam non erat in ea adhuc oblatio oblata. **E**t factum est post annos triginta edificauit salomō ciuitatem et obtulit oblationes: tunc fuit quoniam peperit sterilis filium. **E**t quod tibi dixi: quoniam



**E**nutriuit eum cum labore: hoc erat habitatio in hierusalem. Et quoniam dixit tibi: quod filius meus veniens in suo thalamo mortuus esset: et contigisset ei casus: hoc erat quod facta est ruina hierusalem. Et ecce vidisti similitudinem eius: et quoniam filium lugeret: inchoasti consolari eam: et de his quae contigerunt haec erant tibi aperienda. Et nunc videt altissimus quoniam ex animo contristatus es: et quoniam ex toto corde pateris pro ea: ostendit tibi claritatem gloriae eius: et pulchritudinem decoris eius. Propterea ei dixi tibi ut maneres in campo ubi domus non est edificata. Sciebam enim ego quoniam altissimus incipiebat tibi ostendere haec: propterea dixi tibi: ut venires in agrum ubi non est fundamentum edificij. Nec enim poterat opus edificij hominis sustineri in loco ubi incipiebat altissimi civitas ostendi. Tu ergo noli timere: neque expauescat cor tuum: sed ingredere et vide splendorum et magnitudinem edificij: quantum capax est tibi visu oculorum videre: et post haec audies quantum capit auditus aurium tuum audire. Tu enim beatus es pro multis: et vocatus es apud altissimum sicut et pauci. Nocte autem quae in crastinum futura est: manebis hic: et ostendet tibi altissimus eas visiones supremorum quae faciet altissimus his quae habitant super terram a nouissimis diebus. Et dormiui illam noctem et aliam: sicut dixerat mihi. Ca. XI

**E**t vidi somnium: et ecce ascendeat de mari aquila cui erant duodecim alae penarum et capita tria. Et vidi et ecce expandebat alas suas in omnem terram: et omnes venti caeli insufflabant in eam et colligebant. Et vidi: et de penis eius nascebant contrarie penae: et ipse fiebant in penaculis minutis et modicis. Nam capita eius erant quiescentia: et dimidium caput erat maius aliorum capitum: sed ipsa quiescebat cum eis. Et vidi et ecce aquila volauit in penis suis: et regnavit super terram: et super eos qui habitant in ea. Et vidi quoniam subiecta erant ei omnia sub caelo: et nemo illi contradicebat: neque vnus de creatura quae est super terram. Et vidi: et ecce surrexit aquila super ungues suos: et misit vocem penis suis: dicens: Nolite omnes simul vigilare: dormite vnusquisque in loco suo: et pro tempore vigilate. Capita autem in nouissimo seruent. Et vidi: et ecce vox non exibat de capitibus eius: sed de medietate corporis eius. Et numeravi contrarias penas eius: et ecce ipse erant octo. Et vidi: et ecce a dextera parte surrexit vna pena: et regnavit super omnem terram. Et factum est cum regnaret: venit ei finis et non apparuit locus eius: et sequens exurrexit et regnabat. Ipsa multum tenuit tempus. Et factum est cum regnaret: et veniebat finis eius: ut non appareret sicut prior: et ecce vox emissa est illi dicens: Audi tu quae tanto tempore tenuisti terram. Haec annuncio tibi antequam incipias non apparere. Nemo post te tenebit tempus tuum: sed nec dimidium eius. Et leuauit tertia: et tenuit principatum sicut et priores: et non apparuit et ipsa. Et sic continebat et omnibus alijs singillatim principatum gerere: et iterum nusquam comparere. Et vidi: et ecce in tempore sequentes penae erigebant a dextera parte ut tenerent et ipse principatum: et ex his erant quae tenebant: sed tamen statim non comparerebant: nam et alique ex eis erigebant: sed non tenebant principatum. Et vidi post haec: et ecce non comparuerunt duodecim penae et duo penacula: et nihil superat in corpore aquila: nisi duo capita quiescentia et sex penacula. Et vidi et ecce sex penaculis diuise sunt duae: et masculerunt sub capite: quod est ad dexteram partem: Nam quattuor masculerunt in loco suo. Et vidi: et ecce haec subalares co-

gitabant se erigere et tenere principatus. Et vidi: et ecce vna erecta est: sed statim non comparuit. Et secunda velocius quam priores non comparuerunt. Et vidi: et ecce duae quae superauerunt apud semetipsas cogitabant et ipse regnare: Et in eo cum cogitarent: ecce vnum quiescentium capitum quod erat medium euigilabat: hoc enim erat duorum capitum maius. Et vidi quoniam completa sunt duo capita secum: et ecce conuersum est caput cum his quae cum eo erant: et comedit duas subalares quae cogitabant regnare. Hoc autem caput potenter tenuit omnem terram: et dominabatur in ea his quae habitabant terram cum labore multo: et potenter tenuit orbem terrarum super omnes alas quae fuerunt. Et vidi post haec: et ecce medium caput subito non comparuit: et hoc sicut alae. Superauerunt autem duo capita: quae et ipsa simul regnauerunt super terram: et super eos quae habitant in ea. Et vidi: et ecce deuorauit caput a dextera parte illud quod a leua. Et audiui vocem dicentem mihi: Conspecte contra te: et considera quod vides. Et vidi: et ecce sicut leo concitatus de silua rugiens: et vidi quoniam emittebat vocem hominis ad aquilam. Et dixit: dicens: Audi tu et loquar ad te: et dicit altissimus tibi: Nonne tu es qui superasti de quattuor animalibus quae fecerant regnare in seculo meo: et ut per eos veniret finis temporum eorum? Et quartus veniens deuicit omnia animalia quae transierunt: et potenter tenuit seculum cum tremore multo: et omnem orbem cum labore pessimo: et inhabitauit tot temporibus orbem terrarum cum dolo: Et iudicasti terram non cum veritate: Tribulasti enim mansuetos: et lesisti quiescentes: et dilexisti mendaces: et destruxisti habitaciones eorum quae fructificabant: et humiliasti muros eorum quae te non nocuerunt. Et ascendit contumelia tua ad altissimum: et superbia tua ad fortem. Et respexit altissimus superba tempora: et ecce finita sunt: et scelera eius completa sunt. Propterea non appareas tu aquila et alae tuae horribiles: et penacula tua pessima: et capita tua maligna: et ungues tui pessimi: et omnem corpus tuum vanum: ut refrigeret omnis terra: et reuertatur liberata de tua vi: et speret iudicium et misericordiam eius qui fecit eam. Ca. XII

**E**t factum est dum loqueretur leo verba haec ad aquilam. Et vidi: et ecce quod superauerat caput et non comparuerunt quattuor alae illae quae ad eum transierunt et erectae sunt ut regnarent: et erat regnum eorum exile: et tumultu plenum. Et vidi: et ecce ipsa non apparebant: et omne corpus aquilae incendebat: et expauescebat terribiter. Et ego a tumultu et excessu metis: et a magno timore vigilauit: et dixi spiritui meo: Ecce tu prestitisti mihi hoc: in eo quod scrutaris vias altissimi. Ecce adhuc fatigatus sum spiritu: et spiritu meo inualidus sum valde: et nec modica est in me virtus a multo timore quam expaui nocte hac. Nunc ergo orabo altissimum: ut me confortet usque in finem. Et dixi: Dominator domine si inueni gratiam ante oculos tuos: et si iustificatus sum apud te pro multis: et si certe ascendit deprecatio mea ante faciem tuam: conforta me: et ostende seruo tuo mihi interpretationem et distinctionem visus horribilis huius: ut plenissime consoleris animam meam. Dignum enim me habuisti ostendere mihi temporum nouissima. Et dixit ad me: haec est interpretatio visionis huius. Aquilam quam vidisti ascendente de mari: hoc est regnum quod visum est in visione danieli fratri tuo. Sed non est illi interpretatum: quoniam ego nunc tibi interpreto. Ecce dies veniunt: et exurget regnum super terram: et erit timor acrior omnium regnorum quae fuerunt ante eum



**R**egnabunt autem in ea reges duodecim: vnus post vnus. Nam secundus incipiet regnare et ipse tenebit amplius tempus pre duodecim. Hec est interpretatio duodecim alarum quas vidisti. Et quam vidisti vocem que locuta est: non de capitibus eius exeunt: sed de medio corporis eius: hec est interpretatio. Quia post tempus regni illius nascentur contentiones non modice: et periclitabitur ut cadat et non cadet tunc: sed iterum constituetur in suum initium. Et quam vidisti subalares octo coherentes alis eius: hec est interpretatio: Erunt in ipso octo reges: quorum erunt tempora leuia et anni citati: et duo quidem ex ipsis parient. Appropinquate autem tempore medio: quattuor seruabunt in tempore cum incipiet appropinquare tempus eius ut finiat. Due vero in finem seruabunt. Et quam vidisti tria capita quiescentia: hec est interpretatio: In nouissimis eius suscitabit altissimus tria regna: et reuocabit in ea multa: et dominabunt terra: et qui habitant in ea cum labore multo super omnes qui fuerunt ante hos. Propter hoc ipsi vocati sunt capita aquile. Isti enim erunt qui recapitulabunt impietates eius: et qui perficient nouissima eius. Et quoniam vidisti caput maius non apparatus: hec est interpretatio eius. Quoniam vnus ex eis super lectum suum morietur: et tamen cum tormentis. Nam duo qui pseuerauerint: gladius eos comedet. Tercius enim gladius comedet qui cum eo: sed tamen hic gladio in nouissimis cadet. Et quoniam vidisti duas subalares traicientes super caput: quod est in dextera parte: hec est interpretatio. Hi sunt quos conseruauit altissimus in finem suum: hoc est regnum exile et turbationis plenum. Sicut vidisti et leonem: quem vidisti de silua euigilantem et rugientem et loquentem ad aquilam et arguentem eam: et iniusticias ipsius per omnes sermones eius: sicut audisti: hic est vetus quem seruauit altissimus in finem ad eos et impietates ipsorum: et arguet illos: et incutiet coram ipsis descriptiones eorum. Statuet enim eos in iudicium viuos: et erit cum arguerit eos: tunc corripiet eos: Nam residuum populum meum liberabit cum miseria: qui saluati sunt super fines meos: et iocundabit eos: quoad usque veniet finis: dies iudicij: de quo locutus sum tibi ab initio. Hoc somnium quod vidisti: et hec interpretatio. Tu ergo solus dignus fuisti scire altissimi secretum hoc. Scribe ergo omnia ista in libro que vidisti: et pone ea in loco abscondito: et docebis ea sapientes de populo tuo: quorum corda scis posse capere et seruare secreta hec. Tu autem adhuc sustine hic alios dies septem: ut tibi ostendat quicquid visum fuerit altissimo ostendere tibi. Et perfectus est a me. Et factum est cum audisset omnis populus: quoniam pertransierunt septem dies: et ego non fuisset reuersus in ciuitatem: et congregauit se omnis a minimo usque ad maximum: et venit ad me: et dixerunt mihi dicentes: Quid peccauimus tibi: et quid iniuste egimus in te quoniam dereliquens nos: sedisti in loco hoc? Tu enim nobis superes solus ex omnibus populis: sicut botrus de vinea: et sicut lucerna in loco obscuro: et sicut portus et nauis saluata a tempestate. Aut non sufficiunt nobis mala que contingunt? Si ergo tu nos dereliqueris: quanto nobis erat melius si essemus successi: et nos cum incendio sion? Nec enim nos sumus meliores eorum que ibi mortui sunt. Et plorauerunt voce magna. Et respondi ad eos et dixi: Confide israel: et noli tristari tu domus iacob. Est enim memoria vestra coram al-

tissimo et fortis non est oblitus vestri in temptatione. Ego enim non dereliqui vos: neque excessi a vobis: sed veni in hunc locum ut deprecarer pro desolatione sion: ut quererem misericordiam pro humilitate sanctificationis vestre. Et nunc ite vnusquisque vestrum in domum suam: et ego veniam ad vos post dies istos. Et perfectus est populus sicut dixi ei in ciuitatem. Ego autem sedi in campo septem diebus: sicut mihi mandauit: et manducabam de floribus solummodo agri: et de herbis facta est esca mihi in diebus illis. Ca. XIII

**F**actum est post dies septem: et somniaui somnium nocte. Et ecce de mari ventus exurgebat: ut conturbaret omnes fluctus eius. Et vidi: et ecce conualescebat ille homo cum nubibus celi: et vbi vultum suum vertebat: ut consideraret: tremebant omnia que sub eo videbantur: et vbi que exiebat vox de ore eius: ardescebant omnes qui audiebant voces eius: sicut quiescit terra quando senserit ignem. Et vidi post hec: et ecce congregabat multitudo hominum quorum non erat numerus de quattuor ventis celi: ut deberent larent hominem qui ascenderet de mari. Et vidi: et ecce sibimetipsi sculpsit montem magnum: et volauit super eum. Ego autem quesui videre regionem vel locum vnde sculptus esset mons: et non potui. Et post hec vidi: et ecce omnes qui congregati sunt ad eum ut expugnarent eum timebant valde: tamen audebant pugnare. Et ecce ut vidit impetum multitudinis venientis non leuauit manum suam: neque frameam tenebat: neque aliquod vas bellicosum: nisi solummodo: ut vidi: quoniam emisit de ore suo sicut flatum ignis: et de labijs eius spiritus flame: et de lingua eius emittebat scintillas et tempestates: et comixta sunt omnia simul: hic flatus ignis et spiritus flame: et multitudo tempestatis: et con-

**D**cidit super multitudinem in impetu que parata erat pugnare: et succedit omnes: ut subito nihil videretur de innumerabili multitudine: nisi solummodo puluis et fumi odor. Et vidi: et extimui. Et post hec vidi ipsorum hominem descendente de monte: et vocante ad se multitudinem aliam pacificam: et accedebat ad eum vultus hominum multorum quorumdam gaudentium: quorumdam tristantium: aliqui vero alligati: aliqui adducentes ex eis qui offerebantur. Et egrotavi a multitudine pauoris: et expugnatus sum: et dixi: Tu ab initio demonstraisti seruo tuo mirabilia hec: et dignum me habuisti ut susciperes deprecationem meam: et nunc demonstra mihi adhuc interpretationem somnii huius. Sicut enim existimo in sensu meo: ut qui derelicti fuerint in diebus illis. Et multo plus: ut his qui non sunt derelicti. Qui enim non sunt derelicti tristes erant. Intellego nunc que sunt reposita in nouissimis diebus: et occurrent eis: sed et his qui derelicti sunt. Propter hoc venerunt enim in pericula magna et necessitates multas: sicut ostendunt somnia hec. Attamen facilius est periclitatem venire in hunc quam pertransire sicut nubem a seculo: et nunc videre que contingunt in nouissimo. Et respondit ad me: et dixit: Et visionis interpretationem dicam tibi: et de quibus locutus es: adaperiam tibi. Quia de his dixisti qui derelicti sunt: hec est interpretatio. Qui aufert periculum illo tempore: hic se custodiuit. Qui in periculo iciderunt: hi sunt qui habent opera et fidem ad fortissimum. Scito ergo: quoniam magis beatificati sunt qui derelicti sunt per eos qui mortui sunt. Hec interpretatio visionis.



**Q**uia vidisti virum ascendente de corde maris: ipse est quem conseruat altissimus multis temporibus: qui per semetipsum liberabit creaturam suam: et ipse disponet qui derelicti sunt. Et quoniam vidisti de ore eius exire ut spiritum et ignem et tempestatem: et quoniam non tenebat fraeam: neque vas bellicosum: corripit enim impetus eius multitudinem que venerat expugnare eum: hec est interpretatio: Ecce dies veniunt: quoniam incipiet altissimus liberare eos qui super terram sunt: et veniet in excessu mentis super eos qui inhabitabant terram: Et alij alios cogitabunt debellare: ciuitas ciuitatem et locus locum: et gens aduersus gentem: et regnum aduersus regnum. Et erit cum fient hec: et contingent signa que ante ostendi tibi: et tunc reuela sibi filius meus: quem vidisti ut virum ascendente. Et erit: quando audierint omnes gentes vocem eius: et derelinquet vnusquisque in regione sua bellum suum quod habent ad alterum et colliget in vnum multitudo innumerabilis: sicut volentes venire et expugnare eum. Ipse autem stabit super cacumen montis sion. Sion autem veniet et ostendet omnibus parata et edificata: sicut vidisti montem sculpi sine manibus. Ipse autem filius meus arguet que adinuenerunt gentes impietates eorum: que tempestatem appropinquauerunt propter mala cogitamenta eorum et cruciamenta quibus incipient cruciari: que assimilata sunt flame: et perdet eos sine labore: per legem que igni assimilata est. Et quoniam vidisti eum colligentem ad se aliam multitudinem pacificam: hec sunt decem tribus que captiue facte sunt de terra sua in diebus osee regis: quem captiuum duxit salmanasar rex assyriorum: et transtulit eos trans flumen: et translati sunt in terram aliam. Ipsi autem sibi dederunt consilium hoc ut derelinquerent multitudinem gentium: et proficerent in vltiore regione vbi nunquam inhabitauit genus humanum: vel ibi obseruare legitima sua que non fuerant seruantes in regione sua. Per introitus autem angustos fluminis euphraten introierunt. Fecit enim eis tunc altissimus signa: et statuit venas fluminis vsquequo transirent. Per eam enim regionem erat via multa itineris anni vnus et dimidius: nam regio illa vocatur agarath. Tunc inhabitauerunt ibi vsque in nouissimo tempore: et nunc iterum cum ceperint venire: iterum altissimus statuet venas fluminis ut possint transire: propter hec vidisti multitudinem cum pace. Sed et qui derelicti sunt de populo tuo: hi sunt qui inueniunt inter terminum meum. Factum erit ergo quando incipiet perdere multitudinem earum que collecte sunt gentes: pteget eos qui superauerunt populum: et tunc ostendet eis multa plurima portenta. Et dixi ego: Dominator domine hoc mihi ostende propter quod vidi virum ascendente de corde maris. Et dixit mihi: Sicut non potes hec vel scrutari vel scire que sunt in profundo maris: sic non poterit quisque super terram videre filium meum: vel eos qui cum eo sunt: nisi in tempore diei. Hec est interpretatio somnium quod vidisti et propter quod illuminatus es hic solus. Dereliquisti enim tuam: et circa meam vacasti legem et quesisti. Vita enim tua disposuisti in sapientia: et sensum tuum vocasti matrem. Et propter hoc ostendi tibi merces apud altissimum. Erunt enim post alios tres dies: ad te alia loquar: et exponam tibi graua et mirabilia. Et perfectus sum et transi in campum: multum glorificans et laudans altissimum de mirabilibus que per tempus faciebat: et quoniam gubernat ipsum et que sunt in temporibus illata. Et sedi ibi tribus diebus.

**F**actum est tertio die: et ego Ca. XIII sedebam sub quercu. Et ecce vox exiit contra me de rubo et dixit: Esdra / Esdra / Et dixi: Ecce ego domine: Et surrexi super pedes meos. Et dixit ad me: Reuelas reuelatus sum super rubum: et locutus sum moysi / quando populus meus seruiebat in egypto: et misi eum / et eduxi populum meum de egypto: et adduxi eum super montem sion: et detinebam eum apud me diebus multis: et enarraui ei mirabilia multa: et ostendi ei temporum secreta et finem: et precepi ei / dicens: Hec in palam facies verba: et hec abscondes. Et nunc tibi dico: signa que demonstraui: et somnia que vidisti: et interpretationes quas tu vidisti in corde tuo: repone ea: tu enim recipies ab omnibus: conuerteris residuus cum consilio meo: et cum similibus tuis: vsquequo finiant tempora. Quoniam seculum perdidit iuuentutem suam: et tempora appropinquant senescere. Duodecim enim partibus diuisum est seculum: et transierunt eius decima: et dimidium decime partis: supersunt autem eius post medium decime partis. Nunc ergo dispone domum tuam: et corripe populum tuum et consolare humiles eorum et renuncia iam corruptele: et dimitte abs te mortales cogitationes: et proice abs te pondera humana: et exue te iam infirmam naturam: et repone in vna parte molestissima tibi cogitamenta: et festina transmigra a temporibus his. Que enim vidisti nunc corrigisse mala: iterum horum deteriora faciet. Quantum enim inualidum fiet seculum a senectute: tantum multiplicabitur super inhabitantes mala. Prolongauit enim se magis veritas et appropinquauit mendacium. Nam enim festinat venire quam vidisti visionem. Et respondi / et dixi coram te domine: Ecce ego abibo sicut precepisti mihi: et corripiam presentem populum. Qui autem iterum nati fuerint quis comonebit: Positum est ergo seculum in tenebris: et qui inhabitat in eo sine lumine. Quoniam lex tua incensa est: propter quod nemo scit que a te facta sunt vel que incipient opera. Si enim inueni in te gratiam: imitte in me spiritum sanctum: et scribam omne quod factum est in seculo ab initio que erant in lege tua scripta: ut possint homines inuenire semitam: et qui voluerint viuere in nouissimis viuant. Et respondit ad me: et dixit: Glades congrega populum tuum: et dices ad eos: ut non querat te diebus quadraginta. Tu autem prepara tibi buxos multos: et accipe tecum saream / dabriam / selemiam / echanum et asiel quinq; hos: qui parati sunt ad scribendum velociter. Et venies huc: et ego accedam in corde tuo lucernam intellectus: que non extinguet quoad usque finiant que incipies scribere. Et tunc perfectis quedam palam facies: quedam sapientibus absconse trades. In crastinum enim hac hora incipies scribere. Et perfectus sum sicut mihi precepit: et congregaui omnem populum: et dixi: Audi israel verba hec. Peregrinati sunt patres nostri ab initio in egypto: et liberati sunt inde: et acceperunt legem vite quam non custodierunt / quam et vos post eos transgressi estis: et data est vobis terra in sortem: et terra sion et patres vestri et vos iniquitatem fecistis: et non seruastis vias quas precepit vobis altissimus: et iustus iudex cum sit: abstulit a vobis in tempore quod donauerat. Et nunc vos hic estis: et fratres vestri introsum vestrum sunt. Si ergo imperaueritis sensum vestro: et erudieritis cor vestrum: viui conseruati eritis: et post mortem misericordiam consequimini. Iudicium enim post mortem veniet: quando ite-



**R**u reuiuifcem: et tunc iustorum noia parebunt: et impiorum facta ostendent. Ad me igitur nemo accedat nunc/neque requirat me usque dies quadraginta. Et accepi quique viros sicut mandauit mihi: et perfecti sumus in capite: et mansimus ibi: et factus sum in crastinum. et ecce vox vocauit me dicens: Esdra aperi os tuum/ et bibe quod te potauero. Et aperui os meum/ et ecce calix plenus porrigebatur mihi. Hoc erat plenum sicut aqua: color autem eius ut ignis similis. Et accepi et bibi: et in eo cum bibissem: cor meum cruciabat intellectu: et in pectus meum crescebat sapientia. Nam spiritus meus conseruabat memoria. Et apertum est os meum/ et non est clausum amplius. Altissimus dedit intellectum quique viri: et scripserunt que dicebantur excessiones nocte: que non sciebant. Nocte autem manducabant panem: ego autem per diem loquar: et per noctem non tacebam. Scripti sunt autem per quadraginta dies libri ducendi quattuor. Et factum est cum compleuissent quadraginta dies: locutus est altissimus dicens: Priora que scripsisti in palam pone: et legat digni et indigni: nouissimos autem septuaginta serua/ bis/ ut tradas eos sapientibus de populo tuo. In his enim est vena intellectus: et sapientia fons: et scientia flumen. Et feci sic.

**E**cce loquere in aures plebis mee. Ca. XV  
**E**rmodes prophete que miserum in os tuum dicit dominus: et fac ut in charta scribantur: quoniam fideles et veri sunt. Ne timeas a cogitationibus aduersum te: nec turbet te incredulitas dicentium: quoniam omnes increduli in incredulitate sua morietur. Ecce ego iduco dicit dominus super orbem terrarum mala: gladium et famem et mortem et interitum: propter quod suppolluit iniquitas orbem terrarum: et ad impleta sunt opera nociua illorum. Propterea dicit dominus: Non silebo de impietatibus eorum que irreligiose agunt: nec sustinebo in his que inique exercent: ecce sanguis innoxius et tristis clamat ad me: et anime iustorum clamant pseueranter: Et iudicabis iudicabo illos dicit dominus: et accipias orbem sanguinem innoxium ex illis ad me. Ecce populus meus quasi grex ad occisionem ducitur: iam non poterit illi habitare in terra egypti: sed educam eum in manu potentis et brachio excelso. Et percussio plaga sicut percutio: et corruptio orbem terram eius. Rugebit egyptus et fundameta eius plaga verberata et castigatione que inducet eum deus. Rugebunt cultores operantes terram: quoniam deficiet semina eorum ab yredine et gradine: et a sidere terribili. Et seculo: et que habitant in eo: quia appropinquavit gladius et stritio eorum: et exurget gens super gentem ad pugnam et rhomphea in manibus eorum. Erit enim incostabilitas hominibus: et alij alijs inualescentes non curabunt regem suum et principes: vique gestorum suorum in potentia sua. Occupasset enim homo in ciuitate ire: et non poterit. Propter superbiam enim eorum ciuitates turbabunt: domus exterenf: homines metuunt. Non miseribit homo proximum suum ad irritum faciendum domos eorum in gladium ad diripiendas substancias eorum propter famem panis et tribulationem multam. Ecce ego conuoco dicit deus omnes reges terre ad me uenturum que sunt ab oriente et ab austro/ ab euro et a libano/ ad uertentes ad se: et reddere que dederunt illis. Sicut faciunt usque hodie electi meis: sic faciam et reddam in sinu eorum. Hec dicit dominus deus: Non poterit dextera mea super peccatores: nec cessabit rhomphea super effundentes sanguinem innocuum super terram. Erunt ignis ab ira eius: et deuorauit fundameta terre: et peccatores quasi stramen incensum. Et eis que peccant et non obseruant mandata mea/ dicit dominus. Non parca illis. Discedite filij a potestate nolite contaminare sanctificationem meam: quoniam nouit dominus omnes que delinquit in illis. Propterea tradidit

eos in mortem et in occisionem. Jam enim uenerunt super orbem terrarum mala et manebunt in illis. Non enim liberabit vos deus propter quod peccastis in eum. Ecce visio horribilis: et facies illius ab oriente. Et exient nationes draconum arabum in curribus multis: et sicut stat eorum numerus feret super terram: ut iam timeant et trepidet omnes que illos audiet carmonij insanietes in ira: et exient ut apertum de silua: et adueniet in uirtute magna: et constabunt in pugnam cum illis: et vastabunt portionem terre assyriorum. Et post hec supualefcent dracones natiuitatem sue memores: et couertent se conspirantes in uirtute magna ad psequendos eos. Isti turbabunt et silebunt in uirtute illorum: et couertent pedes suos in fugam: et a territorio assyriorum subsessor obsidebit eos: et consumet unum ex illis: et erit timor et tremor in exercitu illorum: et contentio in reges ipsorum. Ecce nubes ab oriente et a septentrione usque ad meridianum: et facies eorum horrida ualde plena ire et pcellere. Et collidetur se inuicem: et collidetur sidus copiosum super terram: et sidus illorum. Et erit sanguis a gladio usque ad uentrem: et fumus hominis usque ad substramentum cameli. Et erit timor et tremor multus super terram: et horrebunt que uidebunt iram illam: et tremor apprehendet illos. Et post hec mouebuntur nimbis copiosi a meridiano et septentrione: et portio alia ab occidente. Et supualefcent venti ab oriente et recludent eam et nubem quam suscitauit in ira: et sidus ad faciendam exterritationem ad orientalem uentum et occidentem uiolabit. Et exaltabuntur nubes magne et ualide plene ire et sidus/ ut exterreant omnem terram et inhabitantes eam: et infundent super orbem locum altum et eminentem sidus terribile/ ignem et gradinem et rhompheas volantes: et aquas multas/ ut etiam impleant omnes capita et omnes riuus plenitudine aquarum multarum. Et demolientur ciuitates et muros et montes et colles et ligna siluarum: et fenem pratorum et frumeta eorum. Et transibunt stantes usque babilonem: et exterrēt eam: coueruent ad ipsam et circumbunt eam: et effundent sidus et orbem iram super eam. Et subibit puluis et fumus usque in celum: et omnes in circuitu lugebunt eam: et que sub ea remaserint seruiet his que exterruerunt. Et tu asia concors in specie babilonis et gloria persone eius: ue tibi misera propter quod assimilasti ei: et ornasti filias tuas in fornicatione ad placendum et gliandum in amatoribus tuis que tecum spercupierunt fornicari. Odibile imitata es in omnibus opibus eius et in adiuuentibus eius: propterea dicit deus: Immitam tibi mala/ uidiuitatem/ paupertatem/ et famem/ et gladium/ et pestem ad deuastandas domos tuas a uiolatione: et morte et gloria uirtutis tue. Sicut flos siccabit cum exurget ardor que emissus est super te: infirmaberis ut paupercula plagata et castigata a mulieribus/ ut non possint te suscipere potentes et amatores. Numquid ego sic celabo te/ dicit dominus: nisi occidisses electos meos in omniterpe: exaltas percussione manu/ et dices super mortem eorum: cum in ebriata ees exorna specie uultus tui? Adherces fornicationis tue in sinu tuo: propter redditionem accipies. Sicut facis electi meis dicit dominus: sic faciet tibi deus/ et tradet te in malum. Et nati tui fame interuent: et tu rhomphea cades: et ciuitates tue conterent: et omnes tui in capite gladio cadent. Et que sunt in montibus fame pibunt: et manducabunt carnes suas/ et sanguinem bibent a fame panis et siti aque. Infelix pro maria uenies: et rursum accipies mala. Et in transitu allidet ciuitatem occisam et exterrēt aliquam portionem terre tue/ et parte glie tue exterminabunt rursum reuertentes puerisaz. Et demolita eris illis stipula: et ipsi erunt tibi ignis: et deuoria



**E**bunt te et ciuitates tuas: et terram tuam et montes tuos: omnes siluas tuas et lignum fructiferum igni comburent. Filios tuos captiuos ducet: et censum tuum in preda habebunt et gloriam faciei tue exterminabunt. **Ca. XVI**

**U**t tibi babilon et asia: et tibi egypte et syria. Precingite vos faciem et ciliis: et plangite filios vestros et dolete: quoniam appropinquauit contumelia uestra. Immissus est uobis gladius: et quis est qui auertat illum? Immissus est uobis ignis: et quis est qui extinguat illum? Immissa sunt uobis mala: et quis est qui repellat ea? Non quod repellat aliquis leonem esurietem in silua: aut extinguat ignem in stipula mox quam cepit ardere? Non quod repellat aliquis sagittam a sagittario forti missam? Dominus fortiter immittit mala: et quis est qui repellat ea? Exiit ignis ex iracundia eius: et quis est qui extinguat eum? Coruscabit: et quis non timebit? Tonabit: et quis non pauebit? Dominus comminabit: et quis non fundit? contremiscent a facie ipsius? Terra tremuit et fundamenta eius: mare fluctuat de profundo: et fluctus eius turbabunt: et pisces eius a facie domini: et gloria uirtutis eius: quoniam fortis dextera eius quae arcum tendit: sagittae eius acute quae ab ipso mittuntur: non deficient cum cepint mitti in fines terre. Ecce mittuntur mala et non reuertentur donec ueniant super terram: Ignis succedit: et non extinguetur donec consumat fundamenta terre. Quomodo non redit sagitta missa a valido sagittario: sic non reuertentur mala quae missa fuerunt in terram. **U**le mihi: et ule mihi: Quis me liberabit in illis diebus? In initium dolorum et multum gemit: in initium famis et multum interit: in initium bellorum et formidabunt potestates: in initium malorum et trepidabunt omnes. In his quod faciam cum uenerint mala? Ecce famem et plagam et tribulationem et angustiam missa sunt flagella in emendationem: et in his omnibus se non uertent ab iniquitatibus suis: neque flagellorum memores erunt semper. **E**cce erit annone uilitas super terram: sic ut putant sibi esse directam pacem: et tunc germinabunt mala super terram: gladius famem et magna confusio. A fame enim plurimi qui inhabitant terram interient: et gladius prodeit ceteros qui superauerint a fame: et mortui sicut stercores proiciuntur: et non erit qui consolatur eos. Derelinquet enim terra deserta: et ciuitates eius derelictae. Non derelinquet qui colat terram: et qui seminat eam. Ligna dabit fructum: et quis uindemiabit illa? Quia matura fiet: et quis calcabit illam? Erit enim locus magna desertio: Lupiet enim homo hominem uideri: uel uocem eius audire. Relinquent enim de ciuitate decem: et duo de agro qui absconderint se in densis nemoribus et scissuris petrarum: quomodo dum derelinquitur in oliueto: et singulis arboribus tres aut quattuor oliuae: aut sicut in uinea uindemiata racemi relinquuntur ab his qui diligenter uineam scrutantur: sic relinquuntur in diebus illis tres aut quattuor scrutantibus domos eorum in ruina. Et relinquet terra deserta: et agri eius in ueterantur: et uiae eius et omnes seminae eius germinabunt spinas: eo quod non transierint homines per eas. Lugebunt uirgines non habentes sponsum: lugebunt mulieres non habentes uiros. Lugebunt filiae earum non habentes adiutorium sponsum earum. In bello consumentur: et uiri earum in fame extremi. Audite uo ista et cognoscite ea serui domini. Ecce uerbum domini: excipite istud: ne dijs credat de quibus dicit dominus: Ecce appropinquat mala: et non tardat. Quomodo pregnas cum parit in nono mense filium suum appropinquante hora partus eius: ante horas duas uel tres dolores circumuehant uentrem eius: et prodeunte infante de uentre non tardabit unum punctum: sic non morabuntur mala ad prodeundum super terram: et seculum gemit: et dolores circumuehant illum.

lud audite uerbum plebs mea: Parate uos in pugnam: et in malis sic estote quasi adueniens terra. Qui uedit: quasi qui fugiat: et qui emit: quasi qui perditurus. Qui mercatur: quasi qui fructum non capiat: et qui edificat: quasi qui non habitat. Qui seminat: quasi qui non metet: sic et qui uinea putet quasi qui non uindemiatur. Qui nubunt: sic quasi filios non facturi: et qui non nubunt: sic quasi uidui: propter quod qui laborat: sine causa laborat. Fructus eius illorum alienigenae metent: et substantiam illorum rapiet: et domos euertent et filios eorum captiuabunt: quia in captiuitate et fame generant natos suos. Et qui negociantur in rapina quantum diu exornant ciuitates et domos suas et possessiones et personas suas: tanto magis ad celum labor eos super peccata dicit dominus. Quomodo celatur fornicaria: mulier idonea et bona ualde: sic celabitur iusticia iniquitatem cum exornat se et accusat eam in facie cum uenerit qui defendat excurrentem omne peccatum super terram. Propterea nolite simulari ei nec operibus eius: quoniam adhuc pusillum: et tolletur iniquitas a terra: et iusticia regnabit in uos. Non dicat peccator se non peccasse: quoniam carbonem ignis comburet super caput eius: qui dicit non peccaui coram deo et gloria ipsius. Ecce dominus cognoscet omnia opera hominum: et aduentiones illorum: et cogitationes illorum: et corda illorum. Dixit enim: Fiat terra: et facta est: Fiat celum: et factus est: Et in uerbo illius stelle fundatae sunt: et noui numerus stellarum. Qui scrutatur abyssum et thesauros illarum: Qui mensus est mare: et conceptum eius: Qui conclusit mare in medio aquarum: et suspendit terram super aquas uerbo suo: Qui extendit celum quasi cameram: super aquas fundauit firmamentum: Qui posuit in deserto fontes aquarum: et super verticem montium lacus ad emittendum flumina ab eminenti petra ut portaret terram: Qui finxit hominem: et posuit cor suum in medio corporis: et misit ei spiritum uitae et intellectum: et spiramentum dei omnipotentem qui fecit omnia: et scrutatur omnia absconsa in absconditis terrarum: hic nouit aduentionem uestram: et qui cogitatis in cordibus uestris peccata et uolentes occultare peccata uestra. Propter quod dominus scrutando scrutauit omnia opera uestra: et traducet uos omnes: et uos confusi eritis: cum processerint peccata uestra coram hominibus: et iniquitates erunt quae accusatores stabunt in die illo. Quid facietis: aut quomodo abscondetis peccata uestra coram deo et angelis eius? Ecce iudex deus: Time te eum. Desinite a peccatis uestris: et obliuiscamini iniquitates uestras iam agere eas in sempiterno: et deus educet uos et liberabit de omni tribulatione. Ecce enim incendit ardor super uos turbe copiose: et rapient quosdam ex uobis: et cibabuntur idolis occisos: et qui consenserint eis erunt illis in derisum et in improperium et in contumeliam. Erit enim locus locus: et in uicinis ciuitates exurrectio multa super timetes dominum. Erunt quasi insani: nemini parcetes: ad diripiendum et deuestandum adhuc timetes dominum: quia deuestabunt et diripient substantias: et de domibus suis eos euicient. Tunc parebit probatio electorum meorum: ut aurum quod probatur ab igne. Audite dilecti mei dicit dominus: Ecce adsunt dies tribulationis: et de his liberabo uos. Ne timeat nec hesitetis: quoniam dominus deus uerum est. Et qui fuerat mandata et precepta mea: dicit dominus deus: ne proderet uos peccata uestra: ne superleuet se iniquitates uestrae. Ule qui perstrigunt a peccatis suis: et obtegunt ab iniquitatibus suis: quomodo ager perstrigitur a silua: et spinis tegitur semina eius pro qua non transit homo: et excludit: et mittit ad deuotionem ignis.

Explicit liber Esdre quartus.



**Chromatio** et helio. et. his que agi. Poti<sup>o</sup> et ve-  
rius dixisse iter apocriphe: vel large accepit agiogra-  
pha quasi sanctorum scripta: et non de numero illorum no-  
uem que proprie dicuntur agiographa que sunt de catalogo. hoc  
est de numero. xxij. librorum. Consistit enim in pentateucho. et. viij.  
phetis et. ix. agiographis. **Q**uod autem  
secundum grecos in primo ordine. vij. ponit li-  
addens pentateucho Josue et iudicum  
et vocat ordinem illi pentateuchum: ab ep-  
ta quod est septem et theuchos volumen.  
**Et** quicquid et. hoc dicit ne vi-  
deretur hypbole quod tam brevi tempore tantum  
opus videretur adimplere. **U**triusque  
lingue. Tenebat librum chaldaicum  
et legebat hebraice.

**Expositio prologi**

**I**ncipit expositio fratris Britonis  
ordinis minorum super prologum Tobie.

**Chromatio** et heliodoro.  
et. Iste prologus tres habet  
partes principales. scilicet inchoatio  
nec: progressio: et conclusio. Inchoa-  
tio pertinet deuotam salutationem et illa per  
se per se pertinet. Progressio pertinet narratio-  
nem: que habet tres particulas. in quarum  
prima ponitur admiratio Hieronymi de  
instantia petitionis chromatii et helio-  
dori: cuius dicitur: **H**irari non desino.  
et subdit ibidem ratio duplex admira-  
tionis. Prima est quod liber iste scriptus  
erat chaldaico sermone: cuius adhuc mo-  
dicam habebat noticiam. unde dicit: **E**t li-  
brum chaldaico sermone scriptum est. **S**e-  
cunda admirationis ratio est: quod liber iste  
apud hebreos non est de canone: et ita  
si transferretur incurreret eorum maliuolen-  
tiam. unde dicit: **Q**uod hebrei de catalo-  
go est. **I**n secunda parte narrationis dicit  
se transfuisse librum ad petitionem ipso-  
rum. unde dicit: **F**eci satis desiderio ve-  
stro et. **I**n tertia parte dicit quod ex hoc  
incurrat indignationem hebreorum. unde di-  
cit: **A**rguunt enim nos et. **C**onclusio ostendit  
finaliter Hieronymi intentionem que  
est episcoporum facere beneplacitum. quod  
notat ibi: **S**ed melius est iudicium: nec hoc  
facit negligenter sed cum diligentia. quod  
notat ibi: **E**t quod vicina est. ubi dicit quod  
peritissimum quesivit interpretem. vltimus  
dicit quod orationibus eorum attribuendum  
est quicquid boni sequitur de translatione  
sua. unde dicit: **E**t orationibus vestris et. **H**is  
dictis se insulam. **E**t **E**xactionis. i. petitionis. vide in opus-  
culo de vocabulis biblie ubi exponit exactionem. **E**t **S**ecates. i.  
separantes et repellentes. **C** **D**e catalogo. i. de numero.  
**D** **D**iuinarum scripturarum. unde. s. dicit in prologo galeato:  
quod sapientia que vulgo salomonis inscribitur: et iesu filij sirach li-  
ber: et iudith et tobias et hester non sunt in canone. **C**atalogus di-  
citur a cata quod est breuis: et logos quod est sermo: quasi sermo mul-  
ta breuiter comprehendens. **V**t. **D**es sancti orate pro nobis: et in pro-  
posito. xxij. libri veteris testamenti de catalogo dicitur ut pate-  
bit. **C**atalogus secundum Augustinum dicitur enumeratio: ordo: seri-  
es: vel breuis descriptio: vel instorum numerus. **F** **A**giogra-  
pha memorant. i. dicitur: vel nominant. **A**lia littera habet apocri-  
pha quod melius est: quod Hieronymus in prologo galeato numerat  
libris canonicis inter quos iste non est: infert: quicquid extra hos  
est inter apocriphe est computatum: quod sit agiographum inuenies. s.  
in prologo super Josue in principio. **G**losa quedam scribitur super istum  
locum: que talis est: **P**oti<sup>o</sup> et veri<sup>o</sup> dixisset: inter apocriphe: vel lar-  
ge accipit agiographa: quasi sanctorum scripta: et ita non est de nume-  
ro illorum nouem que proprie dicuntur agiographa: qui sunt de catalo-  
go hoc est de numero. xxij. librorum biblie. **C**onsistit enim catalogus  
in pentateucho. et. viij. prophetis. et. ix. agiographis. **G** **A**ba-  
ciparum. i. dederunt vel adiecerunt. macipare dicitur macipium facere:  
in seruitute redigere: manu captum adducere tradere vel dare:  
vel ducere: et simpliciter ponitur pro dare vel ducere. inuenitur  
etiam neutrum pro seruire. **H** **N**on tamen meo studio. i. non meo  
labore:

labore: supple solui: quod alius mecum laborauit. scilicet chaldaicus inter-  
pres que mihi exposuit hebraice: et ego feci scribi latine. vel: meo  
studio: sit datini casus: ut sit sensus: non satisfeci meo studio:  
quia ex hoc suscitata est contra me emulorum indignatio que mihi de-  
trahit. **E** **E**ni: percerte vltim<sup>o</sup>. **K** **A**rguunt ei nos et. et  
imputant nobis. i. impropertant.

**Incipit prologus beati Hieronymi presbyteri in librum Tobie.**

**Chromatio** et heliodoro  
episcopis: Hiero-  
nymus presbyter i do-  
mino salutem. **M**ira-  
ri non desino exactionis vestre in  
stantiam. **E**xigitis enim ut librum  
chaldaico sermone conscriptum: ad  
latinum stilum traham: librum utique to-  
bie que hebrei de catalogo diui-  
narum scripturarum secates: his que  
apocriphe.  
agiographa memorant/maciparunt  
Feci satis desiderio vestro non tamen  
meo studio. **A**rguunt enim nos he-  
breorum studia: et imputant nobis  
contra suum canonem latinis auribus  
ista transferre. **S**ed melius est iudicium  
phariseorum displicere iudicio: et  
episcoporum iussionibus deseruire in-  
stiti ut potui. **E**t quod vicina est chal-  
deorum lingua sermoni hebraico:  
vtriusque lingue peritissimum loqua-  
cem reperiens vnius diei labore  
arripui: et quicquid ille mihi hebrai-  
cis verbis expressit: hoc ego acci-  
to notario sermonibus latinis ex-  
posui. **O**rationibus vestris mercedem  
huius operis compensabo: cum gratum  
vobis didicero me quod iubere est di-  
gnati/complese. **F**init prologus.

**C**ontra suum canonem. i. contra su-  
am bibliam que recte canon dicitur: nam cano  
grece regula dicitur: latine. vnde biblia dicitur ca-  
non. i. regula: eo quod recte ducit: nec  
aliquam alio: sum trahit: vel dicitur regula eo  
quod regat: et quod norma recte viuendi pre-  
beat: vel distortum prauumque ad modum re-  
gule corrigat. **E**t quod fecimus hic mentio-  
nem de canone. nota secundum Iulianum in. vij.  
Etymol. quod sunt canones euangeliorum: et  
sunt canones psalms. **C**anones autem  
euangeliorum Ammonius alexandrie pri-  
mus excogitauit: quem postea Eusebius ce-  
sariensis secutus: eos plenius composuit: quod  
ideo facti sunt: ut per eos inuenire et scire  
possimus que reliquorum euangelistarum si-  
milis aut propria dixerunt. **S**unt autem nu-  
mero decem: quorum primus pertinet nume-  
ros in quibus quattuor eadem dixerunt.  
**M**attheus **M**arcus **L**ucas: et **J**o-  
hannes. secundus in quibus tres: mattheus  
marcus: lucas. tertius in quibus simili-  
ter tres: scilicet mattheus: lucas: et iohan-  
nes. quartus in quo iterum tres: mattheus  
marcus: iohannes. quintus in quibus  
duo: lucas mattheus. sextus in quibus  
duo: mattheus: marcus. septimus in quibus  
duo: mattheus: iohannes. octauus  
in quibus duo: lucas et marcus. nonus  
in quibus duo: lucas et iohannes. decimus  
in quibus singuli eorum propria quedam dixe-  
runt: quorum expositio hec est. per singulos  
enim euangelistas numerus quidam capi-  
tulis affixus adiacet. cui numero sub-  
dita est era quedam ex minio notata que  
indicat in quo canone positus sit numerus  
cui subiecta est era: verbi gratia: si  
est prima in primo canone. si secunda in  
secundo. si tertia in tertio: et sic per ordi-  
nem vsque ad decimum puenies. **S**i igitur  
aperto quolibet euangelio placuerit sci-  
re qui reliquorum euangelistarum similia  
dixerunt: assumes adiacentem numerum  
capituli et requies ipsum numerum in  
suo canone quem indicat: ibique inuenies  
quot et qui dixerunt et. **C**anones gene-  
ralium conciliorum a temporibus constanti-  
ni ceperunt. **I**n precedentibus namque annis persecutione feruente  
docendarum plebium minime dabatur facultas et. **M** **P**hari-  
seorum. vide in opusculo de vocabulis biblie ubi exponit phari-  
sei. tamen hic pharisei contra dicitur iudei: a phares quod est  
diuisio: quod sunt a vera fide diuisi. **N** **I**nstiti. translationi fa-  
ciende. insto. as dicitur contra stare: insistere: inuigilare: insuda-  
re: et in tribus vltimis significationibus ponitur hic. **O** **V**ici-  
na. i. confinis et consimilis. sicut habetur in principio prologi  
galeati. **R** **R**eperiens quedam loquacem. i. loqui scien-  
tem chaldaice et hebraice: et non solum loquacem vel loquentem:  
sed quod peritissimum. i. doctissimum. **P** **U**triusque lingue.  
et ita bene poterat interpretari. **S** **U**nus diei labore. hoc  
dicitur: quia liber breuius est et breuis labor quasi vnius diei su-  
it in eius translatione. **T** **A**ccito. i. aduocato. **V** **N**ota-  
rio. qui scribebat latinis litteris sicut ego dictabam. **R** **O**ratio-  
nibus vestris recompensabo. i. attribuam vel psoluam. recompen-  
sare proprie dicitur reddere: psoluere: remunerare: iterum trutinare:  
equare. **V** **M**ercedem. i. premium et precium. scilicet omnium utilitatem.  
**H** **U**nus operis. ad cuius completionem me vestris oratio-  
nibus adiunxistis. **A** **C**um didicero. aliorum relatione.  
**B** **R**atum esse vobis me complese. opus illud quod vos.  
**E** **S**tis dignati iubere. quod. d. cum intellexero vos gaude-  
re: eo quod compleuerim quod iussistis ideo orationibus vestris at-  
tribuam: si qua ex hoc utilitas consequatur: quia oratio pro me tam  
efficaciter me iuuistis. **E** **E**xPLICIT EXPOSITIO PROLOGI.

Diuisio

Alatlatino rum